

АНГЕЛИНА МАРКУС • РИСТО ПОПОВСКИ

АНГЕЛИНА МАРКУС • РИСТО ПОПОВСКИ

ФИЛИП ВТОРИ - МАКЕДОНЕЦОТ

ВТОРО ИЗДАНИЕ

ISBN 9989-2461-7-3

ФИЛИП ВТОРИ МАКЕДОНЕЦОТ

**АНГЕЛИНА МАРКУС – РИСТО ПОПОВСКИ
ФИЛИП ВТОРИ – МАКЕДОНЕЦОТ**

**ЕДИЦИЈА
КЛЕА**

Скопје, Македонија, 2008

Книгата ја спонзорира:

Жан МИТРЕВ
со КАРДИОХИРУРГИЈА ФИЛИП ВТОРИ

Фотоѓрафии и корица:

Ристо ПОПОВСКИ

Ликовно-ѓрафичка обработка

Бојан СИМОВСКИ

*Комјутерска обработка
и подготвка за печат:*

“МАКФОРМ” - Скопје

Печат:

МАКСТЕН ГРАФИКА - Скопје

Тираж:

1000 примероци

АНГЕЛИНА МАРКУС – РИСТО ПОПОВСКИ

**ФИЛИП ВТОРИ
МАКЕДОНЕЦОТ**

Жан Митрев го врати името на Филип Втори во широка институционална употреба во Македонија и светот со логото на Кардиохирургијата „Филип Втори“.

Илјадници луѓе секој ден го изговараат, го читаат и го пишуваат тоа име, името на својот најславен цар.

Повеќе градоначалници планираат да подигнат споменици на Филип Втори во своите општини, слични на спомениците на Александар Македонски во Прилеп и во Штип.

Големата мајка и Адам од Говрлево, Македонија

Македонија, Мајка, господарката на земјата, на куќата, фамилиите, тоа е Големата Мајка – збор со исто значење на сите јазици. Македонија како Мајка, како Земја, како Големата Мајка од теракота, божица, родилка, чувар на куќата и озареник од сонце. Природата Мајка и нејзиното дионизиско обновување. Артемида – сестра на сончевиот Аполон. Олимпија – мајката на Александар. Марија – мајката на Исус. Мајката на Константин – царицата Елена, Теодора, Ана Комнен, Сирма Војвода, Злата Мегленска и сите мајки кои родиле синови Македонци. Маченици. Преродбеници. Бранители. Ангели и Апостоли. Сите чувари на светата земја Македонија. За нив да пишуваме, за поколенијата.

За Филип Втори – Македонецот, кој што бил и останал во фокусот на светската историја, во средина на владетели од македонската династија и цар на сите Македонци. Џарот кој животот го поминал со фалангата, носяјќи ги лузните од сите битки за Македонија, тоа е тој, Филип Втори – Македонецот, што со живот ја плати славата на Македонците и ја направи горда Македонија – за навек. За тој наш Филип, има уште ненапишани книги, има уште неразјаснети вистини, има уште Македонци желни за истражување, за нив, ќе пишуваме ако треба и до неутринско кристализирање за да засвети мисла светителка за Македонија,

каква што била во Филиповото време. Настаните, делата, луѓето, фалангата, генералите, другарите, народот го одбележаа векот. Прашањето за Македонија е комплексно каков што е и нејзиниот цар Филип Втори – Македонецот.

За Филип Втори во никој случај не смее да се раскажува и пишува изолирано, одвоено од континуитетот на македонскиот народ и држава, како што се прават обиди, да се пишува за неговата личност а да не се спомнуваат претците и наследниците на царските семејства и Македонците што ги предводеле низ најславната историја на народот од Македонија.

За Филип Втори - Македонецот треба да се држиме до валидните извори и до името и презимето на сите кралеви и цареви што се викале македонски како што Васил Иљов го откри името на зетот Тир Македонски од пред 5000 г. пр. Хр. Исто така познати се имињата на царевите од митолошкиот период.

МИТОЛОШКИТЕ КОРЕНИ НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД

Митологијата е еден префинет начин низ кој меморијата се пренесува повеќе милениуми од колено на колено кај народите, заради ста-роста, како начин да го сфатат светот и животот. Идентификацијата со природата и божествата им дава сила да преживеат. Подвигот на некој херој е тој поттик на мотивирана движечка сила за навраќање и објаснување на непознатото и опасното. Заштитата од боговите е гаранција за успехот, надежта и совладувањето на сили од небото, земјата или од други луѓе. Народ богат со митологија има уште побогата историја. Тој што ја нема, ја краде од другите. Не смее ништо да се занемари: ни Богот, ни божествата, ни богочовекот, ни улогата на самиот човек. И не се знае што инспирира повеќе, дали хројствата во животот или хројската смрт. Секој спознаен настан испраќа пораки. Внимателно со сонцето, со ловот, со храната. Непријателот демне. Да го препознаеме, да го побараме во темнината, во злото, во војната. Поколенијата учат подеднакво и од успехот и од неуспехот. Македонскиот народ поминал низ сите фази на создавање и живеење и оставил траги за човештвото. Во неолитот најмногу, а тие сèуште не се ограбени. Затоа во Македонија има така голема концентрација на карпеста уметност, најголем центар во светот. Тоа се симболи, знаци, цртежи, пораки писмо од луѓето за свездите и настаните. Тие прастари македонски луѓе умееле да се ориентираат во просторот, да ја користат енергијата и да бележат пораки коишто дури сега пристигнуваат до нас. Неолитските куки, Големата мајка и Адамот или Македон од Говрлево, украсите на теракотните садови, славењето на плодноста и среќата, идолите и верувањата, сè тоа ни укажува на идентичниот начин на живеење со денешните рурални населби низ Македонија. Тоа се повторува и со опсерваториите, податок дека Македонците ги познавале космичките тела и знаеле за нивното влијание врз животот на планетата Земја. Континуитет е вкоренет во митологијата која што трае како наследство. Македонската цивилизација им

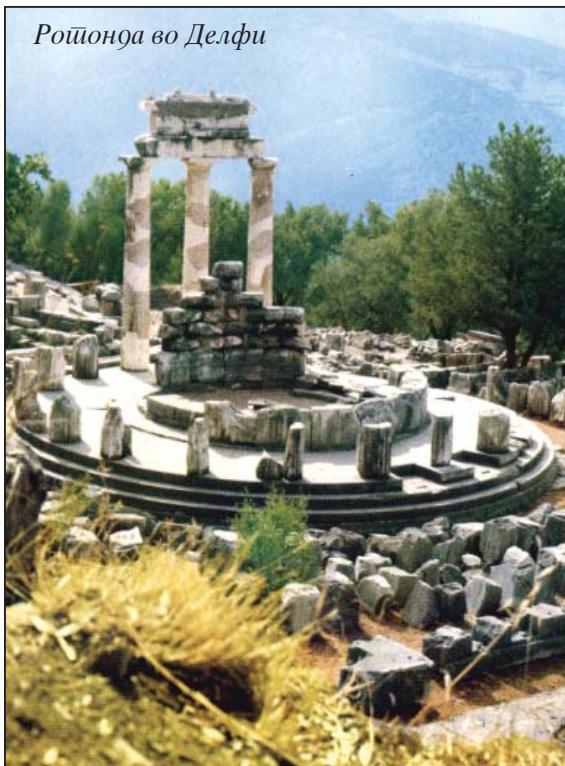
Кокино, неолитската обсерваторија

дала по нешто на останатите народи, а тие никако да и се одолжват како што доликува. Ги користат тие слоеви од митологија, слоеви и артефакти од предисторијата, слоеви од царските македонски династии, слоеви од православието, кирилицата, историјата, воените личности и народот на Македонецот. Сето тоа треба да се знае кога се зборува и пишувва за Македонците – Феникс. Двеипол илјади години не присвојуваат, не пътакосуваат, уништуваат, и пак, од пепел се возобновуваме. Свет народ. Сончева династија. Си го бараме: Сонцето. Светлината. Добрината. Творештвото. Умот и разумот. Вербата во трагите на претците и божовите. Си го бараме Македонецот како човек и Бог, како научник и филозоф, како градител и уметник, како обичен човек – Македонец, кој што ќе објасни дека Македонија потекнува од митологијата и од реалноста. Тоа е Филип Втори - Македонецот.

Кога Лета ги родила близнаките Аполон и Артемида, божји чеда, биле посветени на Сонцето, светлината, медицината и писмото. Сите светилишта околу Егејот и длабоко во македонските земји им биле посветени им.

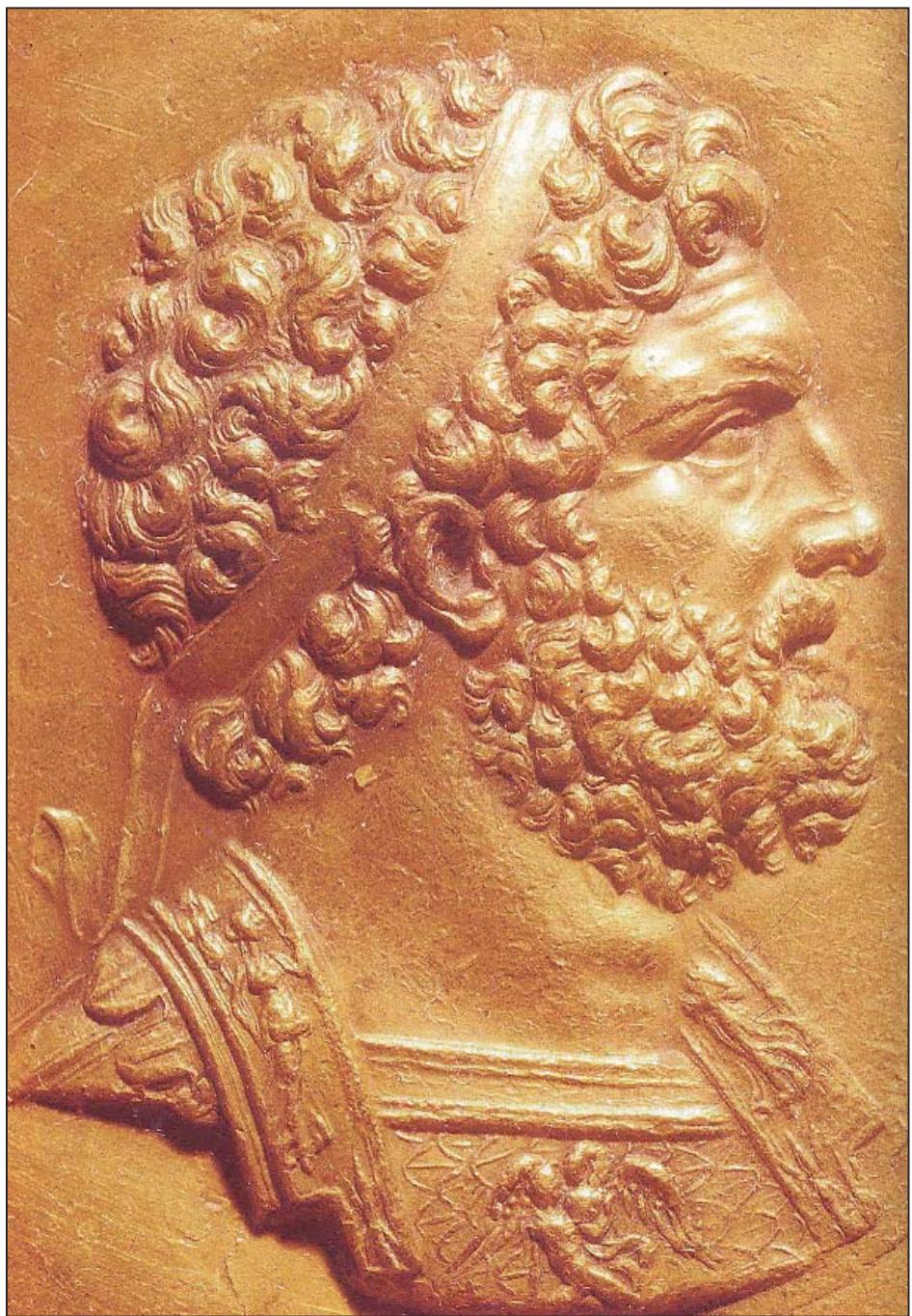
Артемида заштитничката на плодородието и ловот, во придружба на светиот елен, лакот и стрелата, богато ги украсува светилиштата со статуи и царските базилики со мозаици. Светилишта на секаде: Делфи, Додона, Дион, Стоби, Стибера, Хераклеја, Епидаур. На Аполон му било посветено светилиштето во Делфи со Питијското пророштво. Кадмо, бајќи ја сестрата Европа, грабната од врховниот бог Зевс, имал видење да го совлада питонот, да го ослободи изворот и да го изгради храм. Тука Семела го родила Дионис. Потоа тие неизменично управувале, а Питија претсказувала, лаконски и двосмислено: „Ако започнеш војна, ќе пропадне голема држава и крал“ - не му кажала дека тој крал ќе загине и неговата држава ќе пропадне. Така и било. И Александар барајќи ја сестрата Европа, пораснал угледот поради претсказувањето за несовладен

Роїонда во Делфи

Теракоїни икони
од локалитетот
Виничко кале

Портрет на Филип Втори - Македонеца

ливоста на Александар Македонски пред неговото тргање во освојување на светот за да ја покаже и потврди својата несовладливост. „Несовладлив“ е зборот што му прилега и на Филип Втори. Тој Македонец не изгубил ниту една битка и сите војувања се крунисани во Коринт со победа на Македонците. Таму е создадена Лига на народите под Филипова хегемонија, со наследност, да важи и за Александар и другите македонски цареви. Таа несовладливост на царот и фалангата довела до тоа невозможното да стане реалност. Како што Филип Втори ги обединил племињата, така Александар го обединил светот без да загуби ниту една битка, како што тоа го правел и неговиот татко Филип Втори со помош на фалангата, народот и претците и потомците Птоломеи, Антигони, Селукиди и сите Македонци, најславните стратеги во светската империја.

Македонската историја тесно е поврзана со многу митолошки настани. Од Македонија тргнале Аргонаутите на исток до Колхида по Златното руно. И Дионис низ Азија ја оставил виновата лоза и бахраналиите. Херакле на истите простори ги извршил сите 12 херојства и го спасил окованитеот Прометеј, казнет од боговите за оганот и светлината – наука. За сето тоа митолошко време Атлант на своите плеки ја држел земјата, а боговите ги придржувале луѓето во походите. Посејдон го скротувал Егејот. Тоа е патот на Аргонаутите, Херакле, Дионис, Прометеј, Атлант, Посејдон, Тројанските војни, Александровите походи, патот на Апостолите низ Македонија и Самоиловата војска, тоа е истиот пат на Крстоносните војни. Тоа е патот на сонцето по кој крстосуваат Македонците, исто како и митолошките претци. Македонската држава ги цртала границите на легендарните претходници, подеднакво важни и кај царските династии и кај митолошките случувања. Паралелен свет на богови и луѓе. Паралелни судбини на божества и херојства. Неми сведоци за тоа се истите лица на богови и луѓе на мермерните статуи и фреските по македонските древни градови. Исти се градбите и на палатите и на храмовите.

Македонските цареви се Хераклиди. Херакло со лавјата кожа преку рамо го носи и стапот тирс. Тирсот станал царски жезол и хераклидски потпис на парите кај македонските цареви до средновековието. Под него стои текстот „МАКЕДОН“. Лавјата кожа врз главата на Александар. Глава на лав или шепи на царските ковчежиња, обетките од Дион,

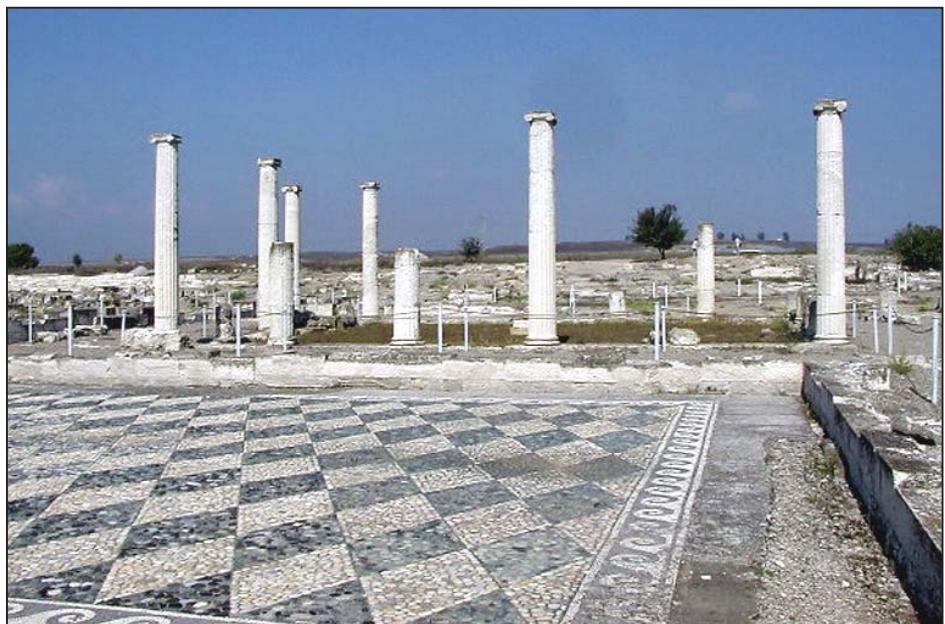
Стоби, Солун, Охрид, Требениште, не се никаков импорт, како што објаснуваат нашиве археолози. Тоа се хераклидски симболи вкоренети кај Македонците. Присутни се и уште многубројни други симболи. Сонцето, лавот, златни тешки маски, орелот, дабот, невенот, штитот како сончев диск, фалангата, црвено-златната боја и хламидата се потврда на идентитетот на сè што е македонско и античко. Посветени на мистериите, на светилиштата, на традициите, македонските кралеви, ги извршуvalе обредите на посветеност и го одржувале духот на маке-

Херакло ѝо убива Кентаурови

Херакловиот Јазол широко применуван од македонскиите династии

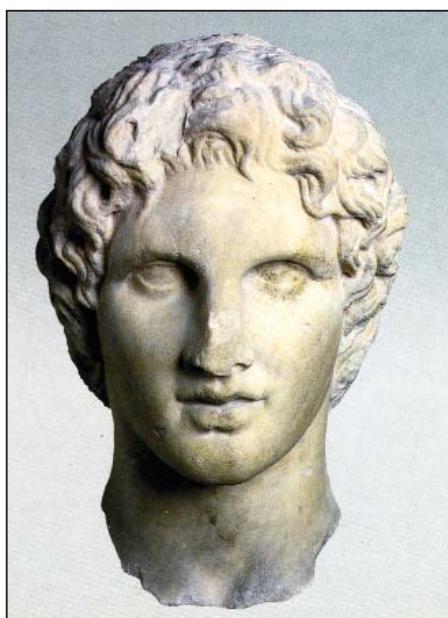
Мозаик во Пела, македонската престолнина

Мозаик во Стоби

Клеопатра Седма - Македонка

Александар Трети - Македонски

дунските воини и македонскиот народ. Таа е суштината, битот, карактерот на Македонците, да ја негуваат митологијата, додека не ја претворат во стварност, како што тоа го постигнале во IV век пред Христа. Херакловиот златен јазол во гробот на Филип Втори ни симболизира илјадници заврзани краеви. Тоа не е Гордиевиот јазол што со мечот го пресекол Александар. Македонскиот јазол треба да се разврзува со логички аргументи. Тоа треба да се прави и тие трошки низ историјата, да се поврзат во еден голем мозаик, во вистинска слика за сите постигнувања на Македонецот. Македонската митологија се преточува во митологиите на многу други народи. Материјалните докази низ историјата и археологијата се испреплетуваат со настаните кога и каде што владееле Македонците со своите цареви. Илузорно е да се пишува за Филип Втори одвоено од неговиот македонски народ. Филип Втори ги затапувал сите идеи, желби и симболи на Македонците па затоа неговиот живот претставува најдобро зацртана историја на македонскиот народ.

Митологијата, неолитот, царството, Филип Втори и историјата на Македонците до денес, тоа е редоследот на настаните.

МАКЕДОНСКА ЦАРСКА ДИНАСТИЈА

Македонци почнале да ја пишуваат својата историја со едно свое вистинско видување. Во светот досега свесно, несвесно или неуко се објаснуваше Македонството. Со преправање и уништување на доказите на македонското величие, соседите, непријателите и светот што не сака да не признае, не можат да ни го одземат најсилното оружје - логиката. Аристотеловата логика е оружје или „орудие на умот“, како што вели самиот тој за науката, за законите на вистинитото мислење кај лубето, сега и кај компјутерите.

- Аристотел е Грк, ми велат, ако бил Македонец не можел да оди во Атина, ќе го убиеле.

- Ако Аристотел бил „Грк“ не можел да живее во Пела, им велам, Македонците ќе го убиеле од истите причини. Филип Втори на Аристотела му го доверил синот, со сите други принцови, на воспитување во време кога водел жестоки битки со дипломатија и оружје против Атина се до Херонеја. Воспитувањето на синот наследник, Филип Втори сигурно не би му го доверил на крвавиот непријател, туку на Аристотела - Македонецот. Аристотеловата филозофија е иднината на Филиповата идеологија и победи. Дури потоа Аристотел влегол во Атина, со окупаторската македонска фаланга. Зарем затоа го прават „Грк“. Зарем Демостен не бил во Пела со се Филипи за да моли мир за Атина? Никој Демостена заради тоа не го прави Македонец, а можеби треба.

Мораме согледувањата да ги филтрираме и „фалцтот“ да го отфрламе. Постојат разни верзии за тоа дали постоиме или не, дали имаме цар или не, кај сме и какви сме, од каде сме? Тие сме! Во еден прекрасен ден, во гробот на еден Македонец во Египет (Егејот) пронајден е „Уставот на градовите“ од Аристотел. Еден непобитен факт дека Аристотел не пишувал за Атина, туку ги проучвал уставите на 130 градови - државички за да знаат македонските цареви како да ги освојуваат и како со нив да македонствуваат, повеќе од триста години. И уште еден факт. Пред триесетина години, случајно во искршени грнци пронајдени се Кумранските ракописи и во нив комплетниот попис на македонската династии

МА

45 ВЕКОВЕН ЦАРСКИ КОНТИНУИТЕТ

ИМЕ	ГОДИНА	ТАТКО/НУНКО	ПАЛАТА
1. МИНО	Околу 1.500 г. п. н. е.	Сер А. ЕВАНС	Киосос
2. МАКЕ И ДОНЕ	Околу 1.400 г. п. н. е.		Пела
3. МИХО	10. ПАН		Гортиана
4. НИКО	11. ПЕТАР		Атланта
5. РИСТО	12. МАТЕ		Вардарски рид
6. ТАНЕ	13. ЈОВАН	Од нив се преземени имињата	
7. ГОНЕ	14. НУФРЕ	на многу прприци и апостоли	
8. ИЛО	15. ГОРГ		
9. ПЕЛАГ	16. МАРКО		
КУМРАНСКИ РАКОПИСИ			
17. КАРАН	825-778	ПЕРДИКА ПРВИ	
18. КОИН	778-774	АРГЕЈ ПРВИ	
19. ТИРИМА	774-729	ФИЛИП ПРВИ	
20. ПЕРДИКА ПРВИ	729-678	АЕРОП ПРВИ	
21. АРГЕЈ ПРВИ	678-640	АЛКЕТ ПРВИ	
22. ФИЛИП ПРВИ	640-602	АМИНТА ПРВИ	
23. АЕРОП ПРВИ	602-576	АЛЕКСАНДАР ПРВИ	
24. АЛКЕТ ПРВИ	576-547	ПЕРДИКА ПРВИ	
25. АМИНТА ПРВИ	547-498	АРХЕЛАЈ ПРВИ	
26. АЛЕКСАНДАР ПРВИ	498-454	АРХЕЛАЈ ПРВИ	
27. АЛКЕТ ВТОРИ	454-448	АЕРОП ВТОРИ	
28. ПЕРДИКА ВТОРИ	454-413	АРХЕЛАЈ ПРВИ	
29. АРХЕЛАЈ ПРВИ	413-399	АМИНТА ТРЕТИ	
30. ОРЕСТ	399-396	АМИНТА ТРЕТИ	
31. АЕРОП ВТОРИ	399-393	ПЕРДИКА ВТОРИ	
32. ПАВЗАНИЈА	399-393	АЕРОП ВТОРИ	
33. АМИНТА ВТОРИ(ТРЕТИ)	393-369	АРХЕЛАЈ ПРВИ	
34. АРГЕЈ ВТОРИ	365-363	АРХЕЛАЈ ПРВИ	
35. АЛЕКСАНДАР ВТОРИ	370-368	АМИНТА ТРЕТИ	
36. ПТОЛОМЕЈ АЛОР	368-365	АМИНТА ТРЕТИ	
37. ПЕРДИКА ТРЕТИ	365-356	АМИНТА ТРЕТИ	
38. АМИНТА ЧЕТВРТИ	359-359	ПЕРДИКА ТРЕТИ	
39. ФИЛИП ВТОРИ	359-336	АМИНТА ТРЕТИ	
40. АЛЕКСАНДАР ТРЕТИ	336-323	ФИЛИП ВТОРИ	
41. ФИЛИП ТРЕТИ АРИДЕЈ	323-317	ФИЛИП ВТОРИ	
42. АЛЕКСАНДАР ЧЕТВРТИ	323-309	АЛЕКСАНДАР ТРЕТИ	
43. АНТИПАТАР	323-319	АЛЕКСАНДАР ТРЕТИ	
44. КАСАНДАР	315-297	АНТИПАТАР	
45. ФИЛИП ЧЕТВРТИ	297-297	КАСАНДАР	
46. АЛЕКСАНДАР ПЕТТИ	297-294	КАСАНДАР	
47. АНТИПАТАР ВТОРИ	297-294	ФИЛИП ЧЕТВРТИ	
48. ДИМИТРИЈА ПРВИ	294-288	АНТИПАТАР ВТОРИ	
49. ПИР ЕПИРСКИ	288-284	ДИМИТРИЈА ПРВИ	
50. ЛИЗМАХ	288-281	ДИМИТРИЈА ПРВИ	
51. ПТОЛОМЕЈ СИЛНИ	281-279	ЛИЗИМАХ	
52. МЕЛЕГАР	279-279	ПТОЛОМЕЈ СИЛНИ	
53. АНТИПАТАР ВТОРИ	279-274	МЕЛЕГАР	
54. СОСТЕН	279-277	АНТИПАТАР ВТОРИ	
55. ДОНЕ (АНТИГОН) ВТОРИ	277-239	ДИМИТРИЈА ПРВИ	
56. ДИМИТРИЈА ВТОРИ	239-229	ДОНЕ (АНТИГОН) ВТОРИ	
57. ДОНЕ (АНТИГОН) ТРЕТИ	229-221	ДИМИТРИЈА ВТОРИ	
58. ФИЛИП ПЕТТИ	221-179	ДОНЕ (АНТИГОН) ТРЕТИ	
59. ПЕРСЕЈ	179-168	ФИЛИП ПЕТТИ	
60. ФИЛИП ШЕСТИ	168-148	ПЕРСЕЈ	
61. АЛЕКСАНДАР ШЕСТИ	148-142	ФИЛИП ШЕСТИ	

Родословие на македонскиите кралеви според Кумранскиите ракописи

тија на цареви во континуитет, од Каран 825 г., IX век пр. Хр. до Персеј. Во Вавилон е најдена плочка на која се запишани македонски кралеви на Селеукидите, Антиохите и Птоломеите, се до Клеопатра Седма. (Види Родословија на крајот од книгата). Тие хронологии не се негираат. Тие пома-

гаат да се идентификува сè друго што го создавале Македонците на икуменските простори. Во еден папирус во Египет свештениците напишале како Александар е прогласен за фараон. Многу записи, договори, стели, патокази, бисти, монети ни соопштуваат по нешто. Да ја погледаме та белата на македонските цареви. Според Кумранските ракописи Филип Втори е на 23-то место по татко му Аминта Трети. Во центарот на табелата Филип Втори - Македонецот како да е во центарот на светските збиднувања од тогаш до денеска.

Многу податоци за Македонската династија се осиромашени. Се знае за сличното уредување на тоа што го описува Хомер во Илијадата и Одисејата. Во Македонија немало ропство, туку родовско уредување со племенски водачи. Народното собрание го сочинувале сите Македонци, способни да носат оружје и обучени во воени вештини. Племството, војската, слободнитеселани и народот се управувале според македонските закони. Кога Енгелс го пишувал делото „Потекло на приватната сопственост, фамилијата, државата“, како во предвид да го имал токму македонското општество. Тој процес се одвивал со поголеми фамилии здружени во братства, неколку братства биле родови и неколку родови го сочинувале племето и народот на чело со племството и племенската аристократија. Сите помали или поголеми групи биле крвно поврзани со заеднички Аргеадов ген (стар, архаичен, археолошки, аро или Архело). Тој процес на создавањето голема држава на македонските кралеви го завршил Филип Втори со обединување на сите племиња на територијата на Македонија. Ги удриле темелите на силната македонска држава и го трасирале патот кон славата на Александар Македонски. Во светските истории и современите филмови ги претставуваат Македонците како варварско племе на овчари и козари од кои Филип Втори направил фаланга. На секое вакво тврдење треба да упатиме пофалба за Филипа, и да се прашаме како успеал од „дивите и прости“ Македонци да состави такви тимови кои успеале да направат копја долги шест метри, тимови што изградијле патишта, градови, театри и што создале неброени уметнички дела на секаде до каде што стигнале во светот. Толку „диви и прости“ ги претставуваат, а тие, Македонците, биле и останале најучени и најнадарени луѓе отсекогаш, какви што немало други такви во светот.

Пред тоа, исто таква политика, спроведувале сите претходни кралства со заеднички интерес на сите Македонци. Сите склучувале сојузи, договори, трговски врски со Аргејскиот род на Хераклидите - Македонци. Сите користеле услуги и се обидувале да гибнат во Македонската независност. Тоа е причината за големата воинственост на Македонците. Познато е дека уште Аминта Први им давал „земја и вода“ на Персијците, односно пат за напад на Атина и другите град - државички до Пелопонез. Кај Полибие во Втората книга описан е случај како Спарта постапила кон персиските пратеници кога од нив побарајала „вода и земја“. Пратениците биле фрлени во бунар и затрупани со земја, со што им го „исполниле“ барањето - им дале и вода и земја. Во Персија бил пратен одговор дека го задоволиле нивното барање. Тие војни траеле 150 години и не биле само персиско - атински, туку биле вовлекувани уште Теба, Арг и Спарта и сите едни кон други. За тоа време, македонската држава, монархија, со наследен кралски род јакнела и се подготвувала за својот најголем настап на политичката сцена, за обединување на народите од целиот свет со космоплитска филозофија.

АЛЕКСАНДАР ПРВИ

498 - 454 г. пр. Хр.

Монета од времето на Александар Први

За Александар Први се знае во светот по неговите златни монети со врвен квалитет, изгравиран коњаник со копје. Од тогаш, по традиција, сите Македонци на владетелскиот трон, монетоковането го довеле до ненадминато совершенство со свој лик на парата и државни белези на опачината. Во тоа време Атина не била монархија и немала право да кова пари. Подоцна се појавила „утката“ како предвестие за кобните порази и исчезнувањето на таа држава. Александар Први познат е според Херодот, по тоа што на Персија не само што и дал „вода и земја“, ту-

ку и лично учествувал против Атина во првите борбени редови. Го нарекуваат „филхелен“, демек пријател на Хелените, затоа што ноќе, го напуштил логорот (таборот) и отишол да ги предаде персиските и македонските војски на атињаните. Ова е класично лажирање на историјата, без познавање на моралот на царевите. Според Плутарх и Солоновите закони се „мрежа за ситните комарци“ - крупните сверки тешко се фаќаат и тоа не со закони и пајажина. Од други извори се знае дека царските династии имале соработка и разбирање и крвни врски во монархиите од Персија до Македонија. Александар Први ја омажил сестра си Гигеа за Бубел, персиски благородник и не бил „филхелен“.

Пред крајот на V в. пр. Хр. со персиска помош завршени се Пелопонеските војни меѓу Спарта и Атина. Во тоа време во Македонија владеел Архелај Први. Тој со своите реформи постигнал успех што не можеле да го постигнат ниту 8 цареви пред него и 10 други по него, сè до владеењето на Филип Втори.

АРХЕЛАЈ ПРВИ 413 - 399 г. пр. Хр.

Монета од времето
на Архелај Први

Архелај Први во своето владеење со Македонија познат е по градењето како и повеќето македонски монарси низ светот до крајот на тој милениум и подолго време. Архелај изградил многу градови, патишта, светилишта и театри како тие во Дион, Еге, Пела. Ја изградил Пела и ја преместил царската престолница од Еге. Во тоа време започнал да ги гради македонските градови понасевер, подалеку од крајбрежното пиратско ограбување и колонизирање од страна на атињаните. Така никнуваат македонски градови околу Стоби, Бер, Воден, Кренида, Пидна, Олимп, Лариса и оние градови што сега се ископуваат околу Вар-

дарски рид и во Пелагонија, Валандово, по должина на царскиот пат што ги поврзувал македонските племиња во една македонска држава. Некои сèуште не се откриени. Тој пат одел од Аполонија на Јадран до Црно море и до Персепол и Суза на персиска страна. По тој пат Архелај и Кир разменувале стоки, делегации, походи. По тој ист пат Персија ја напаѓала Атина. По тој царски пат Филип ја ширел Македонија а по него поминала и фалангата на Александар одејќи кон исток каде што изградил царски патишта до Индија. Сите знаат дека тоа се македонските патишта што ги градела фалангата за да го поврзат целиот свет во една држава. Остатоците од царскиот пат низ Македонија се забележливи и до денес со адаптивно име „Виа игнација“ како да се римски патишта. По тој пат од двете страни низ Македонија се збиени Аполоновите светилишта и типичните македонски градови со улици под прав агол, што како модел продолжува во Александриите, македонските градови по светот што до денес го носат и се гордеат со името на нивниот градител.

Македонските царски градови имаат нешто заедничко. Сите се градени на прегледна височинка. Тип на палата со колонади, статуи, мозаици. Меѓу палатите - средиште плоштад. Во близина Лицеум – царска школа за благородници, Музеум, Стадиум – за вежби на регрутите, па светилиште на Аполон, Артемида или Асклепио со извор во средиштето – Ротонда. Потоа, на истото место, за исти намени, никнуваат базиликите – царските крстилници и лечилишта. Најважен од се бил театарот, создан за слава на победи, претстави, свадби, за целиот јавен живот, што се одвивал пред царот, фалангата и народот. Таков бил раскошот по македонските градови каде што живеело племството. Тоа ни го покажуваат сите ископини каде што постоела неолитска градба, потоа кралски куќи, средновековни тврдини и современи градови. Под современите градби во Охрид се откопа театарот а под куките лежи македонската Лихнида со златните маски, со парите на кои се гледа изгравиран чун во езерото и најубавите мозаици во светот. Под куките во Скопје лежи Јустинијана а се гледа само мостот, тврдината и водоводот што ги користеле и Самоил и Волкашин со синовите. Сè тоа постоело од 9 до 5 в. пр. Хр. како што се гледа од ископините во Требениште, Лихнида, Хераклеа, Стибера, Стоби, Нерези, Марвинци, Дион, Еге, Кабул...

Кога Еврипид и Агатон побегнале од Атина то убиси војно на Фицие, Сократ, Протагора... Архелај ги примил во Пела и им овозможил услови за работба. За почеток им давал тоа да вадат шаланите, а тоа изнесувало 60 килограми злато. Уметниците уживаеле во раскошот на царскиот двор исто како и самото царско семејство и османското илемство, народот и фалангата. Сите уметници, лекари, филозофи, имале царско постекло да започнат да живеат, се школувале и работеле во царскиите палати.

Доказите за македонската култура застапени се во сите периоди пред и по Филип Втори и Александар Трети Македонски и тие се творби, замисли и остварувања на Македонецот. Такви градови создавала моќната македонска држава а не град - државички што живееле од пиратство и грабежи.

Архелај Први со право се нарекува мецена. Во своите царски палати, театри, библиотеки имало место за лични царски лекари, архитекти, филозофи, глумци, поети, сликари, историчари и разни советници од сите области. Царското богатство можело тоа да си го дозволи, а не град – државичките, Архелај ги собрал во својот двор највидните луѓе од тоа време и им овозможил мирни услови за работа. Тоа се Еврипид, Тукидид, Агатон, Херим, Тимотеј, Георгија, Хипократ, Зескид... Само Александар околу себе имал многу поголем број на научници и уметници. Заедно со кралските другари и фалангата тоа била најголемата патувачка жива лабораторија во светот што го оставила македонскиот дух да зрачи. Во светската литература походот на Александар го нарекуваат експедиција. Со право тоа и бил, научна експедиција, што ја променила сликата за светот и народите, со нови знаења и откритија, што на тој свет му ги дарувале Македонците.

Творечкиот дух на сите придружници Александар богато го наградува. Тоа го правел и Архелај.

Архелај Први во своето дваесетгодишно владеење ги проширил границите на Македонија до Пидна и Лариса во Тесалија. Ја зацврстил централната власт. Ја зајакнал војската и вооружувањето. На Атина и продавал храна, градежен материјал, дрво за бродови, весла, катран,

смола и сè друго што го немало во Атина. Македонија изобилувала во богатства од шумите, долините, ловиштата, рудите... За тоа ни сведочи високиот степен на изградба и изработка на орудија, садови, накит. Апетитот на Атина по македонските сировини растел, исто како што и денес, што ни го пустоши стопанството (мермерите, рудите, тутунот, земјоделието).

Тоа доведувало до постојани судири со посегање по македонско-то крабрежје на Егејот и островите. Тоа го дознаваме и од борбата на другите македонски монарси.

По смртта на Архелај Први, за десет години во Македонија, се смениле тројца владетели. Архелај Втори, Аминта Втори и Паусание. Во тоа време некои племенски водачи во Македонија се обидувале да се отцепат од централната власт на македонската држава.

Сепак, улогата на царот како првосвештеник на мистериите и обредите во Аполоновите светилишта, Дионисиските прослави и Олимписките игри не го дозволувале тоа. Митологијата станала поткрепа за обединување и цврсто владеење со племенските сојузи во државата. И покрај нередите, од Архелај Први до Аминта Трети сите македонски покраини на Илирите, Тесалците, Халкидиците, Траките, Лихнидите, Пеонците, Аргејците и Пелагонците си останале македонски. Во почетокот на IV век пред Хр. Македонија бележи развој и раскошна градба на градови. Атина едвај преживувала. Атинската државичка била тешко ранета и крајно исцрпена по триесетгодишните Пелопонески војни и персиските освојувања, била вазална, протекторат на тие што ја победиле, Спарта и Персија. Излезот го барада кон Македонската држава што сè повеќе зајакнувало. Зачестиле пиратските ограбувачки напади а Атина водела очајна борба за одржување на поморскиот пат на жито, патот од Атина до Црноморието. Повремената агресија врз македонското крајбрежје ќе ја разрешува и Филип Втори. Многуте судири, сојузи, договори и дипломатски преговори и покрај тоа што иднината и прогресот на светот се насираат во македонската монархија а не во град - државичките. Филип Втори морал постојано да ги разрешува, повеќе од дваесет години, сите наследени проблеми со кои се судрувал и неговиот татко Аминта Трети.

АМИНТА ТРЕТИ

393 - 369 г. пр. Хр.

Таткото на ФИЛИП ВТОРИ

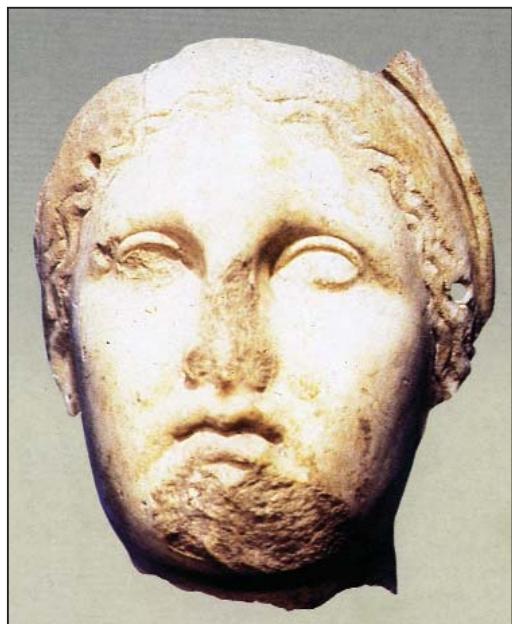

Монета од времето на Аминта Трети

Аминта Трети со доаѓањето на власт ги смирил внатрешните немири. Зел невеста од Линкестида, принцезата Евридика. Таа му родила три сина: Александар Втори, Пердика Трети и Филип Втори и ќерка Рина. Зел и друга жена Гигеја и таа му родила три сина: Архелај, Аридеј, Менелај. Така Филип Втори бил опкружен со голем број браќа, принцови, братучеди, внуци, бил вјуко и чичко и ги поврзал околу себе роднините и генерациите од македонските царски фамилии. На голема држава со голема територија и требала голема царска фамилија за да се бори и да владее

во сите градови. Аминта Трети имал бурен живот и постојана борба во текот на целото свое владеење. Таква била судбината на сите македонски цареви. Борбата која ја водел Архелај Први за зачувување на централната власт на македонската монархија му се реплицирала и на Аминта. Историјата се повторувала. Илирското племе се обидело да се осамостои и ја нападнало Линкестида. Не е јасно зошто во Пелагонија се сместуваат: Пеонци, Илири, Линкестиди и др. племиња кога се знае дека тие не се држава, туку области, составен дел од единствената македонска држава. Аминта не можел да се откаже од Линкестида, добил помош од Тесалија и Халкидик, ги ограничил Илирите, ги одбранил родителите, браќата, народот на царицата Евридика. Линкестида, Пелагонија, Орестија, ... биле центарот на Македонија. Илирите, Дарданците, Траките, Тесалците како периферни племиња се вклопувале во Македонија и ако повремено под туѓо влијание сакале да се осамостојат. Македонски-те кралеви го одржуvalе единството понекогаш со сојузи, договори или одржување на некои локални права. Сите племиња давале војска (како Тесалската коњица), ги почитувале сончевите симболи и ги поддржу-

вале реформите. Дури на Авдоеон, од Пеонија, му било дозволено да кова монети со симболи и писмо како македонското. За да ја испробаат силата на секој востоличен владетел некои племиња се бунтувале и затоа македонските кралеви постапувале на ист начин: некаде со борба, некаде со договори, некаде со поголеми права. Така и Аминта направил воен сојуз со Халкидик во траење од 50 години. Градот Олинт побарал тој сојуз да се прошири на целото крајбрежје на македонските градови. Тоа би значело поголемо влијание на Атина преку халкидичките градови. Аминта се спротивставил на тоа и ја повикал Спарта на помош. Во 382 г. п Хр. Спарта го зазела Олинт со своја војска и почнала брзо да напредува кон македонските крајбрежни градови. Тогаш Атина по повик на Аминта, дошла да се бори против Спарта, непријателката уште од Пелопонеските војни. Двата полиса како да ја продолжијле Пелопонеската војна, сега, на македонска територија.

Еурионка, мајка на Филип Втори

Олимпија, мајка на Александар

АЛЕКСАНДАР ВТОРИ
370 - 368 г. пр. Хр.

Александар Втори продолжил со истата политика – да се одржи проширувањето на Македонија. Се упатил во Тесалија да го протера Александар Ферски од Лариса. Тесалците ја повикале Теба со војската на Пелопида за да ги претераат Македонците. Во 368 г.пр. Хр. Александар Втори бил убиен по што е склучен договор и мир на штета на Македонија. Филип Втори е одведен во заложништво во Теба. Младиот 12 годишен принц од близу и од внатре ги доживувал опасните демократии на град - државичките, ја проучил „Светата чета“ од Делфи. Личноста на Филип Втори се градела врз сознанието за неправдите над Македонија. Решен сето тоа да го исправи и да го казни, долго размисувал и ја планирал иднината на Македонија и светот.

ПЕРДИКА ТРЕТИ
365 - 356 г. пр. Хр.

Монета од времето на Пердика Трети

Пердика Трети се покажал како далекувиден и способен владетел налик на неговите претци. Борбата на Атина со Халкидик, која ја иницирал уште Аминта, Пердика ја поддржал, сакајќи да го ослаби Олинт. Кога Атина се засилила и посакала да го освои Амфипол, Пердика се премислил и јавно искажал непријателство кон Атина, испратил воена помош и го заштитил Амфипол и целото македонско крајбрежје. Конфликтите за Олинт, Лариса, Амфипол и Аполоновите светилишта долго траеле и се повторувале и се пренесувале

се до Филип Втори. Пердика ги смирувал обидите за немири, ги обединувал племињата, ја засилувал надворешната политика и му ги пренел на Филип сите нерешени проблеми како заплеткан јазол околу Македонија. Откако го вратил Филипа од заложништвото во Теба, Пердика му ја дал Пелагонија со Линкестида на управување. Пет години подоц-

на Филип Втори станал цар на Македонија, признат од сите други кралеви и држави. Од македонските царски фамилии започнува родословието на сите европски царски куки сè до денес. Тоа се убави, способни и храбри луѓе како што ги гледаме на статуите, бистите од мермер, мозаиците и малите ремек дела - ликовите (профилите) на сите македонски монети. Тоа се претставниците на белата раса која постигнала успеси на сите подрачја, како и на научното и уметничкото поле. Тоа се Македонците што први воспоставиле држава како светска империја, со сите установи и со дипломатија. Тоа се тие Македонци видни на глобусот на земјината топка опфатени во сите меридијани, претставени во европските енциклопедии.

Монета со ликот на Филип II

Монета со ликот на Персеј

Монета со настапис Хераклеја

ФИЛИП ВТОРИ – МАКЕДОНЕЦОТ

Во годините на целиот IV век пр. Хр. во Македонија продолжува невидениот нпредок и развој бидејќи во неа живееле, работеле и твореле најмоќните луѓе. Во времето на Филип Втори родени се Аристотел и Демостен. Живеел и Платон којшто не напишал ниту еден ред ни за Филип Втори ниту за Македонците. Не можеме ни да ги наброиме сите што го одбележале векот со настани од Македонија, со борба, градби, уметност и пишување. Во Пела живеел и пишувал царскиот историчар Теопомп. Каде се тие 40 книги за Филип Втори? И 40 - те книги од Полибие за македонската историја. Од Тукидид, од Библијата и евангелијата, од Руф, од Диодар, од Плутарх, од Јустин, од Аријан, од Лаерције и од самиот Аристотел?

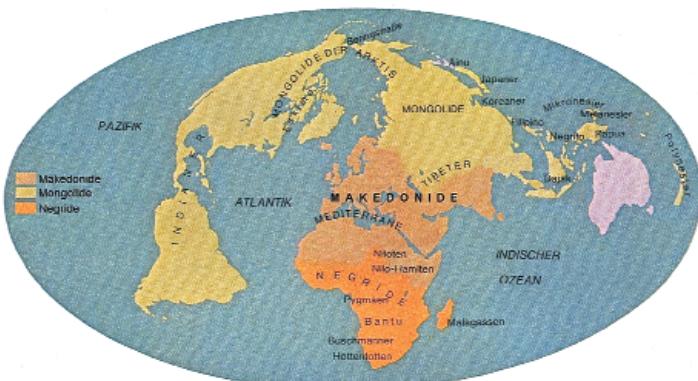
Кај сите нив, кога се зборува за Македонецот, одеднаш списите исчезнуваат или се преработуваат. За Демостен сè што рекол и напишал против Филип Втори и Македонија се чува, се преведува и се покажува. Како да не знаат дека негацијата е многу добра афирмација. И деска многу учени луѓе го умножуваат плагијатот. Со кој ум и со кој разум? Ни да видат ни да сфатат со логиката која им ја дал Аристотел на лубето како основа и за информатиката преку законите на логиката. Никако да го сфатат Филип Втори – Македонецот, ниту неговите дела. Уште во негово време Теопомп ќе рече: „Филип Втори е најсилниот маж во Европа“.

Еве сме во дилема со што да отпочнеме да пишуваме за Филип Втори. Дали за Филип како човек, Филип - царот и воинот, Филип и фалангата. Филип и градбите, театрите, градовите? Филип во мировните договори и сојузи. Филип во Олинт, Фокида, Локрида, Амфиктионите или Херонеја? Сè мора да се опфати како систем, како наука, творештво. Со што и да го допреме Филип, го гледаме во спрека на врвна филозофија и врвна организирана држава на Македонците со подлога на науки-те и филозофијата на Аристотел.

WIE DER MENSCH SICH ÜBER DIE ERDE VERBREITETE

Die ältesten bekannten Vorfahren des Menschen erschienen zwar vor mehr als zwei Millionen Jahren auf der Erde, aber erst vor 10 000–15 000 Jahren hatten ihre Nachkommen die Erde fast ganz besiedelt. Der Mensch entwickelte sich anscheinend in den Tropen und erst nachdem er das Feuer gebrauchen und sich vor den Einwirkungen der Witterung schützen konnte, war es ihm möglich, in kältere Zonen vorzustoßen. Der erste Mensch, der sich über Afrika hinaus verbreitete, der *Homo sapiens* erschien vor

500 000 Jahren. Während der 200 000 Jahre seines Weitens auf der Erde drang er über die Ostküsten des Mittelmeeres nach Europa und Asien vor bis hin nach Java und Peking. Überreste des Neanderthalers, der vor 70 000 Jahren erschien, finden sich von Südfrankreich bis Nordchina. Die verschiedenen Klimazonen, in denen sich der Mensch heimisch machte, sind einer der Gründe für die Herausbildung der drei wichtigsten Rassegruppen, die mit vielen Unterarten heute bestehen.

DIE EROBERUNG DER ERDE Der Mensch hat sich über die ganze Erde erst zur Zeit des *Homo sapiens* verbreitet. Dieser ist seit rund 30 000 Jahren die einzige Unterart des Menschen. Der älteste Vertreter des *Homo sapiens* in Europa – Teile mehrerer Skelette wurden zuerst in einer Hohlhöhle bei Cro-Magnon in der Dordogne gefunden – stammt wahrscheinlich aus Südwestasien. Verwandte Typen fand man

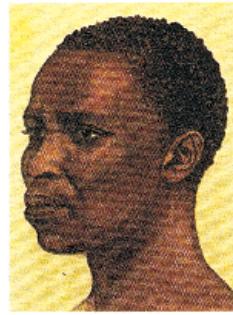
in Russland, Westasien, China, Borneo und überall in Afrika. Vor etwa 30 000 Jahren begann der Mensch über die damalige Landbrücke an der Stelle, wo heute die Beringstraße Asien von Amerika trennt, die Neue Welt zu besiedeln. Entlang der Westküste Nordamerikas erreichte der Mensch allmählich Mittel- und Südamerika. Vor 30 000 Jahren wurde auch Australien besiedelt, als es von Asien aus leicht zu erreichen war.

MAKEDONIDE (links) Zu dieser Gruppe gehören außer den Europäern die Hamiten Nordafrikas, die Semiten und die vorderasiatischen Völker bis Indien. Inzwischen ist sie auch in Amerika, Australien und an vielen anderen Plätzen der Welt heimisch.

MONGOLIDE (mitte) Zentralasien und Nordchina scheinen ihre Heimat zu sein. Aber auch die Indianer Amerikas stammen vom Mongoliden ab. Breite, flache Gesichter sind allen eigen. Ihre Schlitzaugen verdanken sie der Mongolenfalte.

NEGRIDE (rechts) Negrider finden sich vor allem in Afrika südlich der Sahara. Ihre Nasen sind breit, ihre Lippen wulstig und das Haar kraus. In heißem Klima hält die dunkle Hautfarbe den Körper kühl.

Има само три крвни групи и три раси: Македонија, Монголија и Негрија. Сите огуѓи се мулати.

Филип Втори - како Айолон на златен статер.

ФИЛИП ВТОРИ ОД ПРИНЦ ДО ВОИН

Кога Филип Втори се родил како трет син на Аминта и Евридика имал сè што може да имаат царските синови во Пела, од раскош до образование. Филип Втори уште како дете го наследил правото на првовештенството. Со воведувањето во македонските мистерии, растел како див, надмен, умен, пресретлив на судбината на посветените царски синови. Рано ги испробал благодетите на Дионосиските чествувања.

На виното му останал верен како и сите Македонци. Виновата лоза се

ширела по македонските територии низ светот. Каков пронајдок за наз-
дравување! Да не бил тоа амброзиум на Боговите и Дионис? Ако не е,
зашто тогаш претставува причест во христијанството? Вино не пијат ни
муслуманите, ни Еvreите, ни будистите. Колку само пехари, грнци, злат-
ни чаши, направиле Македонците! Колку гроздови и винова лоза гледа-
ме извајани во нашите статуи на Дионис! Ај на здравје, Македонци.

Младиот Филип Втори бил посветен и на Самотрачките мистерии,
баханалите и Аполоновите светилишта. Со нив раководеле свештени-
ци од царска лоза. Таму се сретнувале царските наследници. Таму Филип
Втори ја запознал Олимпија и се оженил со неа. На Самотричките мис-
терии им бил посветен Херодот, Орфеј, Питагора, а посебно жените од
Македонија, чии свечености се одржуvalе во чест на Артемида. Дури Фи-
лип Втори бил во заложништво во Теба не му биле скратени амфикти-
оните во Аполоновото светилиште во Делфи. Сето тоа влијаело врз фор-
мирањето на цврстиот карактер на Филип и неговата решеност како да
го освои раководењето и заштитата на светилиштата па ги освоил сите
патишта и по земја и по вода од Херонеја до Пелопонез. Потоа, откако
брат му Пердика го вратил од заложништво, добил управа врз Пелаго-
нија и Линкестида на 17 годишна возраст. На таа возраст ги замислил
и потоа ги изградил пелагониските градови: Хераклеја, Стибера, Алко-
мена, Пелагонија, Лихнида и други. Го остварил тоа што го намислил.
Го разврзувал македонскиот јазол и ја туркал Атина меѓу спилите и мо-
рето, таму каде што припаѓа.

Повеќе од сто години, за да ги оствари своите интереси и намери,
Атина ги вовлекувала и другите градови во поморски сојузи, Филипки
и свети војни. Повеќе од сто години Атина правела примирја со секој
Македонски крал од Архелај до Александар Македонски. Повеќе од сто
години Атина ги напаѓала македонските градови. Филип Втори тоа знаел
и го сфатил не како огорченост, не како одмазда, туку како потреба да се
стави крај на тие повторни ограбувања. Сфатил дека пресметката со
Атина треба да биде темелна и конечна, ја сфатил својата улога во тоа
и почнал да се подготвува. Чекал, планирал, проучувал и подготвувал
една извонредно добро смислена тактика: постепено да напредува и да
придобива град по град.

И покрај сè Филип Втори - човекот седум пати се женел, се весел, го наздравувал раѓањето на своите деца и ја ширел македонската крвна врска за поцврсто обединување со сродните родови. Во сето тоа бил сличен на татко му Аминта Трети и на сите македонски фамилии од племството и обичниот народ. Се оженил со Тесалка, со Молошка, Македонка, само не со атинска хетера. Внимавал. Македонската фамилија и македонската жена, како Големата Мајка, да го чува чисто огништето, куќата, потомството. На сите полиња требало да се афирмира Македонија со отстранување на причините а не последиците на состојбите што ги затекнал и ги наследил Филип Втори.

Како што Аминта со женењето со Евридика ги поврзал пелагониските кнежевства, истото тоа го постигнал Филип Втори женејќи се со Олимпија од Епир. И со другите бракови Филип го постигнувал истиот ефект. Со роднинските врски и коњицата од Тесалија засекогаш останале во состав на фалангата. Браковите, договорите и дипломатијата на Филип Втори му го олесниле спроведувањето на сите замисли и реформи за македонската држава кои довеле до еден експлозивен напредок на истата.

ФИЛИП ВТОРИ 359 - 336 г. пр. Хр. ЦАР НА МАКЕДОНИЈА

Македонија по Архелај Први, Аминта Трети и Пердика Трети се нашла во иста политичка состојба како пред 50 години. Значи на Филипа му претстоело истото пре-

урдување, јакнење и проширување на Македонија. Филип Втори знаел дека тоа мора да го направи сам, со својот народ, за својата Македонија. Прво што презел младиот 22 годишен цар побарал признавање од сите кралеви и племенски водачи на својата територија. Во Пела го довел целото племство од сите провинции. Им овозможил царски живот во палатите. Сите племенски водачи ги вовел во армијата и дворските церемонии. Со тоа ги ослабнал нивните племенски позиции за евентуални сепаратистички идеи. Ги придобил Молосите од Епир со женење на ќерката Олимпија од Неоптоломеј. Подоцна тој го поставил за крал на Епир, братот на Олимпија, Александар Молос. Со тоа на Филип Втори му била обезбедена поддршка, па дури едно време Македонија доби-

ла Молошки цар - Пир. Тој ја бранел Македонија од Римјаните. Позната е „Пировата победа“ и зборовите: „Со уште една ваква победа ќе не снема“. Филиповата тактика во борбите била да има што помалку жртви на фалангата. Кога тоа било потребно жестокиот цар уште по-жестоко удирал.

Филип Втори со дарбата за комуникација создал цврсти врски со роднините, народот и царските другари уште од детството. Тоа било фундамент за понатамошно единство и моќ на фалангата.

Секој македонски владетел посветувал големо внимание на образоването на своето потомство и генерациите. За тоа ни зборуваат градбите на палатите, светилиштата, лицеумите, гимназиумите, асклепијадите и други школи. Пела уште од времето на Архелај била најголем образован центар. Аминта уште повеќе ја украсил Пела како нова престолнина на Македонија. Аминта по роднинска линија ги донел роднините од Пелагонија и Линкестида како царски другари на своите синови. Сите тие принцови станале Филипови генерили. Поголем број од нив биле и генерили на Александар Македонски и идни цареви во македонската држава.

Филип се дружел со Аристотел, Теопомп, генералите принцови, роднини и сите кои што нешто значеле во тоа време. Тоа биле Есхин, Хипократ, сликарот Апел со тајфата, скулпторите Лисип, Скопас, Леонард, Праксител... Тие работеле низ Македонија со свои роднини и наследници, инженери, градители, научници. Биле Филипови пријатели и советници, Зад себе оставиле школи, театри, палати и многубројни врвни уметнички дела.

Царските другари од детството и школувањето на Филип Втори се најславните личности од тоа време.

АРИСТОТЕЛ, синот на Никомах, врсник на Филипа и претставник на научната и медицинската школа по традиција бил кралски лекар и филозоф. Го подучувал Филипа во говорништво на што Филип Втори бил горд и се фалел дека бил најдобриот говорник, што му помогнало да го предводи македонскиот народ и фалангата со толкав успех. Се што Филип Втори научил од Аристотела побарал од него на

истото да ги научи и Александар и неговата генерација царски другари на кои им бил главен учител и соработник.

ХИПОКРАТ, со синовите Тесал и Дракон, зетот на Полиб и другите од тајфата на лекари биле современици на Филип Втори. Тие во Пела за Аминта и Пердика ја напишале Хипократовата заклетва и го воспоставиле фармацевтскиот знак на змија обвиткана околу стап и змија во рацете на Асклепио, како и околу Акеса, Лако, Паничеја, Аглеја и Хигијеја, Махаон, Телефор и Полидајрон ќерките и синовите Асклепио.

Во археолошките наоѓалишта низ Македонија, во болниците Асклепијади се наоѓаат нивните скулптури заедно со многубројни медицински инструменти.

ТЕОПОМП, живеел во Пела со Филипа и ги проучувал историските настани. Напишал „Историја за Филип Втори“ во четириест книги. Филип не се лутел кога Теопомп го описувал како женкар и пијаница затоа што Филиповите доблести биле ненадминливи.

ПАРМЕНИОН, со своите три синови учествувал во сите битки и на Филип Втори и на Александар Македонски. Бил извидница со дел од фалангата и го предводел левото крило на царската коњаница. Бил главен советник и еден од командантите во сите битки и опсади што ги водел Филип Втори. Големата улога на Парменион како стратег на Александар Македонски е опширно описана во литературата. Неговиот син Филота бил равен на Александар и секогаш јавал до коњот на царот а на свеченостите секогаш седел до него. Парменион командувал со левото крило на фалангата и се грижел да не биде загрозена комората и храната.

КРАТЕР, Филиповиот другар и генерал уживајал голема доверба меѓу царевите, борците и народот. Кратер е единствениот генерал што во Хидасп го наговорил Александра да ја врати фалангата дома. Нему му биле доверени ветераните безбедно да ги врати во Македонија. Кратер бил именуван за единствен управник на сите делови на македонската држава со царски овластувања. Кратер бил насликан од Апел во близина на Александар и во мозаикот кога Александар се бори со лав, Кратер отстррана со мечот в рака ја следи борбата подготвен да помогне ако

има потреба за помош. Кратер од Линкестида бил роднина на Филип Втори и Александар Македонски преку Евридика и бил советник и телохранител на царот и царското семејство. Ако Антипатар бил управител на Македонија во Пела во одсуство на Александар, Кратер бил назначен за управител на целата македонска империја.

АНТИПАТАР, бил намесник и заменик на царот во Пела. Филип Втори никогаш не отишол во Атина, а наместо него Антипатар со Александар и царските другари им ги прочитале на атињаните условите, по Херонеја, за да знаат како треба да се однесуваат под македонската власт. Антипатар ја контролирал победената Атина и не дозволувал никакви побуни. Победил во Ламиската војна по што бил богато награден од Александар. Синот на Антипатар, Касандар, се оженил со ќерката на Филип Втори и го продолжил македонскиот царски род.

АТАЛ, генерал од царско потекло, бил вуйко на последната Филипова жена, принцезата Клеопатра и долго соработувал со Парменион и другите Филипови борци. Клеопатра му родила на Филип Втори две деца.

ЕВМЕН, царскиот другар на Филип Втори, станал секретар на царот што ги бележел сите настани, го известувал Филипа за сè и ја подготвувал неговата кореспонденција, декрети и договори. Евмен бил секретар и на Александар и водел дневник за сите настани.

Верните луѓе на Филип Втори од детството останале со него и имале важни функции во државата, јакнејќи ја неговата моќ и слава. Филип Втори како млад принц си ги изbral од Пелагонија, линкестидските принцови и први братучеди за свои придружници и генерали како што се Парменион, Кратер, Пејтон, Птоломеј и др. Сите тие му биле генерали и советници и на Александар и го имале истите знаења стекнати во македонските школи меѓу племството, подготвени за владеење со светот. Меѓу нив во се доминирал Филип Втори, откако на 22 годишна возраст станал цар на Македонија. Претходно пет години управувал со Пелагонија за време на царувањето на Пердика Трети. Филип Втори во Пела го собрал целото племство од Пелагонија, си ги изbral царските другари и генерали од сите кнежества во една единствена македонска држава.

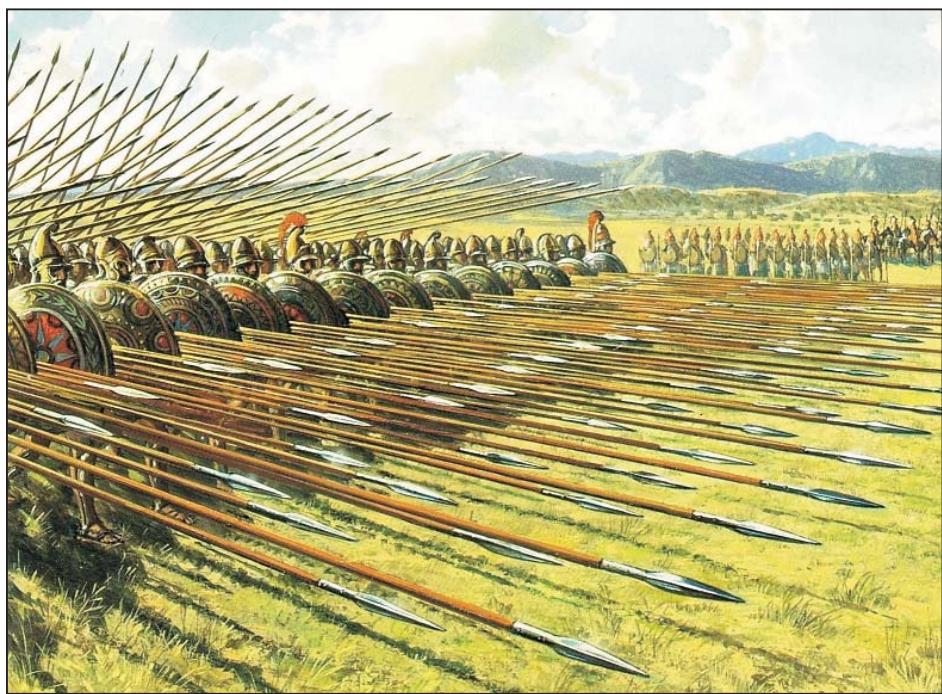
ФИЛИП ВТОРИ И ФАЛАНГАТА

Најголемата слава на Македонија Филип Втори и ја донел со македонската фаланга. Фалангата позната уште од Хомер, Филип

Втори ја проучил кај Пелопида и Леонид во Теба, кога бил заложник. Со организација на својата фаланга Филип Втори се надминал самиот себе. Прво ја создал армијата на слободни селани. Македонија немала робови да се вклучат во војни. Тоа го искажал и Демостен дека од Македонија не можело да се купи ниту роб. На Филип Втори му требале слободни луѓе, какви што биле Македонците, посветени и на животот и на борбите. Филип Втори најголемо внимание посветил на коњицата на кралските другари, регрутirани од племството во Пела со потекло од Арг, Тесалија, Епир, Пелагонија... Тоа се Филиповите роднини и генерали: Парменион, Пердика, Александар Линк, Птоломеј Лаг, Антипатар, Александар Молос. Некои од нив раководеле и со Александровата фаланга. Многу од нив станале кралеви и фараони во новите македонски држави на три континенти. Го продолжиле владеењето со македонската империја наследена од Александар.

Фалангата со долги копја, густо збиена како сид била за давање отпор против напад. Коњицата напаѓала, а левото крило заобиколувало и се појавувало зад грбот на непријателот. Копјаниците и штитоносците биле алката меѓу коњицата и другите родови во фалангата. Фрлачите на копја забнувале со својата прецизност и сееле смрт кај непријателот, кој немал каде да бега.

Понекогаш Филип Втори внесувал и платеници кои биле плаќани со златните статери. Сите разни родови се координирале со вежби и маршеви, зиме и лете, подгответи за секое време и за секој терен. На чело на коњицата одел Филип Втори, командувал и го штедел секој борец. Ја усовршувал фалангата и оружјето за опсада на градови со катапулти, онови, кули, ѓулиња. Сите тие орудија ги измислил, ги изработил и ги употребил Филип Втори. Сепак најголемото оружје била тактиката. Со ваква војска на сите Македонци им била обезбедена победата, фалангата, можела да се нафрли врз градовите и брзо да освои се пред себе. Тактиката била да се избегнуваат градовите и што помалку

Македонската фаланга во битка

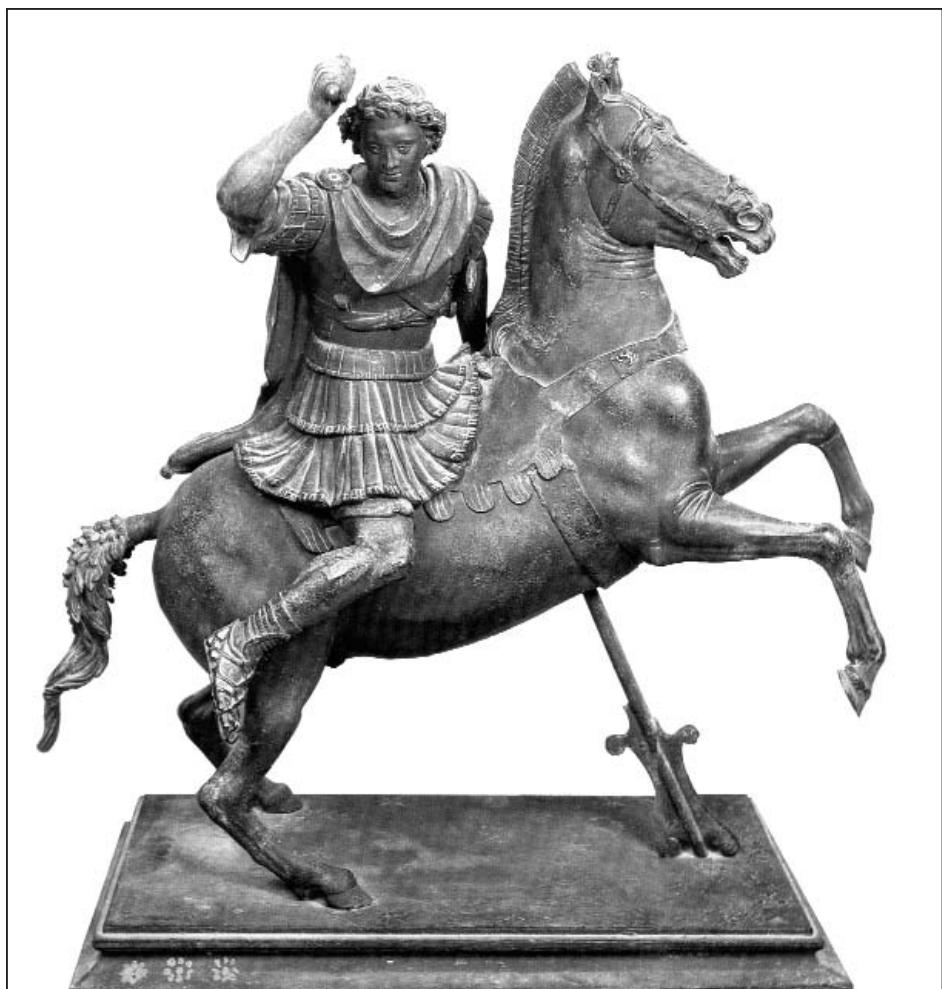

Организацијата на Македонската фаланга
(преземено од книгата *Воена историја на Македонија* од Ванче Стојчев)

да се разурнува и убива. Во градовите требало и понатаму да се живее. И Филип Втори и Александар можеле, но не ги разурнувале и гореле за земените градови. Однапред сакале сè да се зачува за да се прифати македонската култура и филозофија во светот со мирољубива политика. Затоа и Атина била поштедена по битката кај Херонеја. Во освоените градови требало да живеат Македонците. Борбите се воделе на избран терен во поле. Македонските цареви прво нуделе мир и чекале до три дена. Нуделе услови, давале проценка и потоа следел страшен судир и победа. Кога Филип Втори проценил ризик кај Термопилите, првиот пат, ја повлекол фалангата, а кога се создале услови, без борба, слободно и нив ги освоил. Со таа тактика лесно ги присоединил Тракија и Тесалија и ги смирил Илирите и Трибалите. Присоединувањето било олеснето и сличноста на тие племиња со Македонците. Само три града се спротивставиле на фалангата и пропаднале. Тоа се Олинт, Теба и Тир.

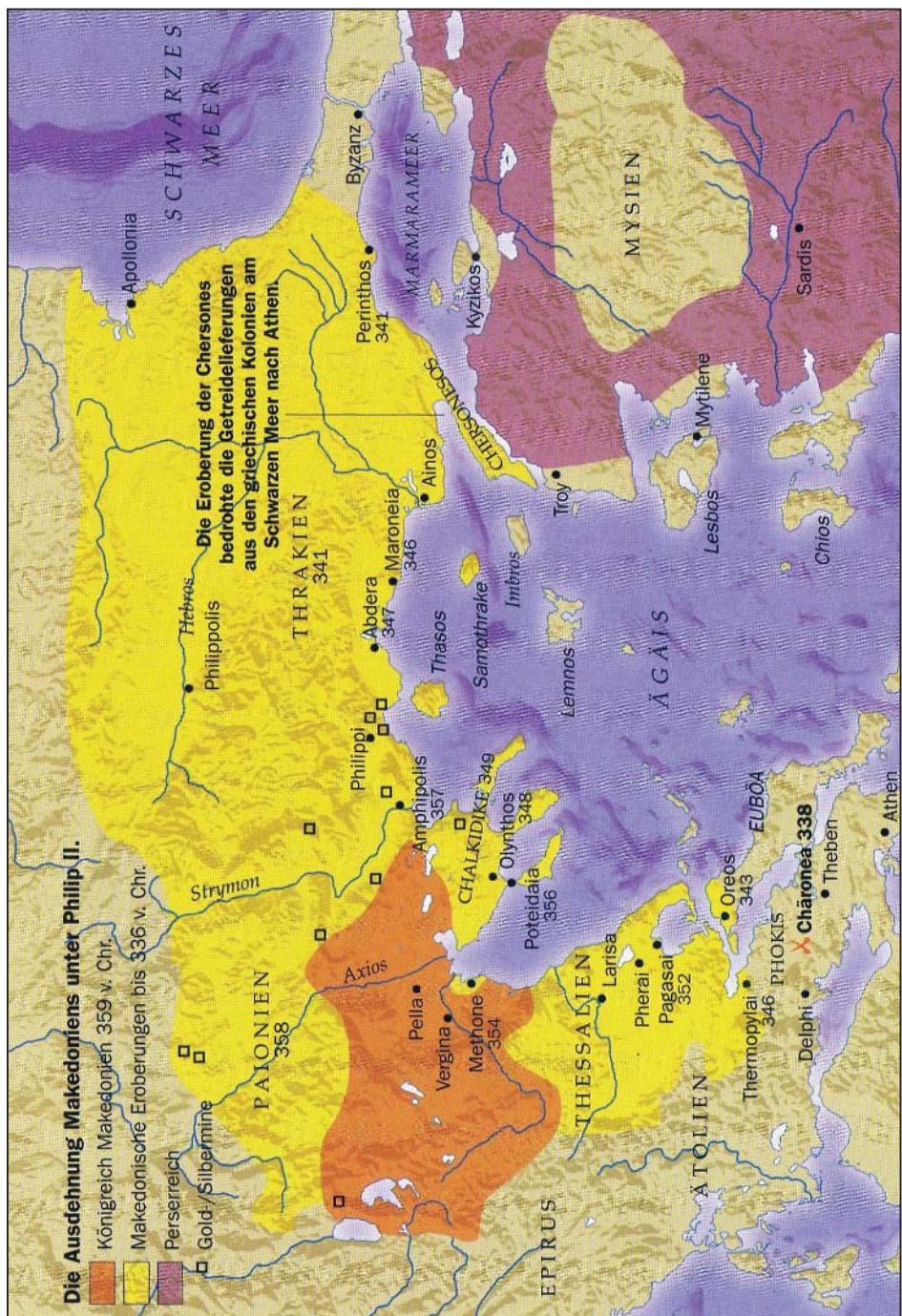
Со Атина, Филип Втори тактизирал за да помислат дека поробувањето значи сојуз и слобода. Круна на тоа убедување била битката кај Херонеја. Во таа смисла Диодор ќе напише: „Со таква фаланга на Александар не му требаат никакви сојузи“. Тоа била фалангата што ја создал Филип Втори а ја наследил Александар Македонски. Лажните сојузи на Филип со Атина му служеле да зајакне фалангата и да се проширува Македонија. Колку е споменот и силата на македонската фаланга сочуван имаме доказ кај Полибие II кн. стр. 406 во врска со битките на Персеј со римската војска кај Пидна во првата половина на II век пр. Хр. Имено, конзулот Луције дотогаш не видел фаланга, туку прв пат со неа се сретнал во битката со Персеј. Потоа често им раскажувал на пријателите во Рим дека не видел „ништо пострашно и поужасно од македонската фаланга“, иако присуствуval и командувал пред тоа со толку битки.

За Филип фалангата е само едно обележје на македонската држава. Со колку уште такви одлики ќе се сртне Македонецот, за да не ќе забораваат, зависи од нас, од Македонците. Нашите пишувања и објаснувања на улогата на Македонија во светската историја претставува ткаење јазли, на феноменот и ликот на Филип Втори и Македонија. Тој не оставил ниту едно ќошче непроучено, нерасветлено, неподигнато на повисоко ниво. Добро подготвен од науката на Питагора, Демокрит и

Александар Македонски излеан во бронза

Аристотел, Филип во математички дострели го планираше организирањето на фалангата, градењето на градовите и театрите и примената на метод и систем во сите свои активности. Не трпел загуби и никогаш не загубил ниту една битка. Со акумулирана енергија го следеле народи и војски, пријатели и научници во победа и успех. Филип бил на секаде во придружба со најверните борци од фалангата. Гордо ги носел сите лузни од ранувања по телото, со пример за Македонците, како да се создава држава и како да се брани народот во Македонија. „Што ако се убие Филип,

Шириенето на македонската држава во времето на Филип Втори

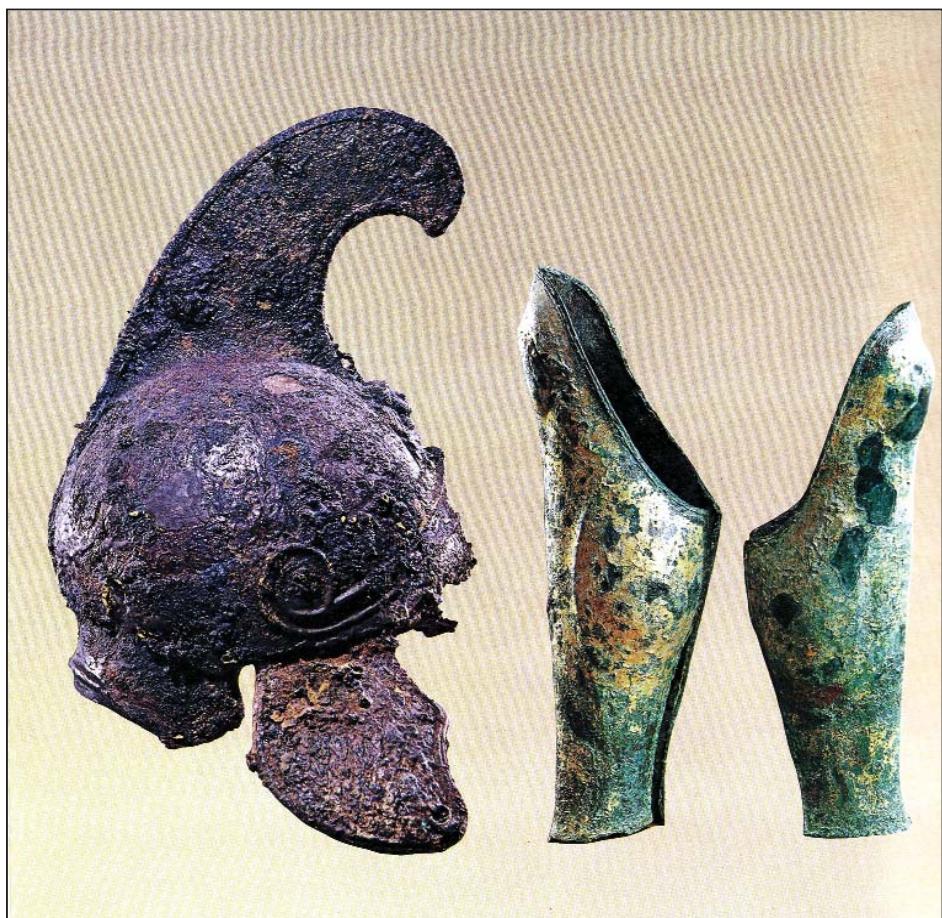
зборуваа во Атина, тоа е само еден човек помалку а веднаш по него ќе дојде некој друг Македонец како него“?! Секако, по Филип Втори дошол еден друг Македонец - Александар Македонски и ја однел фалангата и славата уште подалеку по светот.

Фалангата била организирана по научни и математички пресметки. Таа била квадрат со триаголен клин напред за напад и круг што го правело левото и десното крило на коњаницата навлегувајќи им зад грбот на непријателите. Реформи, вежби и совршеното оружје ја правеле фалангата непобедлива. Лесно и брзо го поминувале просторот за да стигнат до целта. Сите родови на војската биле обучени не само за војување и преживување туку и за градење градови и патишта, правење оружје и исхрана на 40 000 војници во движење. Силен дух и верба ја красела македонската војска под раководство на тим од избраното племство на чело со царот, со Филип Втори, универзалниот стратег и неговите царски другари - генералите.

ФИЛИП ВТОРИ И ВОЈУВАЊАТА

Откако за кратко време, во војна, на Филип Втори му загинале и двајцата браќа, Александар и Пердика, војската со тропање по

штитот, на македонски начин, го прогласила Филип Втори за цар. Најборбениот цар во нашата долгa историја на државност, со милениуми истото име и народ - Македонија. Многу воини потоа се борат, со иста тактика и на истите места за слободата на македонскиот народ. Од Конститин Први до Констатин Четиринаесетти, илјада години, сите Константини, војувале и граделе тврдини од Јадран до Азија и од Дунав до Египет (Егејот). Низ урнатините на тие тврдини сирка историјата на средновековната македонска династија. Исто така, илјада години, низ театрите и патиштата во Антиката се бележат границите на Македонија. Во истите тие македонски земји Јустинијан и Самоил, Крале Марко, Гоѓија Кастро-Искендер, Карпош, Кирил и Методиј, Климент и Наум, Преродбениците, Илинденците, Партизаните, Бранителите во најновата наша историја - Македонците, сите го носат генот на Филипа. Генот не исчезнува. Таа структура на ДНК од Филиповите коски денеска го тресе светот. Го бараме Македонецот. Ги бараме коските на

Македонски шлем и штитиници за раце

Филиповите генерили, ги бараме коските на Персеј и неговите деца, Св. Петар и Павле, Св. Кирил и другите светии, сите погребани во Рим, во Ватикан, во Ерусалим, во Александриите. Таа лоза од ДНК е неуништива. Тоа е кодот и вистината за Македонија. Таа е Филиповото наследство, Филиповото војување, Филиповиот нов почеток за Македонија. Сега треба и глувите да слушнат и слепите да прогледаат и да ги остават Македонците да си живеат и да работат за доброто на сите луѓе во светот, како што било отсекогаш.

Во 359 г. пр. Хр. Филип Втори на 22 години станал цар на Македонија. Не здивнал, веднаш се втурнал во вителот на сите збиднувања во

Македонија и многу пошироко. Преостанатите дваесет и четири години од својот живот ги употребил сите знаења и искуства за средување на Македонија. Уште од првите две години на власт ја зајакнал фалнагата и ги направи првите дипломатски чекори. Си ги прибрајал териториите што им припаѓале на Македонците уште од времето на Александар Први, Архелај Први и Аминта Втори. Таму каде што тие се бореле и гинеле, Филип Втори применел друга тактика. Тракијците ги подмитил, ги задоволил и ги усреќи, што ги прогласил засекогаш Македонци. Со Епирците се посватил и тие добиле повисок ранг во царското семејство. Пеонците ги претопил како легура. Дарданците ги потплашил и тие сами се смириле или се покориле. Најмногу, како сите Македонци и Пеонците биле горди што од племе станале дел од држава, дури и со право да коваат пари. Станаа вистински Македонци. Илирите, исто како и во времето на Аминта, сакале да си ја испробаат силата и се упатиле кон Лихнида. Филип Втори ги пресретнал, им понудил сојуз со Македонија во 358 г. пр. Хр. и потоа ги поразил. Во почетокот, во првите две години од владеењето Македонија се проширила со Тракија, Пеонија, Епир и Илирија. Останала уште пресметката со југот кон Тесалија и крајбрежјето, но тоа тоа ќе се случи дури по долгото тактизирање со Атина.

Со сите успеси во првите години на војување и со силата на македонската фаланга, Филип Втори можел веднаш да ја покори и Атина, како што тоа го сторил кај Херонеја дваесет години подоцна, но Филип Втори гледал подалеку, сметал на последиците, сакал вистинска идеолошка хегемонија. Напредувал на сите страни и ја оставал Атина за десерт. Нејзините камења и ги удирал по глава. Создавал сојузи со сите градови - држави. И понудил сојуз и на Атина, да го освои Амфипол и да и го предаде на Атина како трампа за Пидна. Со тој договор го зазел Амфипол и го задржал за себе. Демостен се лутел на Атина зошто не им пратила помош на жителите на Амфипол, туку им верувале на можните ветувања на варварите, на Македонците, на Филипа.

Според Историјата на Калистен (Москва 1956 г. стр. 478) цитиран е опис на таа случка, дека Филип со граѓаните постапил човеколубиво, а царските непријатели биле пртерани. Амфипол, со богатата околина, Пангајските златни рудници и стратешко место за целото македонско

крајбрежје ја зголемил моќта на Македонија. Многупати и атињаните и спартанците се сопнувале околу Амфипол, а колку градот бил македонски ни зборува една плоча со натпис од 357 г. пр. Хр. откопана во 18 век. На неа била запишана одлука на собранието на Амфипол со која народот засекогаш го пртерал Стратокло во Атина и некој си Филон со нивните деца. Имотот им бил конфискуван. Овој мал доказ зборува со колку малку луѓе Атина ги присвојувала македонските древни градови со огромно културно и материјално богатство. Овој доказ ни зборува зошто Филип толку лесно ја консолидирал Македонија. Со Амфипол засекогаш е решен проблемот. На Амфипол на источен Халкидик, како и во Дион во Тесалискиот залив, македонските цареви го прославувале празникот Ксантика, како празник на духовно прочистување, како празник на пролетта и почеток на пролетните војувања. Празник на фалангата и народот. Од Амфипол тргнале Аргонавтите, од Амфипол тргнал Александар Трети Македонски во светски најпознатиот поход, по големата прослава на македонски начин. Ксантика повторно ја славиме.

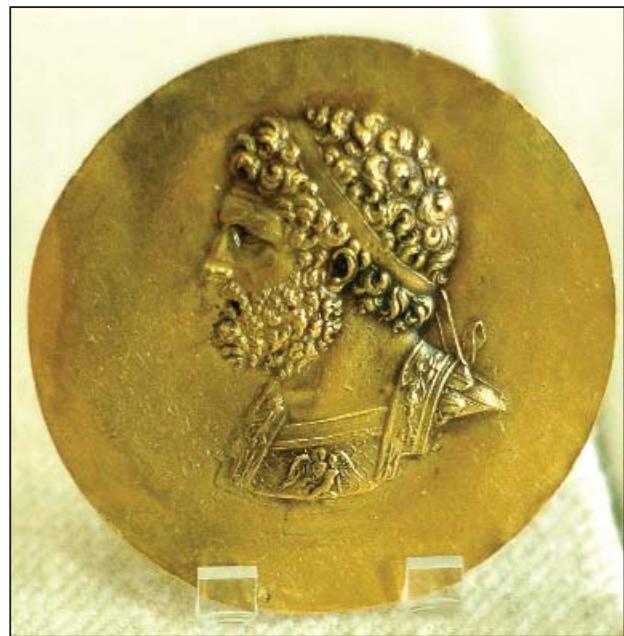
Филип и со Олинт постапил итро како со Атина. На Олинт му го ветил градот Потидеја. Пртерал некој атињани, го испразнил градот и му го предал на Олинт. Превирањата на Халкидичките градови, два по два, ги средил мирно и тргнал кон Кренида. Тие самите го повикале Филипа да ги заштити. На тоа место тој го изградил градот Филипи со недостапна тврдина и прегледност на цела Тракија. Во Кренида како и во Теба постоеле стари светилишта на Зевс па затоа Филип оставал гарнizonи за да ги заштити македонските градови и пристаништа од пиратската најзда на град - државичките врз македонската држава. Градот го населил со Македонци, го зацврстил со бедеми за да го обезбеди златото од Пангај. Некогаш тие биле сопственост на Тукидид, а тој бил пртеран од Атина на 20 години, затоа што не се борел за Амфипол, туку се приклучил со сè поседите, кон Архелај. Во Пела, Тукидид ја пишувал македонската историја што сега ја прават грчка. Пангајските рудници на Филип Втори му обезбедувале повеќе од 1000 таланти или околу 40 тона чисто злато. Филип Втори ги ковал познатите златни статери со што Македонија направила економски удар во целото средоземје. Го истиснал и персискиот златен дарик. Персиските цареви златото го

чувале во своите ризници за понатамошно живеење, за накит и луксузно живеење. Филип Втори, златните статери, ги пуштил во оптек. Сè плаќал со злато. Градел бродови, врбувал наемници, потплатувал, тргувал, градел градови, театри, патишта, ја зацврстувал економијата како основа за сите успеси на државата, народот и фалангата. Кога стоела фалангата пред портите на опсаднат град го прашувале Филипа што да прават, а тој се шегувал прашувајќи ги, дали уште не го пуштиле магарето товарено со злато. Златото на Филип Втори ги отворало сите порти. Диодор забележал и жалел за загубениот патриотизам кај многу лакоми предавници меѓу Хелените. И Жебельев пишува во тој смислол: Советниците му кажувале на Филипа за Демостен како го напаѓа - „Оставете го, рекол, Демостена. Тој има право да зборува што сака. Погледнете во мојата книга за задолжени, само неговото име го нема“. Сепак, Демостен си ја огрешил душата со македонско злато. Харпал го поткупил со една златна чаша од Александровата ризница. Потоа Антипатар ги испратил Македонците по неговата глава. На ваков начин Демостен со смрт ги платил сите недела против Македонија и за своите „Филипки“.

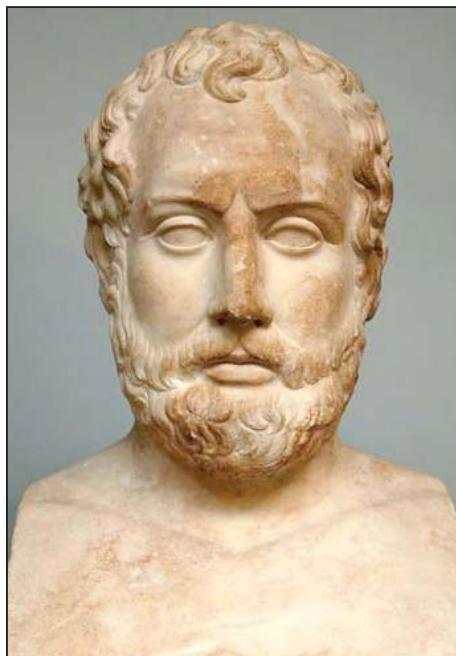
Атина со страв го следела јакнењето на Македонија и барала од соседите на Македонија заеднички да се спротивстават. Така во јули 356 г. пр. Хр. атинското собрание потпишло договор со Илирите, Пеонците и Траките за борба против Македонија. Тоа Филип Втори го спречил набрзина. Во истата година Филип Втори потпишал договор што сведочи за тоа како Македонија продрела во Делфиското светилиште. Се занемарува тоа што во Делфи постојат пишувани докази и почит што го одбележуваат раководењето на Филип Втори на чело на Амфиктионите и што ја утврдило управата на Македонците над светилиштето за подолг период. Победите се ширеле во сите сфери за да се истигне Атина отсекаде. Со промакедонската политика во Делфи, Филип директно ги засегнувал атинските интереси и ја добивал управата на Амфиктионите. Атина ги губела халкидичките и трачките градови, а постоела опасност за преземање на Хелеспонт (Понт), што и ќе се случи. Во самата Атина постоела Македонската партија. Исократ, Евбул, Есхин, Филократ и други приврзаници на Филиповата политика, се спротивставувале на Демостеновите говори - „Филипки“. Му помагале на Филип Втори

во освојувањето на градовите и на самата Атина.

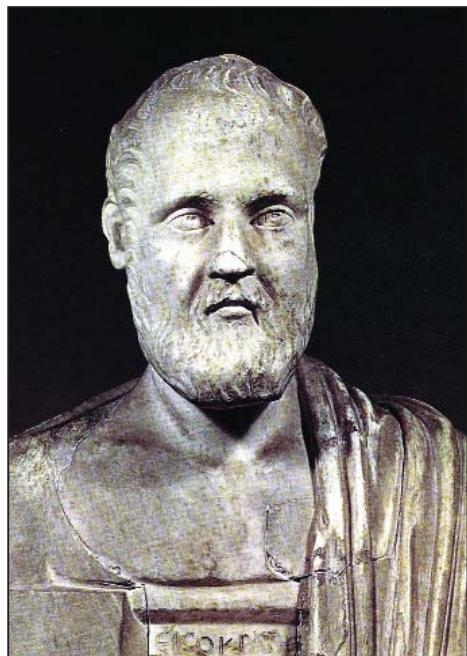
Одамна Исократ го повикувал Филипа и со говори и со писма. Ја убедувал Атина дека само Филип Втори е човекот што ќе ги обедини сите град - државички. Кога тоа Филип Втори го постигнал, стогодишниот оратор изненаден во очекувањата, веднаш по Херонеја починал. Сфатил

Филип Втори

Есхин

Исократ

дека Филип Втори ја обединил Македонија за себе. Атина се вознемирала, а Демостен не сфатил дека улогата на Македонија е прогресивна како монархија со силна централна власт, наспроти град - државичките со пренесување на превласт од едни на други. Филип ги обединувал племињата економски, територијално, културно и религиски. Филип Втори со нетрпение чекал да ги решава нивните конфликти, се разбира, во прилог на македонските интереси.

Теба против Фокида водела десетгодишна света војна за Делфиското светилиште. Фокида бесправно користела вакавско земјиште. Филип Втори одвнатре и однадвор ги знаел причините и колкаво значење има сето тоа за Македонија. На Теба (каде што бил заложник како дете) и објасnil дека ќе се бори против „ограбувачи на храмови“ и слободно си влегол во Тесалија за да го штити храмот на Аполон во 353 г. пр. Хр. Никој не очекувал да се случи такво нешто. Филип Втори ја растурал Фокида. Го убил Ономарха „за пример“ и потсмев. Во сите градови во Тесалија Филип Втори оставил македонски гарнизони и власт на Македонците. И Александар Македонски исто така оставал македонски гарнизони во Александриите што ги градел.

Во 352 г. пр. Хр. Филип Втори се упатил кон Термопилите и откако го видел атинскиот распоред без борба се повлекол. Демостен ги повикувал сите непријатели против Македонија.

Во 351 г. пр. Хр. Филип Втори ги зазел Термопилите, си отворил пат кон Пелопонез, Коринт и Атина.

Во 349 г. пр. Хр. Филип Втори го убедил Олинт во пријателство, а ги освојувал сите околни градови и тврдини. Одржуval формален мир и склучувал сојузи со сите освоени територии. Истото го правел и со Атина каде што и покрај предупредувањата на Демостен, никој не ја чувствуval опасноста што доаѓала од страна на Македонците и Филип Втори.

Во 348 г. пр. Хр. Атина се одлучила да испрати помош на Олинт но задоцнила и по море и по копно. Командантите на Олинтската коњица му предале на Филип Втори 500 коњаници и Олинт не можел да се брани. Олинт бил разурнат толку многу што повеќе не можел да се одбрани или да се обнови цели два и пол милениуми. Останал урнатина. Во Олинт имало атински остатоци што морале да се уништат како и во Амфипол.

Населението било распродадено, пленот поделен а градот бил ископан и проучен дури во 1928 година. На ред била Евбеја, островот што Атина сакала и не успеала да го задржи. Филип Втори пак бил побрз, а со тоа, си обезбедил превласт низ сите поморски патишта.

Во 348 г. пр. Хр. Атина ги испратила Есхин, Демостен и Филократ во Пела да склучат договор за мир, познат како Филократов мир. Додека се воделе преговорите за мир Филип Втори се проширил преку Тракија до Пропонтида. Тој мир бил загуба за Атина. На Филип Втори му биле признати сите освоени територии околу Халкидик и Тракија и била повратена македонската територија и градови. Мирот се однесувал на атинскиот поморски сојуз. Додека Демостен го обвинувал дека го крши мирот, Филип Втори барал: веќе кога има војска во секој град, барем да стави македонски брод покрај секој атински, за да ги чува од пирати. Намерата му била на мудар начин да ја контролира и користи целиата атинска флота. Сојузот помеѓу Атина и Македонија Филип го нарекувал одбранбен сојуз со неограничено траење. Демостен на тоа одговорал дека таквиот мир бил желба за поробување и на идните поколенија. Секако, Филип Втори сакал да се подготви да остане сам против Атина, како и Атина сама, без поранешните сојузи. „Јас се борам со Демостен, не со Атина“ - често изјавувал Филип Втори.

Какви се правата на Македонците се гледа со Фокида. На повик на Теба, Филип Втори ставил под контрола 22 града. Им го одзел оружјето и коњите. Ја ставил Фокида под Делфиска амфикионија (управа), а на Филип Втори му припаднале нејзините гласови. Ја задолжил Фокида да ги врати парите во Делфи. Според Диодор (XVI), плаќањето на Фокида, по 60 таланти годишно, потврдено е со една мраморна плоча. На неа било запишано дека тие толку плаќале сè до 338 г. пр. Хр., кога Филип Втори им ја намалил на 10 таланти годишно. Тоа го плаќале сè до 322 г. пр. Хр. Веројатно царскиот глас и закон се почитувал за време на Филип Втори, сè до смртта на Александар. Тоа зборува дека сè што воспоставил Филип важело и за поколенијата. Дека тоа било така доказ ни е Теба, која кога не ја почитувала Филиповата спогодба во Коринтска лига, Александар ја разурнал до темел, како пример за другите. Александар од Теба побарал да принесе жртва на Зевс во светилиштето што го

чувал македонски гарнизон. Тоа значело мирно предавање на градот што Тебанците со своето противење придонеле да биде разурнат до темел, како што тоа било направено и со Олинт а подоцна и со Тир. Секој што се спротивставувал на Македонците бил уништуван. Поучени од тоа Вавилон и Египет ги отворале ширум портите на градовите славејќи ги Македонците како непобедливи и ослободители.

Македонците се здобиле со големи почести во Делфи, а Филип Втори станал господар на светилиштето што му доликува како на цар во церемониите. Во Делфи му била поставена златна биста и записи, и примил дарови што му следувале како врховен управител и на религиозните установи. Тој станал архонт (водач) на Тесалискиот сојуз. Сите права на Атина или се одземени или загрозени. Затоа подигаат тужба против Есхин и Филократ со обвинение дека се поткупени од Филипа божем не знаеље дека тие се претходница и водачи на Македонската партија во Атина. Тие од Филипа барале да го измени Договорот и да им дозволи да владеат со некои територии како пред тоа. Филип Втори сите предложи ги отфрлил и во 343 г. пр. Хр. Есхин е ослободен од обвинението, односно Фокион и Евбеј со поткуп лажно сведочеле. И тие биле задолжени во книгите на Филипа, како и сите членови на македонската партија во Атина, што тој ги финансираше.

Во меѓувреме Македонија бележи нови успеси. Уште во 344 г. пр. Хр. Филип Втори на Пелопонез ги придобил Арг, Месенија и Аркадија. Тој слободен пат преку Термопилите и Коринт му овозможил на Филип Втори да создаде база, за врска со Египет, за борба со Персија. Тогаш е изграден Епидаур со типичните македонски градби, театарот и Асклепиевото светилиште и болница. Демостен лично бил изненаден од Македонците и фатен од Филип Втори, како ги разубедува Пелопонезите да го раскинат сојузот со Филип Втори, но, тие биле задоволни од Филипа, што ги притеснил Спартанците да вратат некои територии на Аркадија и Месенија. Ми останале верни и на Филип Втори и на Александар Македонски. Спартанците незадоволни со Филиповите решенија не се приклучиле на Коринтската лига по Херонеја. Нивната разврска со Македонците ја завршил Антипатар со Ламијската војна. Спарта ја снемало од политичката сцена. Теба ја снемало со Александар и Атина со Херонеја.

Гимназионот во Стоби

Сите големи сили на град - државичките што си играаа освојување на македонски градови, ги снемало во исто време по налетот на Филип Втори. Отпор давал само Демостен, вербално со „Филипиките“. „Итроштините“ на Филип Втори доминирале насекаде.

Во 343 г. пр. Хр. Филип Втори продолжил кон Тракија и Тесалија а во Пелагонија градел градови: Хераклеја, Стоби, Стибера, Алкомена, Св. Врач и др. Сите тие градови добиле единствени акустички Театри и Лицеуми, Стадиони, Гимназиуми, Музеуми за образование и вежбање

Македонциите во битка

на фалангата. Тоа се учените генерации Македонци кои ќе раководат со многу народи и ќе ја остават македонската култура и обичаи по Икуменот. Потомците на Македонците сèуште се таму, живи и здрави, по работите на Александровата империја каде и ден денес го чуваат споменот за својата прататковина.

Во Епир го поставил за крал на Молосите братот на Олимпија, Александар. Со тоа не само што ја проширил Македонија, туку и ја зацврстил. Во Тесалија ја засилил војската со извонредната Тесалиска коњица.

Во 342 г. пр. Хр. Филип Втори поставил Македонци во управата на Тракија. Во Пела го овластил 15 годишниот Александар да го заменува и тој иако сèуште толку млад - ги забележал првите успеси и манифестираше царска дарба за владеење.

Александар, како и татко му Филип, добро знаел дека не завршува се со освојувањето на некој град или народ. Знаел дека треба да се работи на тоа, тие да се одржат, да се приврзат кон Македонците. Во таа рана младост, младиот принц, новиот господар на светот, Александар во придрожба на кралските другари крстарел низ Македонија, уживајќи во тоа што го постигнал Филип. Тоа биле принцови, благородници од македонски род. Тоа била најучената генерација. Тие растеле заедно, учеле кај најдобрите филозофи и во живо го следеле примерот на Филип Втори. Заедно ги воделе најголемите битки и ја делеле славата на Македонија. Тоа биле Клито, Кратер, Хефестион, Пердика, Птоломеј, Филота, Алексадар Линк, Харпал, Парменион, Лизимах, Калистен и многу други Македонци, околу стотина, во тесен круг околу царот, поврзани со верност и Македонство. Филип Втори ја подготвува елитната замена, за кои, не само Македонија, туку и светот станал мал. Еден ген, надареност на белата раса, продираше на сите четири страни од центарот, од Македонија, со сончето на чело, со светоста на просветување на народите и силата на лавови.

Во 342 г. пр. Хр. Филип Втори повторно се упатил кон Тракија. Овој пат во име на сојузот, да ги ослободува градовите од туѓи влијанија. И одново, како во Амфипол, Олинт и Кренида, Филип Втори тоа го правел за себе и за Македонија, а не за Атина.

Во Тракија се наметнати многу даноци, собрана е војска од покорените племиња, изградени се многу нови македонски градови и населени со македонски граѓани и војска. Атина се прелажала и помислила дека ако е во сојуз со Филип Втори ќе ги контролира градовите и островите, кои порано биле во сојуз со неа. Тие сега биле македонски. Превидувајќи го тоа Атина си дозволила да наплаќа царини од бродовите, кои поминувале во теснецот кај Херсонес. Ги заборавила причините за Тројанската војна.

Тоа била таа причина: кој на тој простор и колку треба да наплаќа царина и даноци, тој владее со светот. Атина отишла толку далеку што си дозволила да ограбува македонски градови. Како да верувала дека Филип Втори навистина се бори за неа. Во 341 г. пр. Хр. со третата Филипика, Демостен безобзирно, аrogантно, сè повеќе ги напаѓал и Филип Втори и Македонија. Тој толку верувал во тоа што дури си дозволил пат за подбучнување низ Тракија, Тесалија, Илирија и Пелопонез. Ги барал островите Хиос, Род и Сам, како и Визант. Водел очајна борба за обезбедување на патот за жито по море, но не како оратор, туку како државен претставник, го барал тоа што Филип Втори не го дозволувал. Последниот очајнички чекор кој го презел Демостен било барањето помош против Македонија од персискиот цар Артаксеркс.

Артаксеркс не сакал да ја вооружува Атина. Тој испратил подароци за некои Атињани и го наградил Демостена со 3.000 дарици тешки по осум и пол грама злато. Дали тоа била лична награда за погрдните „Филипии“ или воздржаност, Персија да не го предизвикува Филипа? Неговата намера им била позната. На островот Евбеја, во градовите со македонска посада, Атина покажала сила и го презела островот со антимакедонски сојузи, што ги обновувал Демостен. Го напаѓал Филипа дека го прекршува сојузот со Атина, а кога Атина барала сојузи со македонските непријатели тоа како да било нејзино право. Се занела без да знае дека со тоа само го забрзува сопственото разнебитување.

Филип Втори продолжил да напредува кон Пропонтида во 341 г. пр. Хр. Грбот во Македонија го штителе Александар и Антипатар, го поддржувале и се воодушевувале од Филиповите добро испланирани акции. Истите методи ќе продолжи да ги применува и самиот, не само во Македонија, и не само тогаш. Тоа ќе се применува во идните времиња

и на сите простори. Примерот на таткото и на синот во борбите ќе остане како пример стекнат од Македонецот. Тоа што Филип Втори го направил за Македонија, Александар го направил за светот, секој со посебна тежина. Сега на секаде се зборува за Александар: филмови, написи, книги, дискусији. Еве го прашањето на десетгодишно дете: „Ако Александар Македонски им припаѓа на сите народи, дали сите народи се Македонци?“ - Како да не, македонското се издвојува кај сите народи што прифатиле нешто наше и од Филипа и од Александра. Само свеста за Македонецот останува како надеж за народите во сите цивилизации.

А Филип Втори напредувал. Подучени од примерот на Олинт никој не му се спротивставувал. Истото го применил и Александар со Теба и Тир, подучен од примерот на татка си Филип Втори и останатите претци во историјата на Македонија, па понатаму и нему никој повеќе не му се спротивставувал. Моделот на пријателство и сојузи Филип Втори го применувал и со Скитите. Со нивниот крал Атеј се договорил за помош во последните црноморски градови Перант и Визант. Во 340 г. пр. Хр. започнал да го опсадува Перант. Сидините на тој град завршуваат со дрвени шилци. Филип Втори се одлучил за кула од 80 лакти висина, ја надвишил секоја тврдина и започнал да руши. Иста таква кула со внатрешни тунели направил Александар за влегувањето во Тир. Перант побарал помош од Визант и од Персија. За тоа време, тоа се врвни пронајдоци и прв пат се изведени и применети во воената техника од Македонците. Персијците се плашеле од приближувањето на Филип Втори кон нивните градови. Тие испратиле војска, опрема и пари, а Атина бродови, заеднички кој знае по кој пат да се борат против Македонија. Кој ќе им поверува на атињаните дека Македонија во тоа време и под такви услови ќе се бори во Персија за нив? Во сите борби во Персија, Македонците војувале со атински платеници. Многу долго Филип Втори ги опседнувал и Перант и Визант. Помошта по море, од атинските и персиски здружени војски не се смалувала. Филип Втори по втор пат во својот живот се повлекол. Првиот пат тоа било кај Термопилите. Овој пат, за да не ризикува жртви во фалангата, се упатил на север да провери, да проучи, затоа што Скитите не му притеќнале на помош при опсадата на градовите. Лут на тоа што Атеј не ги исполнил условите

од претходно договореното, кога требало да пратат помош за Визант, Филип Втори завојувал против Скитите, при што загинал и самиот скитски крал Атеј. Лузните по целото тело и осакатување на окото и коленото не го спречиле Филип Втори во битките за градовите.

На Филип Втори му припаднал огромен воен плен, дури 20 илјади коњи. На враќање кон Македонија, Трибалите во Тракија го нападнале, го раниле Филипа и му одзеле дел од скитскиот плен. Кога стрелата го погодила Филипа во ногата од силниот удар и коњот му паднал. Додека Филип Втори викал од болка синот Александар го тешел дека тоа не било ништо во споредба на тоа што Филип го постигнувал секојдневно и како жртва оставал дел од своето тело. Лузните по целото тело и осакатувањето на окото и коленото не го сопреле Филипа. Тој и понатаму учествувал во сите битки.

Сите македонски кралеви на коњи со исто оружје, копје, меч и македонски штит од секоја битка носеле по една лузна и ја подзаскривале со хламида затоа што ја предводеле фалангата и секогаш први се изложувале на удар како пример за другите. Така Македонците се вратиле со недовршена работа на североисток, не успеале да го приклучат Пејrint и Визант кон Македонија. За сето тоа била виновна Атина која подмолно правела интриги и си ја предизвикувала херонејската судбина. Не останало многу време до 338 г. пр. Хр. Само една година требало да се причека за довршување на Филиповата замисла. Филип војувал, се договарал, исчекувал а најмногу градел, насекаде, како во Пелагонија. Ја изградил Хераклеја и раскошно ја украсил како што доликува на кралски, хераклидски град.

Шансите за војување излегле со втората „Света војна“. Во 340 г. пр. Хр. Атина за свој претставник на Амфиктионот во Делфи го одредил Есхин, стариот добар пријател на Филип Втори. Есхин предложил да се објави „Света војна“ на Амфис во Локрида. Тие ја преорале Хрицијската земја. Таа земја под заштита на Хрис, Аполонов свештеник, не можел никој да ја врати, освен Филип Втори како врховен командант на сојузничките сили. Филип Втори само што се вратил од походите на север и одвај чекал такво нешто. Еднаш со Фокида одлично ги средил светите работи, затоа лесно и брзо стигнал во Елатеја. Со тоа се загро-

зиле и Теба и Атина. Македонците барале од Теба пат кон Атина, а таа барала сојуз со Теба да се заштитат од Македонците. Со тие предлози двете делегации се сретнале во Теба. Македонците барале само премин кон Атина за награда од богат плен. Атина барала сојуз од Теба за да го спречи Филипа да управува во Делфиското светилиште. Атина ја вовлекла Теба против Македонија, како и на времето против Аминта, кога Филип Втори бил земен како заложник. Се „крчкаше“ Херонеја.

Филип Втори понудил мир, а Демостен агитирал војна. Сочувана е беседата „За венецот“ што ја одржал Демостен пред членовите на сенатот: „Беше вечер, некој стигна со вест за заземањето на Елатеја. Едни станаа и ги запалија дрвените дуќани со оган да ги известат другите делови на градот, а други ги повикаа стратезите и трубачот, се собраа сите и многу народ пред Собранието. Потоа гласникот раскажал сè. Прашањето: кој сака да зборува? било повеќе пати повторено. Се кренал само Демостен и предложил сојуз со Теба за војна. Филип Втори не сакал прв да почне. Верен бил на зборот за соработката со Атина. Сега бил предизвикан, нападнат и решил да се брани. Сèуште важело правилото дека за нанесената неправда сите ќе го обвинат првиот што посегна по оружје и се заканува со сила. Сега тоа не бил Филип Втори туку Демостен. „Јас не војувам со Атина туку со Демостен“ - велел Филип Втори.

БИТКАТА КАЈ ХЕРОНЕЈА

1.8.338 г. пр. Хр.

Датумот за битката е избран на големиот македонски празник. На Илинден, Илион, Сонце, Македонската армија од 30.000 пешади

ја и 2.000 коњица со видни и искусни Македонци во пресудна и последна битка, битка за државата, за фамилиите, за домовите, за сите славни Македонци. На другата страна Атина набрзо собрала војска од логорите родени од неатински граѓани и робови. Тебанска „Света чета“ е уништена до последен војник. Атина имала 1000 загинати и 2.000 заробени. Останатите се разбегале. Филип Втори се искачил на една височинка и заиграл македонско оро, повторувајќи во такт: „Демостен ова го бараše“. На тоа место се врзал уште еден јазол од Филиповото време на Хераклидите. Останал споменикот на седнат лав, ист онаков како и во Амфипол за да потсетува на македонските победи.

Седналиот лав во стомен на побеџите што го подигале Македонците

Каква иронија! Македонскиот лав што е подигнат во чест на херонејската победа и сега Грците го покажуваат како атинско обележје на жртвите и поразот по кој што Атина, град - државичката, беше избришана засекогаш од историската сцена. Филип Втори не брзal за да може темелно и трајно да си ја исполнi својата замисла, да ја оневозможи Атина да се плетка во македонските работи.

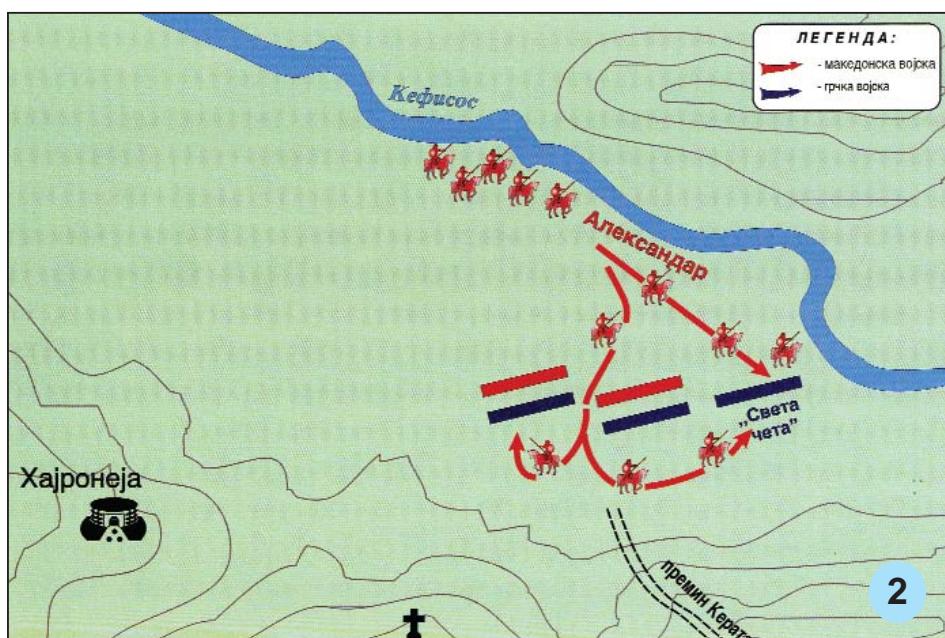
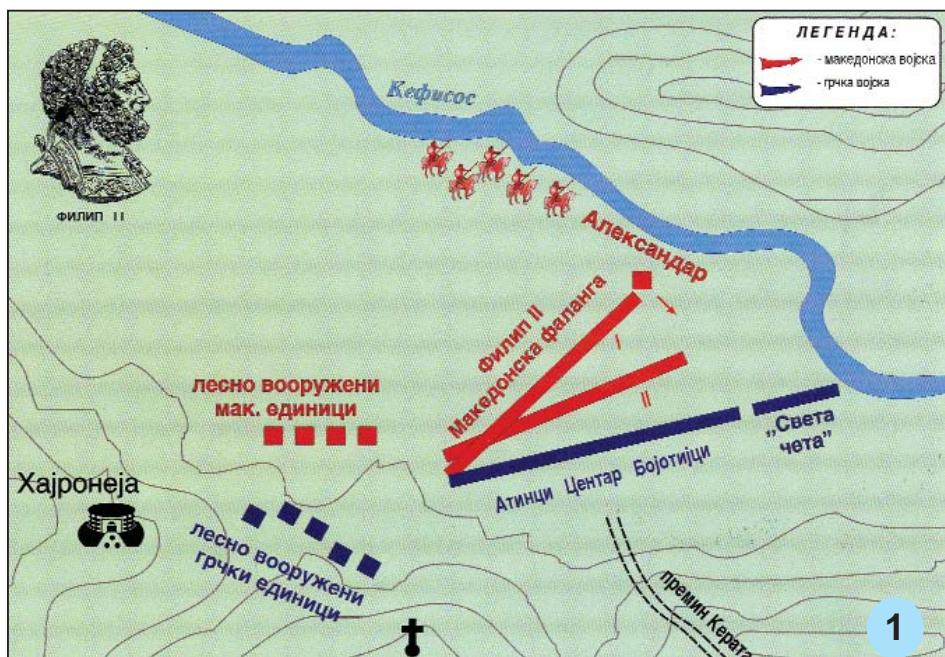
Задоволство го обзело Филипа. Тоа ли е тaa Теба што го чувала Филипа во заложништво. Тоа ли е тaa Теба на Леонид што на Аминта му арбитрирала со поддршката на Атина и на Спарта. Таа Теба, тaa аморфна маса, не можела повеќе да се ниша те на една, те на друга страна. Им пропаднале желбите за хегемонија на град - државичките, што поминувале преку македонска земја и ги ограбувале, ги пустошеле македонските градови. Од овој ден, на Илинден има само еден хегемон, - Македонецот.

Не е јасно зошто Филип Втори во Херонеја ја уништил „Светата чета“ до последен човек. Можеби мотивот го чувал од детството во заложништво. Во секој случај во Кадмеја оставил македонски гарнизон. Тоа била причината Александар да им принесе жртва на претците на Зевс. Тоа Теба не го дозволила и згаснala од историската сцена.

За Атина му било уште помило. Сојузот, иако бил формален, тие го прекршувале, а го обвинувале Филипа. Кога Филип Втори се решил да ги сруши во Олинт атинските дogrадби околу градот, дотрчала атинската флота. Задоцнила. За тоа време Филип Втори го истребил сето она заостанато атинско семе во градот за потоа никогаш повеќе да не р'ти. Затоа градот толку настрадал и бил разруннат до темели. Тоа било предупредување до Атина.

Демостен бил затекнат на Пелопонез како се обидува да ги сврти пелопонежаните против Македонија. Пак задоцнил. Филип Втори веќе за Аркадија, Арг и Месанија направил толку, колку што Атина и Спарта заедно им наштетиле. Спарта лута поради загубените позиции не му дошла на Филипа во Коринт, каде што бил прогласен за архонт со право на наследност и трајно владеење.

За време на опсадата на Перингт, Демостен од Артаксеркс во Персија добил пари за борба против Македонците. И во Теба македонска

Графички приказ настапите и тактика на македонската фаланга во битката кај Херонеја
(Од Книгата Воена историја на Македонија од Ванче Стојчев)

делегација го сретнала Демостена како агитирал за војна, кога Филип Втори нудел мир. Каде е сега Демостен? Прв ја напуштил Херонеја. Дури и штитот на кој било напишано „Среќа“ го оставил фрлен на дрво и побегнал. Нема среќа врз туѓа несреќа. Демостен го познавал и го разбирал Филипа, ја знаел неговата цел. Не можел ништо да спречи. Се разминувле политиките на застареното општество и новото, прогресивното, македонското. Филип Втори станувал на светската сцена подготвено, организирано, сигурно, а Атина му пречела во тоа. Морал да ја збрише.

Херонеја е блескавата битка за која Филип Втори се подготвувал целиот живот. Таа битка го воодушевила и го преплашила светот. Македонците покажале дека се подготвени да изградат голема космополитска држава.

Текот на битката кај Херонеја е модел за сите други битки на Македонците. Сеопфатност, издржаност, исчекување и слава.

Со поставеноста на фалангата и првиот судир коњицата извела невиден маневар. Филип Втори прво симулирал бегање, за војската на Атина да започне да го гони. Потоа ги заобиколиле. Како и таткото, така и синот Александар уште поуспешно ја опколиле „Светата чета“ и ја уништиле. По таа битка никој повеќе не се обидел нешто да бара, а да не ја има на ум Херонеја. Последиците, сепак не биле толку лоши. Во сите градови се вовел македонски поредок. Во Теба, на Кадмеја, бил сместен македонски гарнizon за контрола на светилиштето и целата територија. Во островот Евбеја, Коринт и Атина во управата завладеале промакедонци. На Атина и се понудил мир ако ги ослободи метоците и робовите, мобилизирани за Херонеја. Демада го направил договорот. Атинската заробена војска била ослободена без откуп. Порано за сите заробени атински војници кај Олинт, Пидна и Метона бил плаќан голем откуп. Атина сега станала самостојна но под македонска управа. Одземени и биле сите градови на Халкидик, Тракија и Херсонес каде флотата се укотвувала за превоз на храна вдолж македонските приморски градови. Бил распуштен Вториот поморски сојуз. Сите градови и Атина, од Македонија добивале храна, политика и филозофија. Сега ја добиле и властта на македонската држава.

Филип Втори не сакал со Атина да постапи како со Олинт. Тоа ќе значело одмазда за сите војни што ги водел Филип Втори како да биле водени само со Атина, иако всушност тоа и било вистина.

Во Атина живеело прастаро македонско, пелагиско племе со свои храмови и Македонската партија почнала да ги спроведува и застапува македонските интереси. Заради тоа Атина не била разурната. Филип Втори ги штедел градовите зашто му биле потребни за живеење и воспоставување на македонскиот поредок. Градовите што сами го повикале Филип Втори да ги освои се чуделе на неговата блага постапка кон Атина. На Филипа во центарот на агората му подигнале спомен биста од благодарност а многу подоцна биста му била поставена и на Демостен со следниов натпис: „Да беше твојата сила Демостене еднаква на твојот ум, македонскиот освојувач немаше да владее со Елините“. Сепак Македон извадил меч кон сите непријатели.

Демостен со секој говор потсвесно ги нагласувал квалитетите и моќта на Филип Втори, па и од натписот се гледа тоа. Иако споредни, тие извори се исто така важни. Од една страна укажуваат на непомирливоста со Македонците, од друга страна укажуваат на потребата да се прикаже како божек Македонците се обединувале и војувале за Атина и за да ја шират нејзината култура или да ги штитат нејзините интереси. Како да не, илузија. Ова е измислица заради елинизацијата на сè што е македонско.

Во 337 г.пр. Хр. Филип го свикал Коринтскиот конгрес со претставниците на сите полиси, се формирало „заедничко собрание“ под македонска власт, за да се создаде траен мир. Таков мир Аминта склучил со Олинт во траење од 50 години. Атина го нарушила. Порано Филип Втори и за Олинт имал ист мир со наследно право. Трајниот мир во Коринт го гарантирал Филип Втори со сета своја моќ и слава.

Дека навистина Коринтскиот мир имал форма на наследни права го покажал Александар со Теба, кога ја разурнал до темел за да дојде до гарнизонот оставен од Филип Втори.

Коринтскиот конгрес, како македонски модел, претставува претходник на сите денешни меѓународни институции, како Обединети нации, Европска унија, НАТО. Целиот современ свет ја концептуирал Македонската политика од IV в. пр. Хр. Македонската хегемонија со

Коринт прави отстапки и самостојно учество во сојузен совет со кој раководел Филип Втори. Филип раководел со целокупната надворешна политика на сите градови и племиња под македонска доминација. Тој предложил војна против Персија со македонско водство на фалангата и сите се сложиле затоа што немало друг избор.

Учество на другите војски е селективно, особено за Атина, да не се бори сама против себе, заради големиот број на атински платеници во персиската војска со кои се борел Александар на Граник, Ис и Гавгамела. И покрај тоа Атина испратила делегати со подароци за Дарије, честитајќи му ја победата. Откако Александар ги заробил разбрале за победата на Александар кај Граник. Не може да им се верува ако го застапувале персизмот, а сакале Македонците да се борат за нив. И Филип Втори и Александар Македонски ја ширеле само македонската култура со која оставиле трајни и оригинални траги во освоениот свет. Недовербата на Александар кон Атина била оправдана. Извори од Аријан и Руф велат дека од Атина биле вклучени 1500 војници во фалангата. Нив Александар не ги вклучил ниту во битките ниту во прославите. Никој од Атина не седел до царот на прославите ниту пак им било дозволено да се женат со Персијки. Сите Атињани биле убиени, заробени или вратени како робови во Македонија затоа што биле персиски платеници, биле наредени до Дариј во секоја битка против македонската фаланга. Така и завршиле, со недоверба и од двете страни. Тие сè продавале и сè предавале.

Филип не направил и не замислил да направи ништо, а да не го вклопи во македонската држава.

На повидок била голема пресметка. Не затоа што персиските цареви често користеле македонска „земја и вода“, туку за да се заврши со сатрапии околу Македонија. Со Атина било готово. Со Персија почнувало. Во пролетта 336 г. пр. Хр. Филип Втори побарал Персија да ги ослободи сите градови на Јонското крајбрежје. По одбивањето, Филип Втори префрлил војска во Мала Азија. Парменион и Атал со 10.000 војници извидувале, проценувале и агитирале за идната македонско - персиска војна. Таа војна Александар ја добил со три битки и станал господар на светот.

Филип Втори одамна имал предстражи во Ас кај Атарнеја каде што Аристотел отворал македонски школи со македонско влијание, со македонски филозофи да му го олеснат и подготват настапувањето на Филип Втори во крајбрежјето и островите. Филип Втори имал приврзаници на синот и на таткото. Такви врски имал и со Мавзол во Халикарнас и други места во Карија, Ликија... Тоа е причината што многу градови и народи го пречекале Александар Македонски како ослободител и ширум ги отворале портите предавајќи му ги градовите како Вавилон, Мемфис... Тоа било поготовено од Филип Втори. Тоа се идеи и тактики на синот и на таткото.

Во Кизик и Хиј, Македонците биле пречекани како ослободители. Така ги дочекувале и на други места каде што Филип Втори имал свои приврзаници, промакедонци како што ги имал и во Атина на времето пред и по Херонеја.

На Филип Втори не му било судено да ја води таа војна. На Александар му се остварило предвидувањето од татко му: „Македонија е мала земја за твојата моќ Александре“. Александар Македонски на Македонците им го дал целиот свет: „Македонци мои за вас го освоив светот“ според Аријан - во тој свет Александар внел се што научил од Филип Втори и Македонците. Политиката на Филип Втори, продолжена од Александар трае. Многу аспекти после Херонеја и Гавгамела треба да се појаснуваат. Како на пример: дали Александар по женењето на Филип Втори со Клеопатра отишол во Илирија и дали поради тоа тој да не се смета за Македонец.

Александар Македонски отишол кај Александар од Линкестида и Александар од Пир. Сите тројца Александри биле близки крвни роднини - братучеди. Сите тројца со другите царски другари го претставувале македонскиот дух и секогаш заедно се школувале и бореле, се шетале и живееле по сите престолнини на Македонија. Со браковите, македонските кралеви се поврзуvalе со другите племиња и таа традиција од Македонија е пренесена и е присутна по денешните кралски куќи во Европа.

Единствено македонската држава се формирала како држава и во нејзиниот состав влегле Илири, Тесалијци, Тракијци... Етимолош-

кото значење на Илир е илион - сонце, Тесал е пак сонце, Солун и Солин градови. Македонското сонце е симбол на целиот народ. Во Кутлеш, во гробниците на македонските цареви пронајдена е потврда на уникатно македонско уметничко творештво. Тоа докажува дека македонската цивилизација ниту е дива ниту пак е варварска. Ако било така, како што ги потценуваат Македонците, зарем ќе постоело такво творештво? Пронајдени се безброј златни, железни, бронзени украси... Пронајдени се безброј шлемови, безброј македонски штитови со сонца, безброј штитници за нозе и градници. Секој војник во фалангата носел опрема, мечеви и разни спрavi за војување. Сето тоа некој го изработувал, а тоа бил македонскиот човек, во македонската држава за македонскиот народ. Толку патишта, толку градови, толку храмови изградиле Македонците. Како резултат на тоа, какви способни и надарени луѓе биле тие што го опкружувале својот цар и не само Филип Втори и Александар Македонски. Колку се постари македонските владетели толку подолго биле на чело на својот народ, понекогаш и по 40 - 50 години. Сите тие многу повеќе твореле и создавале богатства и среќа за својот народ и државата Македонија.

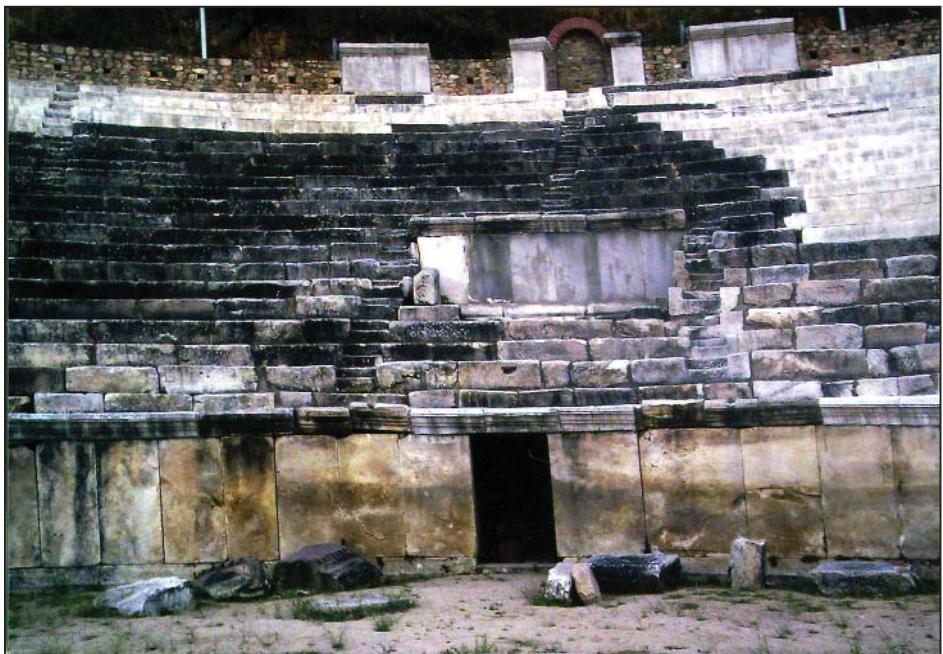
ФИЛИП ВТОРИ И ГРАДОВИТЕ

Многу македонски традиции се провираат низ времето и ја пренесуваат македонската одлика. Таква една македонска традиција е давањето имиња на градовите според боговите, а потоа и според царевите. Градовите на Аполон - Аполонија (три во Македонија). Градовите според имињата на Херакле - Хераклеа, исто така ги има три, од Сицилија, преку Линкестида до Тракија. Градовите на Филип - Филипи. Градовите на Александар - Александрии, ги има најмногу, околу стотина, распоредени на три континенти а градени се и по Александар Македонски. Градовите на Антиох, на Селеук, на Птоломеј ја продолжиле таа традиција. Исто е и со Константинопол и Јустинијана, Марковите градови.

Руските градови како и македонските ги носат имињата на царовите и водачите. Тоа се Петровград, Ленинград, Сталинград, Кировск, Свердловск и други долж Сибир и Кина. До таму стигнала македонска-та кирилица, цркви, фрески, обичаите со иста традиција и корените на

православните народи, историски поврзани со славните Македонци. Македонството вирее повеќе на тие простори отколку што Александар го иницирал по работите на средноазиските граници. Некои од тие народи уште го користат рускиот јазик во македонско кирилично писмо. Друго немаат. Споменот за Александар, се чува, се почитува и се изучува во училиштата сè до Индија. Тие народи сèуште одат по истите патишта и живеат во истите градови што Александар им ги изградил. Други немаат. Тие градови на стратегиски места си го живеат милениумскиот живот во врвовите на Хиндукуш и Кавказ. Во тие градови отк rivame и гледаме исти планови: царски палати и царски градби, музеи, лицеуми, стадиони, светилишта со свети води за обредите. Македонските градови и реки се свети места на кои се вршело очистување и крштевање. Таков град е Скупи (збир, куќи) низ кого течат седум реки и реката Аксцион - име на бог на реките. Таа река ги поврзува градовите Скупи, Вилазора, Добер, Стоби, Пела, Солун. Бујнострујниот Аксацион тече низ срцето на Македонија и како секој бог си ги чува светите древни градови. Во Вардар се влеваат реките Треска, Лепенец, Маркова Река, Пчиња и други реки по текението се до Егејот. Македонските реки и градови по бреговите на Вардар и Црна Река во Пелагонија имаат нешто заедничко во изгледот и изборот на стратешките места. Нив ги граделе Филип Втори и Јустинијан. Сите тие древни градови претставуваат материјални докази за македонската наука и уметност, за богатствата и умеењето на Македонците да градат и да остават трајни вредности. Во Јордан и Ерусалим - да не сме ние тоа? Еригон е река на „звездени градови“, на Хераклеја, Стибера, Алкомена, Стоби, Керамиде, Пелагонија. Во сите тие градови живеат истите луѓе што живееле отсекогаш, бели, свети, надарени – Македониди. Не им пречиме на тие што сакаат да се поистоветат со македонскиот човек. Нема ни да дозволиме да се разнебитува Македонија. Некои само го расипуваат македонскиот ген а тој е неуништлив.

И Филип Втори и Александар Македонски ги привлекуваа луѓето од различни раси, и Негроидите и Монголоидите, дури и мулатизираните, да се доближат до славата на Македонците. Кајде се богоите да ја сочуват Македонија, Светата земја. Македонија треба да се разбере како земја

Хераклеја, Филиповоот град во Пелагонија изобилува со стапници, стели, мозаици, пластиар, маски, грнчарија...

*...предмети за секојдневна употреба... украсени со врвни доследи
од македонското умейничко творештво*

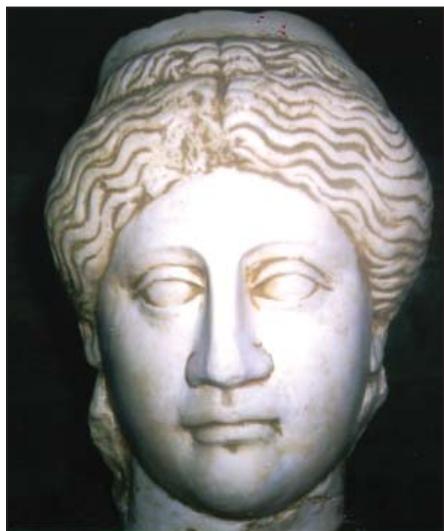
зачетник на цивилизација, митологија, царство, творештво, писмо, Библија, земја на Евангелија и Христијанство, сето тоа синхронизирано низ нашето живеење. Животот на Филип Втори и Александар Македонски е описан и во Библијата и Талмудот.

Има нешто заедничко за сите градови во Македонија. Наеднаш сите се разурнати, во исто време и на ист начин. Животот во градовите завршил во III век. Според посланијата на Павле се знае за посета и собири на Христијаните во Македонија. Тоа било во театрите на тие градови: Филипи, Лихнид, Хераклеја, Стоби, Солун, Дион, Коринт, Скупи. Во сите овие градови што ги граделе Филип и Архелај има театри. Христијанството се ширело по истите патишта и се вгнездувало во истите древни светилишта. Веднаш до театрите во сите овие градови, се ископуваат прекрасни базилики со мозаици, со ликови од библијата и слики од природата. Во сите театри бистите паднале на ист начин, во близина на стоењето. Археологијата и по два милениума или молчи за причините или дезориентира.

Од сите овие градови најголемо значење има Стибера. Најголем и најбогат царски град. Со светилиште како во Хераклеја и Епидеур. Статуи на Асклепио, Дионис, Аполон, Артемида, Тиха... Гимназиум, Стадион, Музеум... Стотина статуи, плочи со натписи, стели. Исти планови, градби, украси, писмо. Во сите овие плочи писмото е исто, ни грчко ни римско. Да не е тоа македонското писмо од IV век пр. Хр. во Македонија? Да не се тоа Филиповите градови низ македонските држави? Градовите на стратешки места како бази за фалангата? Ништо не е проучено за Алкомена, дури не е ни ископана. Тоа се светите македонски градови.

Денеска како никогаш досега се ископуваат македонските древни градови не со цел да се проучуваат, туку за да се ограбуваат. Веста за една случка ја цитирам:

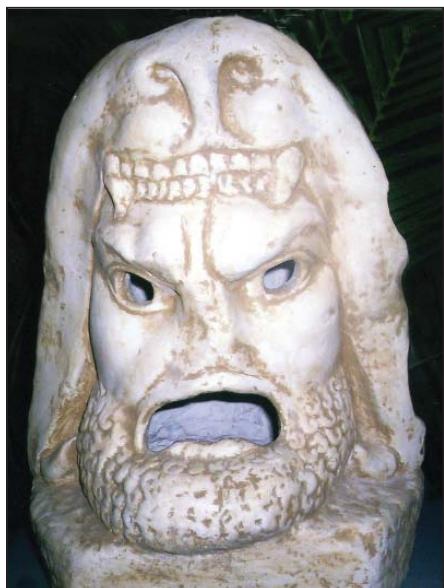
„Во Марвинци кај див копач најдена е ‘археологија’, накит и предмети со непроценлива уметничка вредност за македонското културно наследство од VIII до VI век пр. Хр. Откриени се златни обетки што завршуваат со лавовски глави, украсени со фигури од божества, златни монети, бронзени и сребрени, некои од римско време, прстени

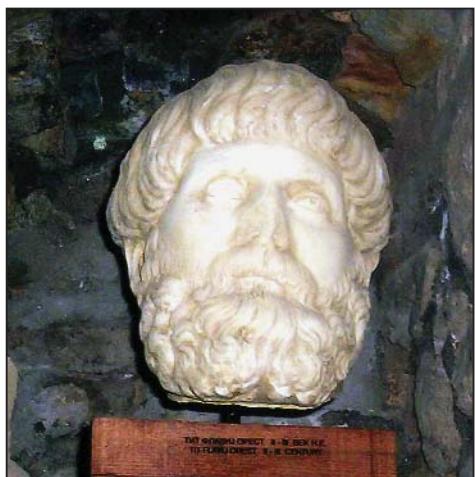
Глава од скулптура на Немеза од Хераклеја

Скулптура на Атена од Хераклеја

Маска од Хераклеја

Глава од скулптура на јоситоинскивеник од Хераклеја

од бронза, голем број садови, ламби, кантариоси, чинии, солзници, теракоти со голема уметничка вредност, како и убав стаклен сад и раритетен фрагмент од т.н. фидонско стакло“.

Насекаде низ Македонија се ископуваат докази за вредноста и постигнувањата на македонските кралеви од IX век пр. Хр. до денеска. Во депоата од Вардарски рид застапени се монети од VI век пр. Хр., од Александар Први, до сите владетели повеќе од шест века. Зарем тоа не е доволно да се види дека од тоа ништо не е елинистичко, ни римско, туку наше - македонско.

Ако има толку македонска археологија по светот, може ли таму каде што стои „грчко“ да се замени со вистинското име - македонско.

Во последно време грцките обожувачи на сè македонско, ставија табли со „Добродојдовте во Македонија“. Признаа, а на другата табла „Најважните Македонци од IV век пр. Хр. се Филип Втори, Александар Трети, Аристотел и Демокрит“. Повторно признаа. Сакајќи да постигнат „грчки ефект“ се излажаа. Сите знаат дека Филиповата политика е основа на современите економски и политички институции во светот. Знаат дека се македонски. Сите знаат дека Александровата политика е модел за Америка во војните на Исток што сега ги водат. Сите знаат дека логиката на Аристотел е основа на информатика а го знаат и тоа дека сеопфатниот систем во филозофијата била идеологија на македонската држава. Сите знаат дека без Демокрит не ќе можела да се развие нуклеарната физика и атомистиката. Сите знаат за митологија, божества, херои, музи, светители, просветители. Такви претставители „Грци“ нема со милениуми. Како да е тоа голема генетска разлика или само пакост и омраза на тие што толку многу презеле македонско, и сакаат сè. Ако на Горгона и ја пресечеш едната глава, веднаш никнуваат сто други. Феникс. Неуништивост. Македонско постоење. Аристотеловата филозофија за сеопфатност на светот ја применува во практиката на државите и тргнаа да го обединат целиот свет, да му дадат космополитски идеи и висок степен на научни постигнувања што ги имале Македонците во сите подрачја.

ОЛИНТ - РАЗУРНАТИОТ ГРАД

Олинт многу пати бил во сре-диштето на борбените активности и на Филип Втори и на Аминта. Атина го меркала, го освојувала и присвојувала. Не можело поинаку, морало да биде уништен. Кога Филип Втори го направил тоа, ефектот за Халикидик бил поголем отколку Херонеја за град - државите. По тој пример ниту еден друг град од Херсонес до Пелопонез не се спротиви на приклучувањето кон Филиповата Македонија. Олинт бил проблематичен уште од времето на Архелај. Тој град бил како порта за влез во Македонија. Секој барал „земја и вода“, а потоа заседнувал во неа. Барале некои прави и свои трговски интереси. Персија, Спарта и Атина секој за себе си правел маратон околу Олинт. Така се уфрлуваа војски кон Амфипол, Стагира, Потидеја, Метона, Пидна, Дион со намера да ги освојат македонските престолници во Еге, Пела, Воден, Бер, со загрозување на цели области кон Тракија, Илирија и Пеонија. Структурата на целата држава зависела од утврдувањето на патиштата околу Олинт. Тоа бил Гордиевиот јазол за Македонија. Олинт завршил како што им е познато на сите брзо и ефикасно. Најмногу се потресол Демостен и одржал лути Филипии. Потоа дошол во Пела заедно со Есхин и Филократ да го склучат познатиот Филократов мир со Атина. Есхин не сакал ни да се врати во Атина. Му се допаднала Хераклеја во Линкестида. Таму Филип Втори му поставил статуа за успехот на македонската опозиција во Атинското собрание што Есхин ја водел дури подобро од Филократ (претседател на Атинското собрание).

Пустошењето на Олинт било страшно. Урнатините, како висок брег кажуваат дека тоа место повеќе нема да служи за ништо. Дури по цели 2276 години, во 1928 година, во Олинт се почнало со откопување кое почнало да ги открива археолошките тајни. Раскопаниот град покажал дека е од ист тип како македонските градови, со улици под прав агол, со палати и високи куки. Во Олинт е најдена улица со куки тесно забиени една до друга, сиромашни, мали. Тоа се куките што ги дроградувале атинските колонисти. Заради нив Филип Втори го уништил градот. Градот ја откопал македонската историја од Архелај или можеби од Александар Први. Откопани се куки на катови со многу соби. Луксузот во

Мозаик од Олинт

тие куки ни раскажува за животот на македонското племство. Многу куки имале купатила со кади од теракота, чешми, базени и одводи. Зидовите биле обоени со живи бои од бела, жолта до сина и црвена. Во свечените сали на царските мегарони подот е украсен со раскошни мозаици од македонскиот митолошки период.

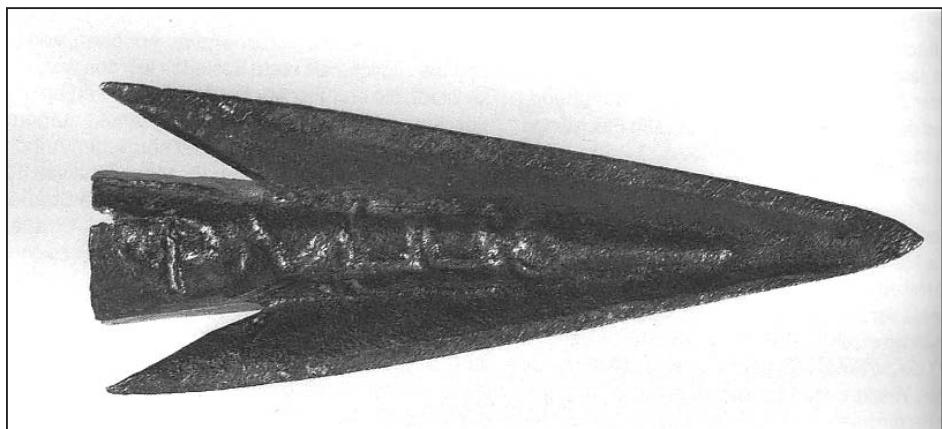
Така во една кука мозаикот ни ги покажува Дионис на двоколка со Сатир и 18 менади во игра.

На друг мозаик е претставен Ахил како ја прима опремата од Тетида и две Нереиди - Високиот квалитет на тие мозаици е од крајот на V век пр. Хр. до првата половина на IV век пр. Хр. (времето од Архелај до Аминта и Филип Втори).

Додека траеле Пелопонеските војни, Атина осиромашувала, немала сопствено производство и живеела од грабежите и пиратството. Во тоа време Македонија создавала економија и уметност заснована врз висок степен на развиеност на науките. Тоа се докажува со изгледот на Олинт. Раскошните мозаици по палатите од V и VI век ја покажуваат

*Рачка за врати со алка
во усилата на лавот*

Врв од кој је со најшијс „Ог Филип“

македонската дарба за уметничко творештво. Истите мозаици се настрадале низ Македонија, во Стоби, во Хераклеја, во Лихнид... и секогаш се прикажувале како „грчки“ и „римски“.

Занаетите биле развиени и биле многу квалитетни. Убава керамика и изработки од бронза, железо и злато. Пронајдени се рачки за врати со алки во уста на лав, какви што и денеска ги има низ Македонија. Луксузните предмети од македонското племство во Олинт, се исти како во Кутлеш, во Требениште крај Охрид, во Нерези крај Скопје. Тоа е од исто време и од ист народ. Најдени се монети од сите халкидички градови од времето на Александар Први до Филип Втори. Целата трговија на македонските цареви се одвивала преку Олинт.

Интересно е и тоа што при ископувањето се пронајдени оловни топки и врвови на копја со натпис „Од Филип“.

Во чистењето на остатоци на атинско влијание настрадала и Стагира. Филип брзо го обновил родниот град на Аристотела и ја вратил од Пела целата научна елита за да истражува. Таткото на Аристотел, Никола како личен царски лекар имал имот по сите македонски градови, градејќи ги Асклепијадите како светилишта и болници за војската и народот. Аристоел исто така го придружувал и Филипа. Има податоци за истражувања во Локрида, Миеза, Пела. Ништо не е чудно една од тие куки во Олинт, со 14 соби на првиот кат да била во сопственост на медицинската фамилија. Мајката на Аристотел од Олинт била припадник на Олинтското племство за да го роди Аристотел во царски кругови, и да живее царски.

ФИЛИП ВТОРИ И ЦАРСКАТА ГРОБНИЦА ВО КУТЛЕШ

Аристотел, другарот на Филип Втори се родил во иста година со Филипа (382 г. пр Хр.) а умрел во времето на Александар Македонски во 322 г. пр Хр. Поврзаноста на Филип Втори со племството, народот и фалангата се гледа настрадале низ Македонија.

Археологијата ни ја пишува историјата. Пред крајот на XX век во Кутлеш се откопани царски гробници на Македонската династија од пред 2500 години пр. Хр. Голема потврда за Македонското царство

и богатство. Блесна сончевата светлина од под земја. Царски гробови на царици и царски деца. Филип Втори можеби и Аридеј. Се вознемираат коските. Атина остана непријател. Ја продолжува борбата и со мртвите како и со живите Македонци. Скверниви света земја. Граба.

Се отвори ковчежето на Филип Втори. Раритети дотогаш невидени. Блесна шеснаесеткракото сонце. Прастар симбол. Ги воодушеви сите Македонци по светот. Сонцето како знаме и денес магично привлекува, во денешната држава Република Македонија. Во ковчежето посмртна круна на питон како царска лента што Македонците ја носеле за да го назначат царскиот ген. Од внатре пишува „Од Хераклид“. Медальони и монети со ликот на Херакле, ја симболизираат моќта на Филип Втори како и крст пред појавата на Христијанството. Таков крст што го направила човечка рака и толку стар најден е за првпат. Потоа Херакловиот јазол симбол на цврста поврзаност на Македонците – Хераклидите. Царството на чекор од митолошките херои и богови. Се откопуваат златни круни со дабови лисја и желади, симбол на древност и сватовската врска на Филип Втори и Олимпија со Додона во Епир. Дабот за градење на бродот на Аргонаутите. Дрво на животот и здравјето. Златни круни. Сите други накити со филигран и гранулација во злато. Златото на Филип Втори од Кожув до Пангај. Градник со златни ленти и копчиња во вид на лавја глава. Потколеници различни по големина, правени по мерка за обolenата од рани нога на царот. Разни садови од теракота до злато за потребите при погребувањето. Оружјето. Мечот и шлемот. Раскошна златна торба, изгравирана со мотиви од животот и војните, во која се чувале стрели. Иста таква Филип Втори му подарил на Атеј во Скитија, а сега се наоѓа во Киев.

Има сè што треба да има во една таква гробница. На дното на ковчежето недостасува запис во златна книга според македонските обичаи. Својата историја и историјата на народот некои владетели ја пишувале на пергамент, некои на папирус, некои на глинени и златни плочки. Според богатството, македонските цареви, својата генеологија и историја ја запишувале во златни книги. Каде се тие? Гробницата, бистите, фреските или акварелите, палметите, работите на преплет покажуваат уште еднаш колку биле близки митолошките теми во жи-

вотот на Македонците. По сидовите на Гробницата насликана е четириколка на Богот Сонце или Свети Илија или како што се слика Архангел по македонските храмови, со бои на Сонцето. Тие коли со четириколка и Македонецот трчаат по сите палати низ европските престолници како украс од мермер на покривите, а сега се спомени од македонските теми. Влијание во културата на европските нови народи.

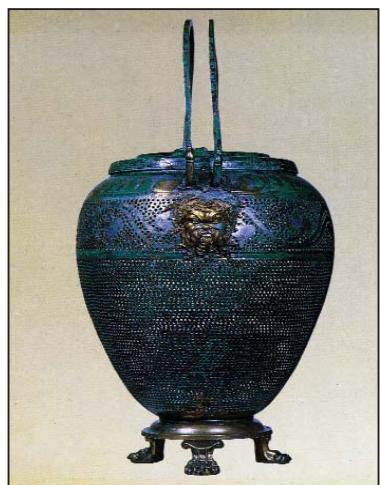
Еден Македонец ме советува: „Немој да

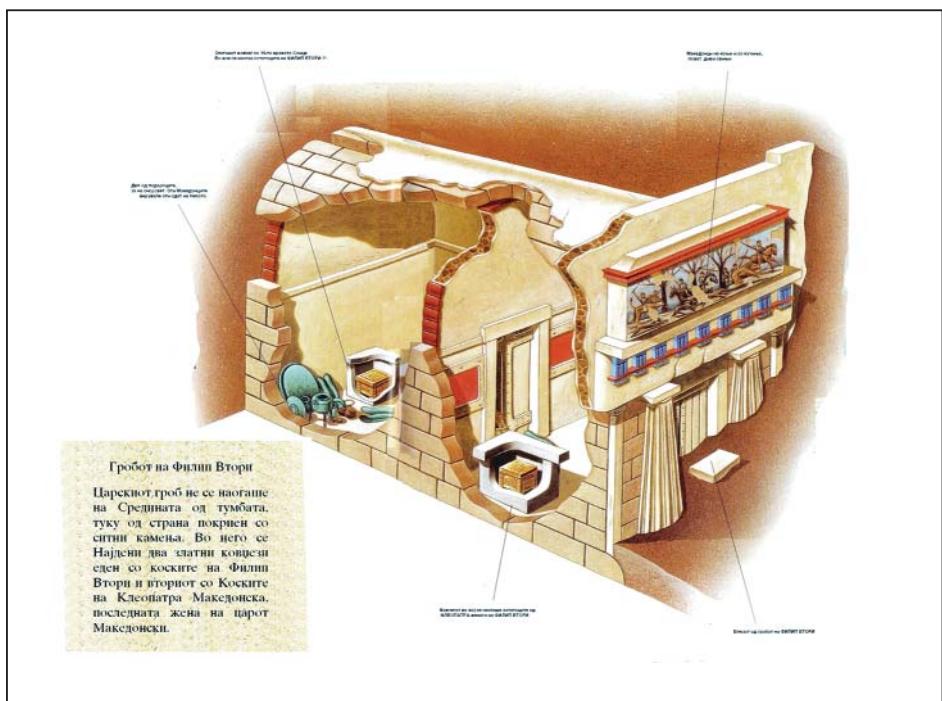

Влезот во царската гробница

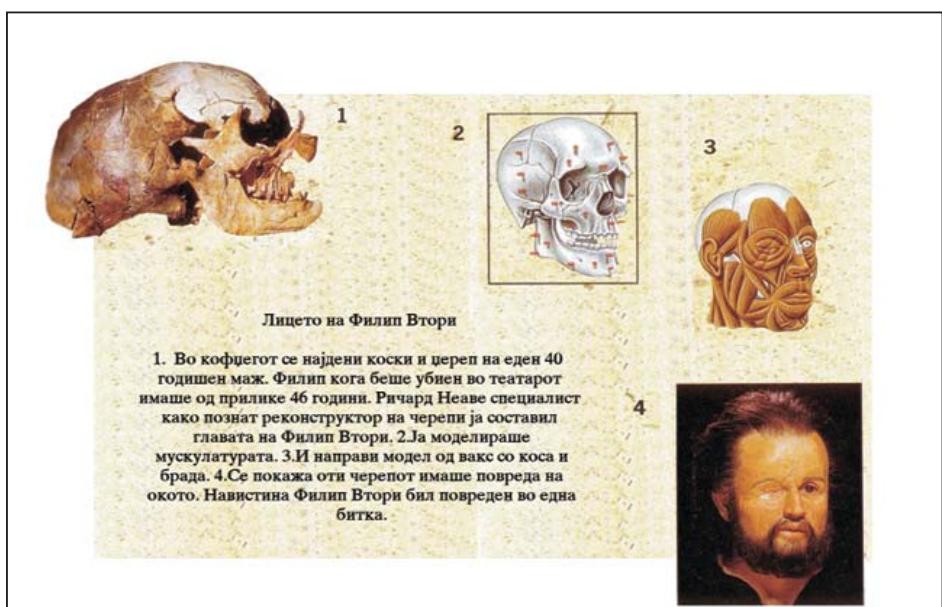

Ковчежето со шеснаесеткракото сонце во кое се наоѓаа неироценливиите артефакти (лево) и лантерна - свешилка (десно)

Графички приказ со ѕресек на Ѹробницаата во Куќитеши

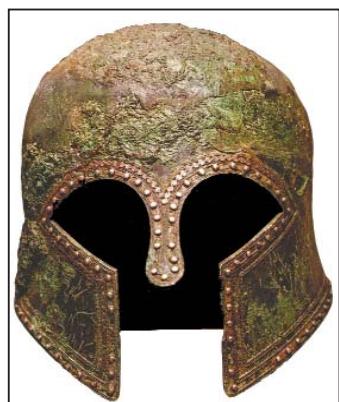
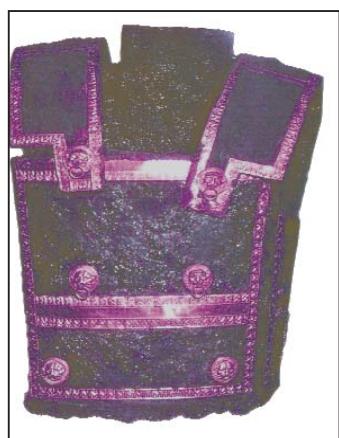
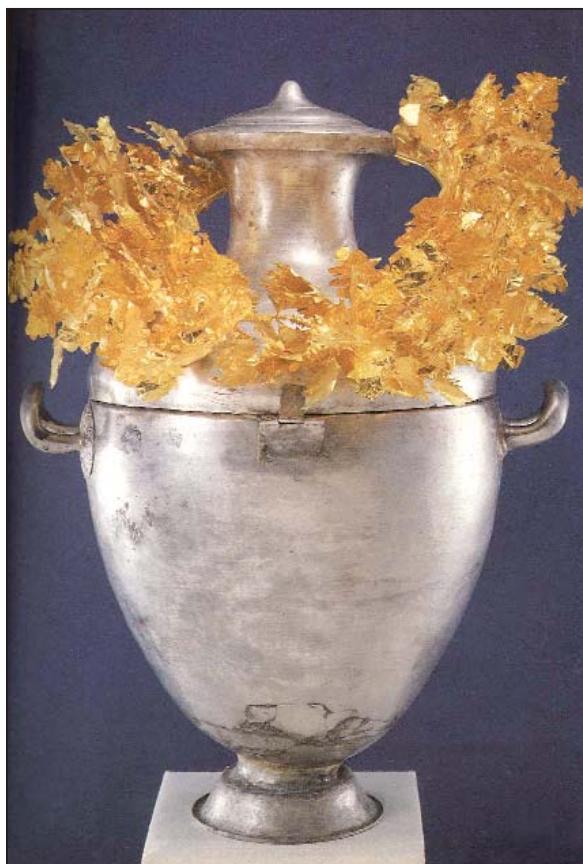
Ликот на Филип Втори добиен со компјутерска симулација

Фреска со јриказ на Александар со које (горе) и дел од фреска на јарки со јвоколка и четириколка (доле)

се поздравуваш со Грк, ќе останеш без прсти. Тие неродено дете од мајката ќе украдат, а не злато од царска гробница“. Не се работи за богатството. И се да ни одземат, душата ќе ни остане, убавите мисли и љубовта за Македонците. Така опстојуваме отсекогаш.

Артефакти идентични на тези се пронајдени во гробницата на Филип Втори во Куманово

Посмртна круна со истион како царска ленита

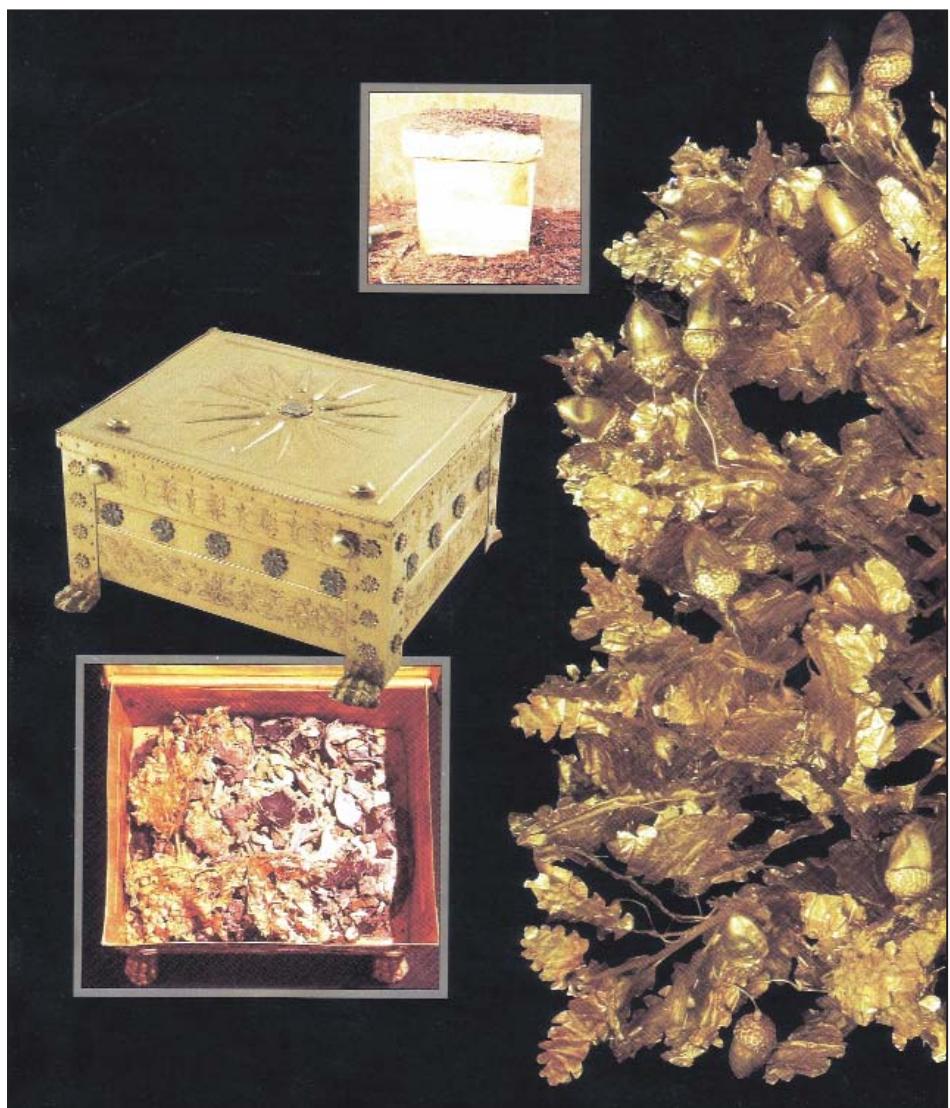
Сè што е најдено во царската гробница толку е типично за Македонците а толку различно од било кој други. Тоа е сосема доволно, да ја потврди нашата ексклузивност и животот на Филип Втори. Се тврдеше дека тоа не бил тој но, компјутерската симулација на черепот го утврди и потврди ликот на Филип Втори.

Во Музејот на Македонија антропологот Фанија Велјаноска прериди изложба на својот труд. Тоа се реконструкции на 12 скелети, стари 6500 години. Таа за 20 години проучила 8500 скелети, белки тоа ќе го направи уште еднаш. Потоа ќе молчиме сите. Реконструкција на черепите во музејот ги видовме со истите ликови како денешните Македонци.

Многу поинтересно е соопштението дека скелетите ни покажуваат, и по неколку милениуми, дека се од ист народ. Затоа испитувањето на ДНК од Филип Втори треба да ја прават македонски екипи а не англиски, за да не ни го менуваат идентитетот како што тоа се прави стотици години до денес. Ќе ги оставиме археологијата и антропологијата сами да зборуваат и да го потврдуваат нашиот идентитет.

Македонија, таа Голема Мајка, убавината и богатствата, никој не може да ни ги оттргне од душата. Филип Втори - Македонецот ги поставил темелите на Македонија со таква цврстина што и денеска траат. Сè што сме постигнале и што сме, му должиме на Филипа. Македонија жива и здрава возобновена во спомен на Филип Втори за навек живее во меморијата на Македонците.

Во врска со потребата Македонија по осамостојувањето да покажува интерес за македонските симболи и да усвои знаме, Спасе Шуплиновски направи истражување и го покажа филмот „Симболи“. Фактографијата ни покажа сочувана колективна меморија кај македонскиот народ во творештвото изразено по црковните градби, фрески, резби и археолошки наоѓалишта и колку во нив се застапени македонските симболи. Во сите области се покажа дека сонцето е доминантен симбол во различни варијанти како шесткрако, осумкрако и шеснаесеткрако. Тогаш Собранието на РМ го избра династичкото шеснаесеткрако сонце за знаме на државата Република Македонија. Тоа се развеа и се прифати во целиот свет каде што живеат Македонците и во сите амбасади, а беше поставено и пред зградата на ООН. Тоа е историја. Сите се чудеа

Дел од содржината на ковчежето

на убавата апликација на сонцето од ковчежето на Филип Втори и се што е македонско од древнина. Тогаш под притисок на Грција моравме да го смениме и знамето и дел од Уставот а сега прават напори да ни го сменат и името само затоа што еднаш Филип Втори ги покорил и со векови останале под македонска власт. Ако под друго име не примат во НАТО нема да бидеме ние туку некои други што не се Македонци.

Никогаш повеќе град - државичката Атина не се појавила под тоа име од пред повеќе од 2300 години. Во толкав временски период Атина како држава не се споменувала ниту во еден историски извор, ниту во некој пишуван документ. Секаде таа државичка е претставувана во состав на Македонија. Под тоа име е застапена и во најстарите карти на светот, се до XIX век кога од страна на Европа е формирана грчката држава на територијата на Македонија и е проширувана со цел да заграби што повеќе од македонското културно наследство. Тие пред светот не покажале ништо освен насилие и геноцид. Точно е дека еден голем дел од Македонија сега е под грчка власт и нема дилеми дека Филип Втори е Македонец. Се срамат да го признаат поразот на Атина од Филип Втори кај Херонеја. Него, Филипа, го слават Македонците со сите македонски симболи. Затоа, шеснаесеткракото сонце преживеало и живее во срдата на сите Македонци а сето тоа го сквернат Гrcите.

Апликацијата на шеснаесеткракото сонце на македонските пари, на македонските штитови, пафти, резби знамиња... има многу подлабоки корени отколку што се мисли и ни се претставува поинаку. Тоа не е само симбол туку и космички ориентир.

Шеснаесеткракото сонце е исто како компас што ги покажува меридијаните на земјината топка.

Кругот на земјата и кругот на сонцето ги содржат 360° агли по кои прецизно може да се лоцира било која територија. Знаејќи за тоа Македонците се движеле на исток, по патот на сонцето, во права линија од 90° и другите агли од $45^{\circ}, 22,5^{\circ}$. Со шеснаесеткракото сонце астрономите и геометрите во составот на фалангата точно ја одредувале локацијата за логорување на војската и правецот на движењето. И Филип Втори и Александар Македонски не само што знаеле за каде каде да се движат туку знаеле и каде да ги изградат градовите и патиштата, на еднакво растојание, за најбрзо движење на фалангата. За Македонците, опсипани од сончевата енергија, не постоеле никакви пречки. Не случајно сите македонски династии во палатите на самите дворови живееле со уметници, научници и филозофи што ги советувале како на најдобар начин да го организираат животот на народот во државата. Научната основа Филип Втори ја вградил во сè што создал за поколенијата вејќи го шеснаесеткракото сонце - знаме и компас на Македонците.

ФИЛИП ВТОРИ И МОНЕТИТЕ

Најдобро и најверно за историјата на еден народ и еден цар зборуваат и раскажуваат монетите. Тие секогаш се оригинал. Тоа парче благороден метал од пред 2.600 години го потврдува македонскиот ген. Златото е неуништиво. Се топи, се претопува, се преработува и пак сјае. Пораката на монетите е од двете страни, втисната е за вечност. Во почетокот на V век пр. Хр., Александар Први ја кова монетата со прочуениот коњаник со две сариси во рака. Тоа е Арес, богот на војната, на воинствените Македонци. На опачината втиснати се: јарецот, рисот, орелот, тирсот, шлемот и името на царот. Тие симболи кај сите македонски монарси одат сè до Персеј цели 400 години. Таа симболика кај Филип Втори го достигна сето совершенство на моќта на Македонската држава. Филиповите златни статери и сите други монети го симболизираат Македонското царство. На тие монети се гледа како ликот на божествите се заменува со ликот на царот - боготворење по заслуга, уште поизразено во монетите на Александар Македонски.

Во Филиповите монети се сретнува натписот „Филипој“, збор ист како и на копјето од Олинт. Дали тоа значи „од Филип е“, не е разјаснето.

Монетите на Филип Втори и по убавината и по вредноста доминираат на секаде, било да се златни, сребрени или бронзени. Кај сите нив се застапува хералдика од животот, божествите, царот и државата. Во 356 г. пр. Хр. издаден е познатиот златен статер од 8,64 гр. во чест на раѓањето на Александар Трети Македонски, победата на Филиповиот коњ на Олимпијадата и победата во битката кај Потидеја. Три победи во еден ден.

Монетоковањето во Пела и Амфипол непрекинато ги задоволувувало потребите на сите во просторите и опкружувањето на Македонија.

И постхумно издаваните Филипови монети уште долго циркулирале преку Дунав и Егејот, долж Пелопонез и островите. Во сите археолошки ископувања, од сите македонски простори се влечкаат грниња со стари македонски пари по музеите на светот. И пак ги имаме, наши се, тие раскажуваат за нас, за Македонците и за сите настани од културата во Македонија.

Монетите се највернатата и најоригинална историја на Македониите. Ги соодржат сите македонски симболи, ликови на божествите, владетелите, како и името Македонија исковано на нив за да остане во вечността.

Покрај Пела и Амфипол има и монети од не толку афирмирана ковачница, бележана како Пелагонија. По се изгледа во тајните на Стибера се крие најголемото монетоковање во Македонија. Во Бакарно гумно, во депо од 1917 г. во селото Тополчани откриени се и питамонети, 200 златни статери од Филип Втори и Александар Втори. Четири примероци се во музејот во Софија.

Балканските и светски-те војни во Македонија се и археолошки. Така ни ги ограбија и златните маски и скулптурите. Во нив е очигледна македонската историја.

Монета со надпис Македонија

Во книгата на Шалдаров и Лилчиќ „Кралевите на античка Македонија и монетите“ се зборува за уште еден друг уште побогат наод од 1968 г. продаден во Сотби, Лондон. Тој содржел златни и сребрени статери, околу 2.000 примероци, на Филип Втори, Александар Втори, Аридеј, Ликеј, Патрај... Илегалното изнесување на монетите од Македонија цвета. Не е важно, иако е жално. Доволен е само еден, единствен примерок на монета од Филип Втори. Таа убаво и верно ја раскажува историјата на Македонија. Монетите како печат на времето, монетите во размената, како украс, како златна резерва и секако како мерка, мерило. Тоа е македонскиот талант тежок 29,6 килограми во злато. Тоа се Филиповите и сите царски монети од Македонија. Најубаво и најверно раскажана Македонска историја.

Филип Втори како цар на Македонија ги обединил сите нејзини провинции со македонски племиња и им дал голема економска моќ преку монетоковачкиот систем со македонските пари. Тој ставил забрана

за ковање пари во град - државичките. Така македонските пари станале единствени, се избришале сите симболи на Атина, утката на пример, останале само македонските пари со коишто Филип Втори ја опремил фалангата, градел градови и светилишта, создавал уметнички дела, тргувал и се повеќе плаќал со златни монети што со тони ги ковал и пуштал во оптек во Македонија, крајбрежјето и островите на Егејот создавајќи монетарен удар од светски размери, уништувајќи го персискиот дарик дури и во самата Персија.

Македонските пари се првите монети во светот што функционирале со ликот на царот наместо божествите или симболите на градовите. Филип Втори воспоставил државна гаранција на вредноста на парите што биле во оптек и кои содржеле многу богата македонска симболика. Таквите пари имаат бесценета нумизматичка вредност. Тие не се фалсификуваат. Оригиналите верно ја испишуваат македонската историја. Филип Втори го знаел тоа и обезбедил вечност за Македонија со својот лик на парите и со апликации на сонцето и сите симболи на реверсот, како божестви, коњаници со копја и македонскиот ѕтит, лавот, орелот, змијата, амблеми на владетели и нивните имиња, ковачници и името Македонија на древните пари, на древните монети како најверна оригинална историја на Македонците.

Филип Втори им забранил на грдовите да коват свои пари. Набрзо на сите пари се појавиле сите обележја на македонската држава со ликови на македонските владетели. Со тоа македонските пари станале единствена валута во тогашниот познат свет. Тоа му овозможило на Филип Втори да создаде моќна економија за да ги задоволи потребите за опрема и храна на војската, за градба и производство на луксузни уметнички предмети за што сведоштво се предметите пронајдени во Филиповата гробница.

РЕЗИМЕ

Сознанијата од проучената литература за Филип Втори ни овозможија нови согледувања за Македонија.

Целото Егејско крајбрежје и островите биле населени со Македонци и племиња од ист род. Со време меѓу македонските населби се забележуваат некои туѓи непријателски групи на луѓе. Тие биле отпадници, луѓе без корен и своја култура, одбегнати робови, пирати и разни криминалци. Напаѓале грабале и заседнувале во град - државичките. Подоцна тие им служеле за меѓусебни борби и напади врз македонските градови. Атина предничела во тоа. Зборувала за слобода и демократија а од друга страна ги организирала доселениците во логорите, во предградијата. Дури, Перикле, донел закон со кој се забранува влегување во Атина на луѓе што не се родени од двајцата атински граѓани. И сега им важи законот „грк по род“ - со кој ги протераа Македонците од родните огништа. Размената на населението, всушност е претерување и ограбување на староседелското население, Атина тоа сèуште го практикува. Доселениците од логорите по потреба ги праќала да се наследуваат и да се борат за колонии што ќе го обезбедуваат патот на житото. На тој начин во целото крајбрежје и во самата Атина се тероризира македонското население. Тоа се причините за честите судири на град - државичките и борбите на сите Македонски владетели до Филип Втори и натаму. На тоа се должат убиствата на цели семејства во македонските царски дворови. На тоа се должи скратување на владеењето од 40 на 20 години на македонските цареви. Тоа е заговор за ограбување и терор на Македонските богати области. Неколку стотини години сите македонски кралеви воделе борби да ја заштитат Македонската држава во своите граници. Убиствата зачестуваат. Архелај Први бил убиен од платениците на лов.

Сите негови наследници се убиени. Сите синови на Аминта се убиени. Заверата трае, се одржува и продолжува. Се шири мислење дека во

Македонија вообичаено е да се убиваат царевите меѓу себе во борба за престолот - зошто тогаш постарите кралеви владееле по 40 - 50 години и умирале со природна смрт? Тоа се истите царски семејства. Не се знае како одеднаш добиле убиствен ген. Тоа не им е својствено на Македонците. Попрво доселениците ги внеле тие туѓи елементи. Борбата за превласт постоела меѓу град - државичките што никнувале низ македонската земја. Се напаѓале, се здружувале и се делеле за пленот што Македонците го губеле по секој судир и одново граделе и произведувале да ги задоволат пиратите од логорите. Тие не работеле, биле неуки и само го грабале туѓото.

Едно време на Атина и затребале учени луѓе и таа почнала да ги увезува филозофите - Софисти. Откако ќе завршеле со просветата ги прогласувале за метоци, странци и робови а за да не им платат ги убивање. Така настрадале Сократ, Фидие, Емпедокле, Алкибијад, Темистокле, Протагора, Анаксагора, Есхин, Питагора, Аристотел со сите нивни ученици и следбеници. Протераните Тукиид, Агатон, Еврипид, Ксенон фон се спасиле во Пела кај Архелај и Филип Втори. Многу, многу е долг списокот на жртвите, убиените, протераните и ограбените од крвавиот заговор на проблематичните доселеници што ги лиферуваше Атина да убиваат, не само во тој град, туку на секаде низ Македонија.

Посегнале да ограбуваат и по светилиштата. Таму македонското племство богато дарувало. Тоа се причини за војувања на исти места и патишта низ македонската древна држава. Од исти причини Филип Втори по Херонеја не сакал и не требало да ја разори Атина како Олинт. Таа требаше само да биде oneспособена и ставена под македонска контрола. На Филип Втори како и на сите претходни македонски владетели, му било потребно да се пресмета со колонистите од Атина што сакале да се зацврстят низ градовите околу Егејот.

Со една несфатливо голема енергија Филип Втори не мирувал. Целиот живот го употребил да ги контролира сите македонски области, сите племиња, сите градови, да ја вежба фалангата со неверојатна издржливост, да ја проширува државата и непрекинато да гради типично царски македонски градови и тврдини. Да ја штити Македонија. Заверите на отпадниците, доселениците, пиратите од Атина не сопирале.

Се обидувале да му го пореметат планот на Филипа но тој секогаш бил побрз. Тој сè предвидувал и ги спречувал да се мешаат во македонските работи. Иако атинската политика била маркирана на Демостеновите дејства во тоа учествувале сите непријатели на Македонците. Филип Втори живи ги фаќал атинските пратеници во подбучнувачки акции. Тоа се случило во Олинт, кај Термопилите, во Пелопонез, во Перинт, во Теба... Атинската војска набрзина собрана од метоци и робови се распадна по Херонеја. Во претходните случаи Филип Втори не сакал да ја ризикува фалангата. Го штедел секој македонски човек. Тие што правеле заговор навремено биле откривани, пртерувани и казнувани.

Филип Втори од Македонија создал таква држава што беспрекорно функционирала. Прво ја зајакнал економската производна функција како база на сè друго. Овозможил репродукција со рапиден раст. Внатрешно ги зајакнал образоването, културата, создал кадри од сите профили. Многу градби обновил и го изградил тоа што било опустошено. Филип милозливо постапувал со населението. Им ја враќал слободата и сигурноста. Многу градови во Тесалија и Тракија сами го повикале да ги присоедини кон Македонија затоа што биле Македонци по потекло. Надворешната функција ја манифестирал со фалангата. Војската, границите, дипломатијата, претставувале вистинска афирмација на македонската држава.

Филип Втори во тоа не бил сам. Цела плејада најславни луѓе го опкружувале и го одбележале векот на неговото време. Аристотел на научен план го направил тоа што Филип го сторил на политички план. Таа систематизација, темелност, на полето на науката вродила исти резултати во царската држава. Тој тим одлично соработувал и се надополнувал.

Аристотел во сите македонски градови го организирал образниот систем во Лицеумите (Умот на лицето). Тој со своите ученици и филозофи ги издвоил посебните науки и го заслужил името „Татко на науките“. Ја оформил филозофијата, логиката, психологијата, биологијата, физиката, етиката, естетиката, политичката економија. Само медицината на ист начин, за потребите на царските дворови во Македонија ја систематизирал Хипократ. Сета таа обемна научна работа била резултат на царските услови за работа низ Македонија. Сите се

служеле со иста метода. Тоа биле најучените луѓе во Македонија. Подеднакво се истакнувале науките, уметничкото творештво, градбите, политиката. Подемот подеднакво се остварувал на сите полиња. Филип Втори имал царски филозофи, царски лекари, царски архитекти, царски уметници, царски советници и царски историчар, Теопомт, кој сето тоа добро го запишуval. Со сите тие луѓе Филип Втори го планирал новото уредување на светот по примерот од Македонија.

Сепак, Филип Втори бил убиен како и сите царски луѓе што се убиваа цели 100 години во заверата на доселениците. Кој го уби Филипа? Кој му тој најмногу му пречеше? Кој од него најмногу се плашеше и го мразеше? Има многу осомничени. Заверата потајно се остварувала. Атина учествувала најактивно. Тркала отровно и ладно оружје кон театарот во Еге. Атина имала и мотив и искуство во пролевањето на крв. Тероризмот започнува со незадоволството и загубата. Тоа е одмазда. Сето тоа било вгнездено во Атина, со цел да се спречи Филип Втори да војува за Македонија. Далеку е од умот дека Македонците ќе војувале за некоја град-државичка, за Атина, или за елинистичката а не за македонската култура.

По смртта на Филип Втори, Македонија поднела големи жртви, прогони, убиства, терор... Од тогаш со Македонија се пазарат тугите сили. Разни држави, под разни имиња се идентификуваат со Македонија само затоа што никнale врз македонската земја и држава. Од тогаш се наметнуваат антички држави, римски, византиски, турски, бугарски, српски, грчки како македонски да се, како да имаат право на македонските ризници на духовното наследство. Македонскиот народ опстои под разни стеги, а духот опстојува и удира печат на Македонството.

Наспроти реалноста на Филип Втори, Александар Македонски е дух, идеја, раствурана по светот. Секој си ја разбира како што сака македонската држава. Македонската силна држава ја создал Филип Втори и тоа не може да се преиначува. Филип Втори е основа и за постоење на сегашна Македонија како држава и сега сèуште си ја делат Македонија и преземаат од нејзината светост.

Македонската ДНК, на Македонидите, на белата раса што им дава најславни луѓе на човештвото ја нашле во коските на Филип.

Нема потреба да не клонираат, и под најголем притисок, од време на време избива генот со целото свое совершенство на Македонецот.

Јустин ни го опишува ликот и карактерот на Филип Втори и се уште ја истражуваме вистината за тој умен, итар и способен Македонец.

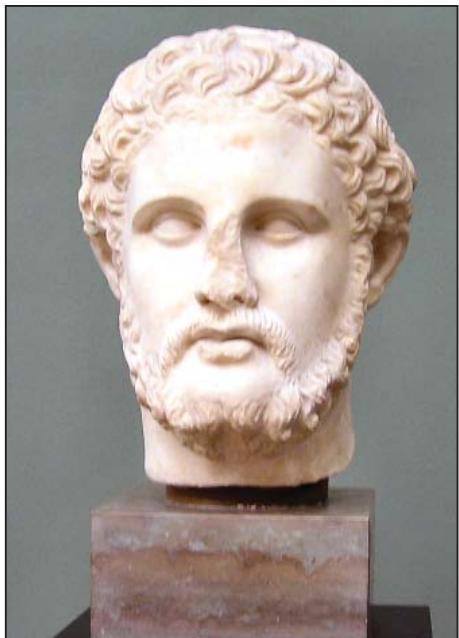
Филип Македонски станал крал на 22-23 годишна возраст, а починал во 47-та година од животот. Владеел од 359 г. пр. Хр. до август 336 г. пр. Хр. Со танчерката Ларосаја имал син Аридај, кој по смртта на Александар владеел извесно време. Имал и многу други деца од седум разни, главно династички, бракови, кои делумно загинале од судбината, делумно од меч. Како што раскажува Јустин, тој бил крал кој повеќе го сакал раскошот на оружјето, одшто гозбите. Негово најголемо богатство биле орудијата за војување. Поопитен бил во стекнување богатство, одшто во неговото сочувување. Поради тоа, покрај секојдневните грабежи, бил сиромав. Тој подеднакво бил милосрден и лукав. За него ниеден начин на победа не бил срамен. Бил подеднакво умилен и подлец во зборувањето. Повеќе ветувал, одшто исполнувал; бил уметник и за сериозни работи и за шеги; приятелството го негувал од интерес, а не од љубов и доверба. Во омразата се преправал дека чувствува наклоност, а во наклоноста симулирал навреда; меѓу оние што биле сложни предизвикувал омраза, а барал наклоност и кај едните и кај другите; имал обичај да прави прослави а за време на прославите се одликувал со речитост; говорот му бил исполнет со остроумност и итрина, така што поседувал леснотија во украсувањето на говорот, умешност во таа леснотија и убавина во таа умешност онака како што во говорништво го учеле Аристотел и Есхин. Него го наследил син му Александар Македонски, кој го надминал татка си и во храброста и во мааните. Таткото го прикривал гневот, а најчесто и го совладувал и бил поумен во донесувањето одлуки, а синот бил повеличествен и посвоеглав. Обаждата премногу го сакале виното. Таткото од гозба јуришал против непријателот, влегувал во битка гради в гради, па често од битките се враќал ранет. Таткото Филип Втори повеќе сакал да биде љубен и бил поитар. На збор и говор Филип бил поумен и бил повеќе оддаден на штедливост. Со своите вештини Филип Втори ги поставил темелите на царството на светот, а синот Александар Македонски ја собрал славата на целото

дело, заклучува Јустин пред околу 2.000 години. Во свое време Филип Втори бил најумниот маж во Европа. Неговата дипломатија и денес се изучува во дипломатските школи во светот. Тој со поробените или доброволно сојузените склучувал мир од наследно значење. Според мостратата од Коринтскиот мир, потписниците ја признавале врховната власт на кралот и неговата командантска функција. Сојузниците плаќале данок колку претходно; биле обврзани да дадат квота војници и да ја сносат за нив издршката и вооружувањето; земал заложници од највидните личности, обично нивните синови, со изговор да се обучуваат за кралски и командантски должности. Секој потписник бил должен да се бори против тие што евентуално ќе се одметнат и ќе кренат оружје против кралот, што било најстрого казниво (немилосрдни убиства, продажба во ропство, срамнување на живеалиштата до темел и поделба на земјата и имотот меѓу верните сојузници). Тоа било применето кај Херонеја (неколку илјади убиени) во 338 г. пр. Хр., кај Теба (6.000 убиени, 30.000 во ропство) во 335 г. пр. Хр. и кај Мегалопол на Пелопонез (5.300 убиени) во 331 г. пр. Хр. Со таквото застрашување Филип Втори, Александар Македонски и македонските кралеви што следеле по нив ги држеле условно кажано хелените во ропство 190 години, до доаѓањето на Римјаните по три, односно четири македонско - римски војни. И сите други војни не враќаат во спомените на Филип Втори царот на Славните Македонци.

Атина не можела јавно да искажува незадоволство од македонското ропство иако Македонците ги нарекувале окупатори што на некој начин било вистина. Благодарение на Филип Втори, Атина добила царските градби, театри и светилишта што македонската „окупаторска“ војска ги создавала насекаде па и во Атина. И Аристотела го нарекуваат „окупаторски“ филозоф иако тој им изградил школи и науки.

Филип Втори ги поставил темелите и ја воздигнал раскошната македонска цивилизација и култура, која Александар Трети Македонски ја проширил со своите походи по тогаш познатиот свет и која предизвикува восхит и почит се до денешнovo време.

Филип Втори бил силен и убав маж. Моќен како Херакло а и наликувал на него. Силниот карактер и енергија го правеле како бог меѓу Македонците, убедлив во говорите, духовит и влијател, умен, пресметлив. Уживал во победите и славата, не се штедел во битките и кога бил тешко рануван и осакатен секогаш бил прв за пример во фалангата. Имал целосна контрола над сè. Го насочувал образоването со Аристотел, градбите и уметничкото творештво. Бескрајно го сакал Александар и го воспитал како негов достоен наследник.

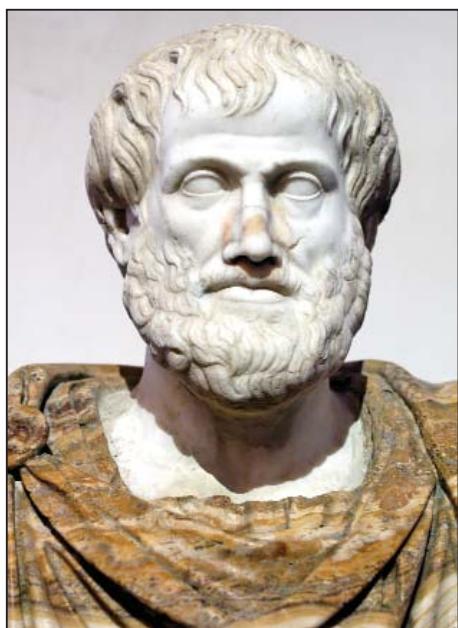
Филип Втори Македонски

Александар, најславниот човек на светот, бил среќен и омилен. Свесен за својата моќ, доминирал меѓу царските другари како најучен и најумен Македонец. Убав како Аполон, често бил уметнички обликуван во бронза и мермер од Лисип и Скопас, во слики од Апел и многубројни мозаици. Монетите со лицот на Александар се ненадминати до денес. Македонскиот водач на народите поминува во легендите. Александар, 2300 години описан од стотина народи, како печат на времињата, во постоењето на Македонците.

Александар Трети Македонски

Аристотел, најумниот човек, логичар, филозоф, татко на науките, советник на македонските цареви во окружување на царските другари, учител на генерации, претставува авторитетна фигура. Неговото спокојно лице, како што се гледа од неговите бисти, со благ израз како да е прототип за лицот на Македонците и ликовите на апостолите. Тој ги претворил идеите во реален научен свет со длабока филозофска мисловност и космополитизам. Филип Втори ја реализирал науката на Аристотел а Александар ја раширил низ целиот свет.

Аристотел Македонецот

Македонскиот
символ
шеснаесеткракото
сонце

ФИЛИП ВТОРИ - МАКЕДОНЕЦОТ

(Дополнение на второто издание)

Во пишуваните извори за Македонците Филип Втори и Александар Трети - Македонски, извornите книги на Аријан, Диодор, Руф Куртие, Јустин и Плутарх постојат најдобри податоци за нашите македонски корени и нашите најславни цареви од времето на Филип и Александар. Тие извори се засновани врз други македонски извори на научници, генерали, филозофи и современици на царевите другари од придружбата, околу стотина научени и способни луѓе од царското окружување.

Кога се чита Аријан или Плутарх се гледа дека тие ги имале на користење на рака оригиналните македонски текстови пишувани од 28 лица. Се вели дека сè било загубено а се гледаат поединочно во описи на сите случајувања како неговите автори по 200 години да биле очевидци.

Животот на македонските династии многу е сличен и генетски и традиционално. Сите тие учеле еден од друг како најдобро да раководат со народот и државата по утврдени прописи, закони и обичаи. Животот на Филип Втори и Александар Македонски многукратно се обусловени не само како татко и син, туку и како институционална обврска на македонската наследност.

Филип Втори ги создаде, зацврсти државата и фалангата а Александар ги доведе до совершенство со истите луѓе – Македонците. Филип Втори претставуваше надгледно средство од каде што генерациите стекнуваа знаења за војување без да се изгуби ниту една битка. Нивните современици бележеле сè веројатно за да допре до нас.

Најдобри извори за Филип Втори се самите негови дела, битки, животот меѓу Македонците и фалангата, раскажани од неговите современици, генерали, научници, посебно од Аристотел, Аријан, Руф, Борза, Елис...

Теопомп живеел на дворот во Пела и пишувал „Историја за Филип Втори“ во 40 книги. Него го спомнува Полибие како најдобар другар на Филипа и ни соопштува дека Теотомп не пишувал само за бит-

ките на царот и поважните историски настани туку одлично го описал личниот живот и карактерот на Филипа со сите слабости кон виното и жените, нескротена енергија, жестоки реакции, духовитост и како што го нарекува: „Филип е најсилниот маж во цела Европа“. И двата најумни со Аристотел.

Филипиките на Демостен преставуваат индиректен доказ каде што од погрдните критики ги сознаваме позитивните особини на кралот и Македонија „откаде што не можело ни роб да се купи“. Според Демостен Филип Втори бил толку иттар што кога им нудел мир и договори прикриено ги поробувал, а тоа во Атина не можеле да го видат. Не можеле да сфатат како една по една ги голтал сите населби и флотата во сите пристаништа. Несакајќи Демостен ни ги овековечил ретки особини и за Филип Втори и за Македонците со тоа што ги кудел.

„Што ако е убиен Филип тоа е амо еден Македонец помалку и многу повеќе ќе се појават такви“ - велел. Тоа било точно.

И кога го видел Александар како блеска во победената Атина со Антипатар и придржбата, се подзасолнил, престрашен уште од битката во Херонеја и рекол: - Видете, каков тактко таков син, прав Линк (волк од Пелагонија).

Извор преставува и **Диоген**. Сочувани се искази и за Филип Втори и за Александар. Кога цела Атина се нашла раздвијена пред пропаста и Диоген зел да го тркала бурето за да се приклучи кон илузорноста на Атина да се спротивстави на Филипа, кој се приближувал да ја сотре.

Кога Филип Втори се сретнал со Диогена прашал „кој е овој смешен човек“? На што Диоген одговорил: „Јас сум твојот посматрач Филипе, што ја следи твојата незаситност за победи“. На тоа Филип Втори рекол дека треба да го пуштат да го следи слободно, затоа што имало уште многу да види. За тоа не известува Лаерцие во својата книга за филозофите.

Позната е и фразата при средбата со Александар, кога Диоген му рекол: „Тргни ми се од сонцето, не можеш да ми го дадеш тоа што го немаш..“ И одговорот: „Лесно му е на Диоген, тој не е Александар“. Царските другари прснale во смеа.

Извори за Македонците и нивните цареви се писмата, наредбите, археолошките наоди, депоата на пари со ликови на царот и други материјални докази што сведочат за сите периоди на Македонската империја.

Гробницата во Кутлеш ја покажа целата моќ и раскош на Филипа и царската фамилија. Таму се гледа македонското погребување со положување, оружје, накит, златни круни, уметнички творби, садови, бисти, фрески и царски коски за ДНК и можност да се утврдува македонскиот ген до ден - денешен.

Филиповата гробница го покажа богатството на царот и царските семејства како што е богатството на Тутанкамон. Што ли сè има да видиме по откривањето на гробот на Александар по кој се трага.

За Александар Македонски постојат најмногу записи од Македонците современици задолжени да пишуваат сè за царот од приватниот живот до крајот на живеењето како и многу време потоа со милениуми.

На Интернет има 3 125 000 единици (записи по „сајтовите“) – Александар. За Александар Македонски само во средниот век се напишани и испеани Александриди кај 142 народи и племиња што го обожувале Александар со најголема популарност на жив историски човек и тоа Македонец. Ја ја имам и најновата книга во стихови „Александрида“ од Петре Баше издадена во Прилеп 2005 година.

Македонија имала пет цареви со име Александар. Тоа име е распространето по светот и има разни варијанти кај многу народи во изговорот.

За муслуманите Александар е Искендер.

За Еvreите – Мундон.

За Индијците – Сикиндер.

За Унгарците – Шандор.

Во Авганистан го викаат Њуксандар.

За Ханзите – Јаксула

Во Узбекистан името значи ни дојде царот господар и застана овде.

Грците никогаш не го викаат „Грк“. Го присвојуваат со резерва, изгледа помнат дека Александар водел 12 битки против Атинските платеници во Персиската војска, од Херонеја до Бактрија, во Теба, Тир,

Граник, Ис, Гавгамела, и т.н. Во фалангата имало симболичен број Грци, повеќе како заложници, според одредбите од Коринтската Лига кон градовите под македонска хегемонија.

Уште првите заробени платеници од Атина, Александар ги испратил како робови да работат во Македонија. Во ниеден извор не се споменуват натаму во битките кај Граник, дека Атина имала претставници во Фалангата за да се смета дека Александар се борел „за Грција“ и сеел елинизација. Ниту еден „Грк“ не е спомнат во близина на царот на прославите што ги организирале Македонците. Советници од Атина имал Дарие, како Мемнон, Патрон, па дури и Демостен, сите работеле против Македонците.

Александар го опкружувале врвни советници како и Филипа, Архелаја и сите други Македонски владетели. Пет советници филозофи го опкружувале царот и фалангата: Аристотел, Калистен, Онесикрит, Анарсарх, Калин и др. Уште толку лекари предводени лично од Тесал синот на Хипократ, биле со Александар во битките до Индија и седеле до него на прославите.

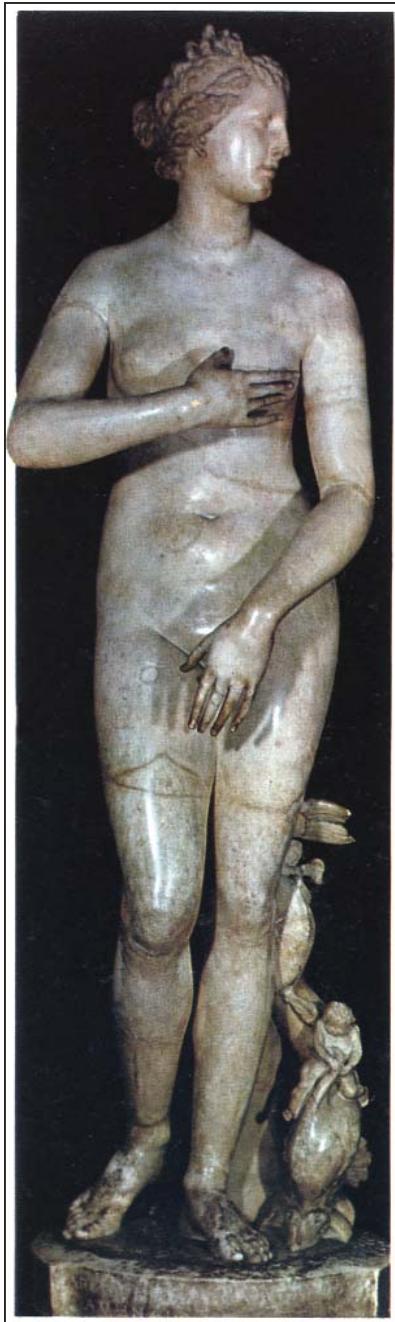
Сите генерали царски другари, генерација на царот, оставиле дневници, писма, извештаи. Тоа се вистинските извори за Македонската историја со податоци од Птоломеј, Лаг, Евмен, Неарх, Пердика, Лизимах и други. Тие секој ден издавале билтен за настаните што се случувале во фалангата и целата територија на Македонската држава. Тој билтен претставува прв дневен весник во светот. Тука се изворите за Македонија што стигнале до денес, во тие секојдневни бележења.

Големо значење има билтенот што се издавал за време на болеста на Александар и подготовките за погребот со најголем обем опфатени податоци. Секој ден се давал извештај од конзилиумот на лекари, генерали, советници.

Ожалостените Македонци со денови во поворка се проштевале од својот цар. Тој обичај и денеска се практикува во светот за видни личности.

Мораме да наброиме повеќе автори што оставиле градиво за познатите пет автори што ги искористиле изворните текстови, со многу преправки, посебно со преводите кај Аријан, Руф, Плутах, Диодор и други.

*Скулптура на Афроодита
изработена од Праксител*

На прво место ќе ги споменеме делата на Аристотел и другите филозофи и говорници. Делата во областа на медицината со царските лекари и многубројни научници и уметници што зад себе оставиле бројни дела со трајна вредност во градбите, бистите и скулптурите, мозаиците и страшниот арсенал на македонската бронза до златниот накит и оружјето на Македонците по музеите, преставуваат вистински извор и доказ.

Лисий, Скобас, Праксител, Леохар и мнозу други уметници со нивните стапки ги работеле скулптуриште на Филип Втори и Александар Македонски во мермер, бронза и злато.

Лисий изработил повеќе од 1500 дела.

Апел, најтален и тираниот сликар, бил повикан од Филип Втори, заедно со Ефор и Памфил во Пела да го слика царско семејство и другите високодостојници во македонскиот царски двор. Ги овековечил и сите царски драгари на Александар Македонски.

Леохар ги изработувал стапките од бронза, злато и слонова коска.

Филип Втори и Архелај биле големи мецени на уметниците што ги украсувале палаците со скулптури и фрески на сеќање низ градовите во Македонија.

Лисип царскиот скулптор го претставувал Александар како бел, зацрвенет во лицето и градите, со лесно завртена глава на лево и средена фризура на крупни плави кадри на коса.

Скопас со синовите и други скулптори ангажирани од Филип Втори во Пела изработил голем број ликови и во бронза.

Апел изработил најскапа слика на Александар со молња в рака како што се претставувал Зевс. Во Пела, Дион, Стоби, Стибера, Хераклеа... се ископуваат статуи како да биле рудници македонските градови украсувани со нив.

Писмата од Филип кон Аристотел, Леонид, Лизимах и другите учени и писмата на Александар кон Аристотел, Олимпија, Антипатар и други се исто така значајни извори. И писмата и на Дарие кон Александар.

Натпреварите во изведба на трагедии, свирење китара, рецитирање, лов, трки по стадионите, прослави во театрите и другите градби се извор и доказ за големите дострели на македонските науки и уметност што бележеле видни резултати.

Многу видни личности од фалангата, од Пела, од островите и од Александрија оставиле бележани податоци.

Диоскурид го изработил познатиот мозаик во Помпеја со ликот на Александар Македонски во битката со персиската војска предводена од Дарие.

Ератостен пишува за влијанието на Олимпија врз Александар Македонски преку воспитување да се создаде владетел на светот издигнат до божество. Олимпија го вовела синот во мистериите и правото да се принесе жртва во светилиштата во градовите на Македонците.

Хегесија од Магнезија го опишува раѓањето на Александар водено од астрологите и магите во Пела, горењето на храмот на Артемида во Ефес, тројната победа на Филип и објавувањето на божествените знаци на светлина при раѓањето на божјиот син, предназначен да биде господар на светот.

Онесикрит филозоф и придружник на Александар не известува како Александар спиел со „Илијада“ во издание на Аристотел, како се поистоветувал со Ахил и разменувал реплики со генералите од делата на Еврипид и Хомер. Клито го предизвикувала Александар со репликата

Мозаикот во Помпей изработен од Диоскуријо

„обичај е сите да се борат еден да ја присвои славата“. Онесикрит бил задолжен за историјата на Александровите војни.

Харет и Калистен биле историчари. За Калистен се знае дека пишувал многу сликовито, особено како го описан патот во Сива или Теба, како гавраните им го покажале патот до светилиштето и како го прочитале каменот со текстот дека нивниот фараон ќе се врати како млад да го ослободи Египет. Така Александар бил прогласен за фараон на Долен и Горен Египет и станал бог на сонцето Амон Ра. Тоа наследено право триста години го користеле Птоломеите и носеле две кобри на чело како круна, како сите фараони што управувале со целиот Египет.

Динократ, царски архитект, му го понудил на Александар Македонски планот за изградба на Александрија како типичен царски македонски град. Сочуван е, и видлив планот во вид на хламида и сите описи како се градела Александрија, како пример за сите древни градови што ги изградиле Македонците под исто име во светот.

Анаксарх седел на гозбите до Александар и кога тој го прашувал каква е гозбата, Анаксарх одговорил дека фали сатрапска глава. За тие зборови изговорени во шега, Анаксарх, царскиот советник и филозоф бил сверски убиен од еден бивш персиски сатрап.

Птоломеј се занимавал со географија, топографија и етнографија по што преставата за светот се изменила. Позната е најстарата карта на светот со Македонија во центарот.

Сонцето, не како симбол, туку како компас им бил ориентир на Македонците во сите истражувачки експедиции на широките простори за градење патишта, канали, мостови. На таа македонска експедиција паднале идеи за Коринтскиот и Суецкиот канал, биле откриени причините за излевањето на Нил и многу други.

Харет го спомнавме како историчар во Митилена што го пишувал приватниот живот на Александар, неговите разговори со генералите, спроведувањето на сопствените одлуки откако барал предлози за сè и од сите. Парменион го советувал да го прифати предлогот на Дарие и да ги задржи освоените територии. - Јас не сум Парменион и не мислам така. Победникот ги поставува условите, не победениот, одговорил Александар. Од таквите записи ја согледуваме исклучивата личност и способност на царот кој што имал најдобри согледувања за решение на било која ситуација. За Харет уште треба да се каже дека бил коморник на фалангата. Се грижел за целата фаланга, како да биде нахранета, колку резерва со колите да се движи со војската и на колку оддалеченост да се постават базите со резервата во храна и вино. Менито за цела војска го составувал и го контролирал лично Александар Македонски. Тоа го научил од Аристотел, кој што лично го одобрувал јадењето за учениците во Лицеумите и Гимназиумите секој ден, понекогаш за 2000 оброци. Филип Втори исто така и на царските трпези и со фаланата се хранел заедно со сите. Затоа коморникот како Харет морало да биде доверлива и близка личност до царот кај Македонците. Истакнат Македонец високо образован и способен.

Харпал бил царски другар од најблиските кругови во школувањето на Александар. Бил поставен за благајник на државната каса во Вавилон и персиското азно од Суса. Со државното македонско богатство се однесувал како со свое, направил голема проневера и побегнал во Атина раздавајќи злато за мито. Така и Демостен станал човек со златен пехар и заедно со Харпал си ја нашол смртта од раката на војниците на Александар Македонски. Ова случка како извор за авторитетот на ма-

кедонската држава ни зборува како била организирана царската власт и како се извршувала во заштита на високиот морал на Македонците. Оваа случка ја преплашила Атина и не го примила Харпал ниту во градот ниту до пристаништето знаејќи што може да ја снајде од Македонците за мито.

Ксенократ, Аристобул, Поликлет и Птоломеј Лаг од Еордија пишувале историски списи за војничките случувања на Аристотел.

Клито телохранителот на Александар уште од ученичките денови кај Аристотел бил неразделен другар и тој пишувал историја за протоколот на Македонскиот царски двор. Тој бил како модерен портпарол и лично го известувал Филипа за сите желби и контакти што ги имал Александар. Клито му бил како брат уште од детството кога сестра му била доилка на најславниот цар на светот.

Неарх, адмирал, раководел со Македонската поморска флота. Оставил извештај за опасната пловидба по Инд и покрај океанскиот брег и успешно ја довел флотата со фалангата до Вавилон каде се сретнале со другарите Македонци што по копно ги водел Александар Македонски. Голема била радоста кога Александар ја пречекал жива и здрава војската што ја командувал адмиралот Неарх. Се знае за наредбата што ја издал Александар за изградба на нови 1000 кораби со кои Неарх требало да тргне на исток. Македонската флота оставила легенди за сонцето и коњицата кај народи од Јапонија, на островот Фици, во Малезија и на Велигденските острови.

Мистерија е како се нашло македонското шеснаесеткрако сонце издлабено во камен на Велигденските острови и како се нашле цртежи на бели луѓе на фреските кај индијанските племиња. Не знаеме дали се тоа некои од Неарховите војници што со флотата ги препловиле океаните.

Како Неарх и другите генерали оставиле дневници, извештаи, писма. Тоа се секретарот **Евмеј, Пердика, Лизимах** а познато е дека наследниците на Александар Македонски ги продолжиле сите македонски традиции и научни постигнувања во новите држави. Сите се придржуvalе кон изворите што ги затекнале и законите што се применувале кај Македонците во автентично продолжение.

Антиклид оставил голем број списи за градовите, обичаите, митовите со кои што се служеле Александровите војници во гарнизоните. Тоа културно влијание сèуште се чувствува не само кај Хунзите и Калашите туку и кај многу други кавкаски и арапски народи.

Потамон пишувал песни и поеми за Александар па не е ништо чудно што се појавиле толку Александриди за нашиот Александар Македонски. И јас објавив поема за Александар во книгата „Поеми за македонските цареви“.

Се подзаскрива многу важниот извор дека Филип Втори во Пела ги собрал сите уметници од тоа време да работат како царски сликари и скулптори. Тоа го потврдуваат Платон, Цицерон и многу други наведувајќи и бројки и описи на делата.

Сите извори кажани, запишани, печатени во книги, папируси, камен, глина го потврдуваат македонскиот идентитет и сведочат за постоење на Македонците, македонските цареви, научници, познати светски личности.

Ниту можат да се обезличат, ниту можат да се присвојат, ниту знанат колку можеме да издржиме како потомци на Филип Втори и Александар Македонски. Македонците еднаш владееле со светот и сèуште ја поседуваат таа сила во опстанокот да генерираат правда, радост и човеколубие, како што тоа го правеле древните Македонци со космополитската филозофија како основен научен поглед на уредувањето на светот.

Филип Втори, Аристотел и Александар Трети - Македонски се најславните Македонци. Со својот ум допреле и до космосот и до крајот на икуменот, каде што заедно со учените Македонци, владееле во склад со науките, македонските закони и морал оставајќи ги во наследство сите доблести на македонскиот народ на секаде по светот.

Реалните материјални докази ги наоѓаме во археолошките наоди-лишта на градовите што Филип Втори ги градел со убави палати, светилишта, школи, театри, во парите, во уметничкото творештво што го практикувале и другите македонски владетели. Тоа е најсилниот извор на осознавање на македонското постоење со препознатлив идентитет и со многу уникатни примероци од македонското научно и уметничко творештво.

*Споменициите на
Александар Трети Македонски
во Штип и Прилеп*

ХРОНОЛОГИЈА НА НАСТАНИ ОД АРХЕЛАЈ ПРВИ ДО АЛЕКСАНДАР ТРЕТИ МАКЕДОНСКИ

- 419-399 г. пр. Хр.** Архелај Првија изградил Пела, новата престолнина на идните македонски владетели. Ги повикал протераните Македонци од Атина: Еврипид, Тукидид, Агатон, Ѓорѓија... Владеат Архелај Втори, Аминта Втори, и Паусание
- 399-390 г. пр. Хр.** Аминта Трети. Аминта се оженил со Евридика од Линкестида
- 390-369 г. пр. Хр.** Се родиле Филип Втори, Аристотел и Демостен Ораторот Исократ држи промакедонски говори Убиен е Александар Втори
- 382 г. пр. Хр.** Пердика доаѓа на власт
- 380 г. пр. Хр.** Филип Втори ослободен од заложништво во Теба и ја добил на управување Пелагонија
- 368 г. пр. Хр.** Филип Втори во Линкестида кај вуйковците
- 365-360 г. пр. Хр.** Филип Втори станува цар на Македонија
- 365 г. пр. Хр.** Средување на државата и фалангата.
- 360 г. пр. Хр.** Борба за македонските територии.
- 359 г. пр. Хр.** Убиен Котие во Тракија
- 359 г. пр. Хр.** Успешни напади во Илирија и Пеонија
- 358 г. пр. Хр.** Поход во Тесалија.
- 358 г. пр. Хр.** Ширење на македонската држава
- 357 г. пр. Хр.** Сојуз на Филип Втори против Атина. Го ветува Амфипол за Пидна. Ги освои и двата града за себе.
- 357 г. пр. Хр.** Филип Втори се жени со Олимпија по заедничко учество во самотрачките мистерии на посветените царски семејства.
- 356 г. пр. Хр.** Филип Втори ги присоединува Потидеја, Кренида, Пангај...

- 356 г. пр. Хр.** Го гради Филипи како стратешки град по царските патишта
- 356 г. пр. Хр.** Се раѓа Александар. Победа над Илирите и победа на Олимпијада (три среќи)
- 355 г. пр. Хр.** Почеток на светите војни и слободен пат кон Амфиктионите Управа со Делфи.
- 354 г. пр. Хр.** Присоединување на Метона
Посета на Тесалија и Тракија.
- 353 г. пр. Хр.** Филип Втори повикан во Тесалија.
- 352 г. пр. Хр.** Војна и победа над Ономарх. Ја презема управата со Делфи, се враќа од Термопилите без борба, Сојуз на Атина со Олинт против Македонија.
- 351 г. пр. Хр.** Филип на Халкидик ги прибира крајбрежните македонски градови. Ги зазема Термопилите
- 350 г. пр. Хр.** Филип Втори - Посета и поткрепа од Епир.
- 349 г. пр. Хр.** Александар Пир назначен за владетел на Епир.
- 348 г. пр. Хр.** Филип Втори на Халкидик, поблиску до Олинт. Атина го зазела островот Евбеја, Олинт разурнат и уништен засекогаш
- Поход и победа на Евбија и над атинските сојузници
- 347 г. пр. Хр.** Преговори со Атина за мир
- 346 г. пр. Хр.** Филократов мир (Филократ, Есхин и Демостен во Пела), крај на Светите војни
- 345 г. пр. Хр.** Филип во посета на Илирите
- 344 г. пр. Хр.** Филип на Пелопонез - Сојуз со Арг, Месенија и Аркадија. Го гради Епидавр за потребите на фалангата. Изградени комплекс градови во Пелагонија и Тракија. Театри во секој град низ Македонија. Демостен го осудува градењето на град-тврдините
- 343 г. пр. Хр.** Примирје на Атина под неповолни услови - „фрчат“ Филипии
- 342 г. пр. Хр.** Филип Втори во Епир го прогласи Александар Молос за крал на Епир.
Филип бара контрола над атинската флота

- 342 г. пр. Хр.** Аристотел учител на Александар и кралските другари. Обновени Стагира и Миеза.
- 342 г. пр. Хр.** Филип во поход кон Тракија и Херсонес Атина собира даноци и ограбува градови.
- 341 г. пр. Хр.** Демостен од Дарие бара пари за борба против Македонија. Добива лична награда за Филипиките
- 341 г. пр. Хр.** Филип Втори во Тракија и сојуз со Скитите за помош и опседнување на Перинт
- 340 г. пр. Хр.** Филип Втори ги опседнува Перинт и Визант, Атина и Персија во борба со Филип Втори
- 339 г. пр. Хр.** Филип Втори ги напаѓа Скитите, убиен Атеј. Пленот ограбен од племето Геги.
- 338 г. пр. Хр.** Филип ранет од Трибалите. Се враќа во Пела. Филип Втори повикан од Амфикационите ги присоединува Амфис и Елатеја.
- 338 г. пр. Хр.** Битката кај Херонеја
- 337 г. пр. Хр.** Филип на Пелопонез.
- 337 г. пр. Хр.** Ја создаде Коринтската лига.
- 337 г. пр. Хр.** Парменион и Атал во извидување за војна во Персија.
- 337 г. пр. Хр.** Филип се жени, по седми пат, со Клеопатра.
- 336 г. пр. Хр.** Филип Втори убиен на свадба во театарот во Еге. Александар цар на Македонија
- 334 г. пр. Хр.** Поход на север до Дунав, Ја разорува Теба до темели, Собир во Коринт за наследни права на стекнато владеење
- 323/322 г. пр. Хр.** Александар на поход во Персија ја освојува целата икумена.
- 322 - 164 г. пр. Хр.** Смрт на Александар, Аристотел, Диоген и Демостен.
- 30 г. пр. Хр.** Македонски царства на Дијадохите. Смрт на Клеопатра Седма последната македонска царица во сродство со Филип Втори и Александар Македонски

РОДОСЛОВИЕ НА ПТОЛОМЕИТЕ МАКЕДОНСКА ЦАРСКА ДИНАСТИЈА ВО МИСИР (ЕГИПЕТ)

ПТОЛОМЕЈ ПРВИ СОТЕР (304 - 285 г. пр. Хр.)

ПТОЛОМЕЈ ВТОРИ ФИЛАДЕЛФ (285 - 246 г. пр. Хр.)

ПТОЛОМЕЈ ТРЕТИ ЕНЕРГЕТ (246 - 221 г. пр. Хр.)

ПТОЛОМЕЈ ЧЕТВРТИ ФИЛОПАТОР (222 - 204 г. пр. Хр.)

ПТОЛОМЕЈ ПЕТТИ ЕПИФАН (204 - 180 г. пр. Хр.)

ПТОЛОМЕЈ ШЕСТИ ФИЛОМЕТОР (181-145 г. пр. Хр.)

ПТОЛОМЕЈ СЕДМИ НЕО ФИЛОПАТОР (145-144 г. пр. Хр.)

ПТОЛОМЕЈ ОСМИ И ЕНЕРГЕТ ВТОРИ

со КЛЕОПАТРА ВТОРА 163 - 145 г. пр. Хр.)

ПТОЛОМЕЈ ОСМИ и ЕНЕРГЕТ ВТОРИ (пак избрани 164-116 г. пр. Хр.)

КЛЕОПАТРА ВТОРА (131 - 127 г. пр. Хр.)

КЛЕОПАТРА ТРЕТА (116 - 101 г. пр. Хр.)

ПТОЛОМЕЈ ДЕВЕТТИ СОТЕР ВТОРИ (116 - 107 г. пр. Хр.)

ПТОЛОМЕЈ ДЕСЕТТИ и АЛЕКСАНДАР ПРВИ

и КЛЕОПАТРА БЕРЕНИКА (101-88 г. пр. Хр.)

ПТОЛОМЕЈ ДЕВЕТТИ СОТЕР ВТОРИ (пак избрани 88 - 81 г. пр. Хр.)

ПТОЛОМЕЈ ЕДИНАЕСЕТТИ и АЛЕКСАНДАР ВТОРИ

и КЛЕОПАТРА БЕРЕНИКА (80 г. пред Риста.)

ПТОЛОМЕЈ ДВАНАЕСЕТТИ НОВ ДИОНИС АУЛЕТ (80 - 58 г. пр. Хр.)

КЛЕОПАТРА ПЕТТА заедно со БЕРЕНИКА ЧЕТВРТА (58 г. пр. Хр.)

КЛЕОПАТРА СЕДМА (51 - 30 г. пред Риста) владеела заедно со:

ПТОЛОМЕЈ ТРИНАЕСЕТТИ (51 - 47 г. пр. Хр.),

ПТОЛОМЕЈ ЧЕТИРИНАЕСЕТТИ (47 - 44 г. пр. Хр.) и

ПТОЛОМЕЈ ПЕТНАЕСЕТТИ ЦЕЗАРИОН (44 - 30 г. пр. Хр.)

ОСТАНАТИ ЧЛНОВИ НА ПТОЛОМЕЈСКАТА ДИНАСТИЈА

ПТОЛОМЕЈ КЕРАУН (умрел 279 г. пр. Хр.)

- најстариот син на ПТОЛОМЕЈ ПРВИ СОТЕР.

ПТОЛОМЕЈ АПИОН (умрел 96 г. пр. Хр.)

- син на ПТОЛОМЕЈ СЕДМИ. Станал крал на Киренаика (ден. Либија).

ПТОЛОМЕЈ ФИЛАДЕЛФ (роден 36. г. пр. Хр.)

- син на МАРКО АНТОНИЕ и КЛЕОПАТРА СЕДМА

ПТОЛОМЕЈ МАВРИТАНСКИ (умрел во 40 г. пр. Хр..)

- внук на КЛЕОПАТРА СЕДМА. Крал на Мавританија.

РОДОСЛОВИЕ НА СЕЛЕУКИДИТЕ МАКЕДОНСКА ЦАРСКА ДИНАСТИЈА

СЕЛЕУК ПРВИ НИКАТОР (305 - 281 г. пр. Хр.)
АНТИОХ ПРВИ СОТЕР СПАСИТЕЛ (281 - 261 г. пр. Хр.)
АНТИОХ ВТОРИ ТЕО (261 - 246 г. пр. Хр.)
СЕЛЕУК ВТОРИ ПОБЕДНИК (246 - 225 г. пр. Хр.)
СЕЛЕУК ТРЕТИ СПАСИТЕЛ (225 - 223 г. пр. Хр.)
АНТИОХ ТРЕТИ ВЕЛИКИ (223 - 187 г. пр. Хр.)
СЕЛЕУК ЧЕТВРТИ ФИЛОПАТОР (187 - 175 г. пр. Хр.)
АНТИОХ ЧЕТВРТИ ЕПИФАН (175 - 164 г. пр. Хр.)
АНТИОХ ПЕТТИ ЕУПАТОР (164 - 162 г. пр. Хр.)
ДИМИТРИЈА ПРВИ СОТЕР СПАСИТЕЛ (161 - 150 г. пр. Хр.)
АЛЕКСАНДАР БАЛА (150 - 145 г. пр. Хр.)
ДИМИТРИЈА ВТОРИ НИКАТОР (прво владеење, 145 - 139 г. пр. Хр.)
АНТИОХ ШЕСТИ ЕПИФАН ДИОНИС (145 - 139 г. пр. Хр.)
ДИОДОТ ТРИФОН (140 ? - 138 г. пр. Хр.)
АНТИОХ СЕДМИ ЕУРГЕТ (138 - 129 г. пр. Хр.)
ДИМИТРИЈА ВТОРИ НИКАТОР (повторно избран, 129 - 126 г. пр. Хр.)
КЛЕОПАТРА ТИА (126 - 123 г. пр. Хр.)
СЕЛЕУК ПЕТТИ ФИЛОМЕТОР (126 / 125 г. пр. Хр.)
АНТИОХ ОСМИ КРУП (126 - 96 г. пр. Хр.)
АНТИОХ ДЕВЕТТИ ФИЛОПАТОР (113 - 96 г. пр. Хр.)
СЕЛЕУК ШЕСТИ ЕПИФАН (96 - 95 г. пр. Хр.)
АНТИОХ ДЕСЕТТИ (95 - 92 г. пред Риста или 83 г. пр. Хр.)
ДЕМЕТРИЈЕ ТРЕТИ ТЕО ФИЛОПАТОР (95 - 88 г. пр. Хр.)
АНТИОХ ЕДИНАЕСЕТТИ ФИЛАДЕЛФ (95 - 92 г. пр. Хр.)
ФИЛИП ПРВИ ФИЛИДЕЛФ (92 - 83 г. пр. Хр.)
АНТИОХ ДВАНАЕСЕТТИ ДИОНИС (87 - 84 г. пр. Хр.)
ФИЛИП ВТОРИ ФИЛОРИМСКИ (84 - 83 г. пр. Хр.)
(ТИГРАН ПРВИ) (83 - 69 г. пр. Хр.)
СЕЛЕУК СЕДМИ (?)
АНТИОХ ТРИНАЕСЕТТИ (69 - 64 г. пр. Хр.)

РЕЦЕНЗИЈА

Авторите Ангелина Маркус и Ристо Поповски-Кец очигледно прават само приказ на исклучителното македонско династичко наследство. Добрите познавачи на предметната проблематика, а такви веројатно има само неколкумина, можат да стават забелешки за непрецизности, недоречености и бегло минување преку суптилностите. Приказот е наменет на определена категорија читатели, чие интересирање за древното македонско историско наследство не е само од љубопитство. Применетата популистичка нарација има за цел да го поттикне читателот во еден здив да се здобие со сознание за количеството историски вредности за кои нема можност да дојде до нив на друг начин. Она што е кај нас досега објавено за Македонија во античко време, што е вредно, се трите книги: Аријан, Квент Куртиј Руф и Јустин, а за жал Плутарх и Диодор сèуште чекаат издавач. Овие пет книги, пишувани пред околу 2.000 години, се драгоцен придонес во македонската наука затоа што можат да се сметаат веродостојни. Битно е што се преведени на македонски од Македонци и што преводот од оригиналите е од печатени книги пред создавањето на првата грчка држава во 1832 година, т. е. во времето кога сèуште немало тенденција на фалсификување, бидејќи Грците се сметаа себе си за славни потомци на Леонида и Темистокле. Нив ги преведе Институтот за класични студии на Филозофскиот факултет. Тие ќе овозможат македонски поглед врз Филип Втори и Александар Македонски, ако некој сака да се занимава со научна методологија. Меѓутоа, петте книги е тешко одеднаш да се разберат, бидејќи не се за читање, туку за систематско компаративно студирање.

Дежурните критичари, оптоварени со едукативни невистини од образовните еднонасочености од минатите децении, би било добро да се позанимаваат со оние десетина илјади интерпретации напишани врз основа на петте споменати автори од пред два милениума. Ако сакаат уште повеќе да се продлабочат во барањето лажни вистини, можат да

погледнат на Интернет. На Интернет до скоро имаше 23.983 фајлови за Александар Македонски, а во негова сенка и за татко му Филип Втори. Ако ги игнорираме интерпретациите на Васил Тупурковски, бидејќи се пишувани врз основа на популарни изданија на преводи и на интерпретации пред да се појават преводите од македонските експерти од Институтот за класични студии, се чувствува недостиг од литература за Македонија и Македонците во античко време. Таа и натаму ќе се чувствува затоа што Македонија е океан од историски богатства: по простор и длабочина. Составка на историјата на Македонија се историите на сите народи од преку Дунав на север, до изворите на Нил на југ и од Италија на запад до Кина на исток. Преку Дунав, на север, Александар ги победил Готите и Келтите и со нив склучил мировен договор во кој е вградена обврската за чување на границата на империјата. Во Италија се борел Александар Епирски. Аријан известува дека македонските војници се искачиле на Хималаите на височини на кои не било можно да се дише. И во историите на тие народи и држави што со сила или доброволно влегле во македонската светска империја на Александар е неизбежна Македонија како составка. Ирак, Иран, Авганистан, Пакистан и Индија мошне коректно го признаваат тоа. Александар бил и нивен цар, шах, махараџа и што ли не. Впрочем, нелогично е, на пример, балканските народи да ја бришат од својата историја Ромеија (Византија) или Отоманската империја.

Проблемот што го имаат Грците со името Македонија е оттаму што веруваат во скорешни преводи на древни извори и на интерпретации со наменска умисла. И тие ги читаат истите книги, но во нив не пишнува исто. Изворните поими за татковински обичаи на Македонците се преведени како грчки обичаи, своите или македонски богови како грчки, а следствено на античките филозофи, лекари, сликари, скулптори, драмски писатели и уметници итн., според инерција, им се става префикс грчки, иако во изворната варијанта нема таква одредница. Во популарното издание на Плутарх, на пример, неточно стои додавка „земете го“ на изјава на Александар за островот Самос по „јас не би ви го дал...“ Д-р Маргарита Бузалковска - Алексова во Александровата анабаза од Аријан посочува во фуснота скорешен фалсификат при преводот на ори-

гиналот „не чекаа да им се приближи војската на Александар“ (кн.1, 6, стр. 8). „Војската на Александар“ е преведено со „The Greeks“. Преводот е на E. Lliff Robson, B. D., Loeb, London & Harvard 1961. Во македонското издание на Библијата (Прва книга Макабејци) неточно стои: „Александар Македонски, синот на Филипа, излезе од земјата Хетејска и го победи Дарија, персискиот и индскиот цар и се зацари место него во Елада“ (1 Мак. 1). Истото на хрватски гласи: „Aleksandar Makedonac, sin Filipov - tada ve} gospodar Gr~ke - provali iz zemlje Kitima i potu~e Darija, kralja persijskog i medijskog, i zakralji se namjesto njega“ (1 Mak. 1, Kr{ }anska sada{njost, 1976). Во македонското издание на Библијата уште друга неточност гласи: „.... Александар, синот на Филипа, македонскиот цар, кој прв се зацари над Египет“ (1 Мак. 6,2). Во хрватското издание истиот дел е: „.... Filipov sin Aleksandar, koji je prvi vladao nad Grcima“. Македонското издание е превод од Британското и иностррано библијско друштво - Свиндон, а копиинг правата се на United Bible Societies - Reading, 1990.

Книгата што ја имате нема за цел да исправа вакви груби грешки, во сериозни универзитетски или црковни изданија, туку да побуди зголемено интересирање за запоставуваната древнина за еден ден да имаме идни кадри што ќе се зафатат во костеџ со неправдите што ни се правеле и(ли) прават со турго присвојување на нашето.

Спасе Шуплиновски

БЕЛЕШКИ ЗА АВТОРИТЕ

Angelina Marcus, професор по филозофија во пензија, родена е во с. Тополчани крај Прилеп. Позната е по проучувањето на разни културни настани сврзани со Македонија.

Тоа го опишува во книгите:

- По трагите на Славните Македонци - 1998 г.;
- Македонски древни вредности - 2001 г.;
- Поеми за Македонските цареви - 2003 г.;
- Македонија на Македонците - 2004 г.;
- Филип Втори - Македонецот - 2004 г.
- Македонската древна медицина - 2004
- Македонските древни театри - 2004
- Приказни за Македон и Македонците - 2006
- Аристотел - Македонецот - 2007
- Алкомена-древен град во Пелагонија - 2008
- Исхраната на древните Македонци - 2008
- Тополчани во срцето на Пелагонија - 2008

Ристо Поповски, живее и работи во странство. Поседува најголема архива за Македонија и библиотека со повеќе од 10 000 книги, достапни до секој Македонец што се занимава со истражување на севкупното историско и културно наследство од Македонија. Многу драгоцен е помошта што тој им ја пружа на голем број автори во пишувањето на книгите. Така настана и оваа книга за Филип Втори - Македонецот.

Во 2000 година отпечатена е книгата
• „Александар Македонски - Македонизам“
од Ристо Поповски и Пандил Костурски

Во 2008 година отпечатена е книгата
• „Клеопатра Седма - Македонката“ од Ристо Поповски

Со среќа и нека се множат книгите посветени на Македонците.

ЛИТЕРАТУРА

1. Александар Македонски - П. Костурски. Ј. Поповски
2. Македонски древни вредности
3. Историја II - Полибие
4. Стара Грција - Институт по историја
на Академијата на СССР 1956 г.
5. Демостен - Жебељев
6. Атински устав - Аристотел
7. Политика - Аристотел
8. Славни антички ликови - Плутарх
9. Грчка и римска митологија - С. Освалд
10. Илијада - Хомер
11. Историја на Стариот свет - А. Мишулин
12. Историја на елинската уметност - М. Ѓуриќ
13. Историја на елинската етика - М. Ѓуриќ
14. Филипова историја - Јустин
15. Историја на Александар
(со прилози од Диодор и Јустин) - Квинтус К. Руф
16. Филип Втори - Ј. Корвисие

СОДРЖИНА

Митолошки корени кај македонскиот народ.....	7
Македонска царска династија.....	15
Александар Први 498-454 г. пр. Хр.	18
Архелај Први 413-399 г. пр. Хр.	19
Аминта Трети 393 - 369 г.пр. Хр. Таткото на Филип Втори.....	23
Александар Втори 370 - 368 г. пр. Хр.	24
Пердика Трети 365 - 356 г. пр. Хр.	24
Филип Втори - Македонецот.....	27
Филип Втори од принц до воин.....	29
Филип Втори 359 - 336 г. пр. Хр. Цар Македонија.....	31
Филип Втори и фалангата.....	35
Филип Втори и војувањата.....	40
Битката кај Херонеја 1. 8. 338 г. пр. Хр.	54
Филип Втори и градовите.....	62
Олинт - разурнатиот град.....	69
Филип Втори и Царската гробница во Кутлеш.....	72
Филип Втори и монетите.....	81
Резиме.....	85
Филип Втори - Македонецот (дополнение на второто издание).....	93
Хронологија на настани од Архелај Први до Александар Трети Македонски.....	104
Родословие на Птоломеите.....	107
Родословие на Селеукидите.....	108
Рецензија (Спасе Шуплиновски).....	109
Белешки за авторите.....	112
Литература.....	114

СИР - Каталогизација во публикација
Народна и универзитетска библиотека "Св Климент Охридски" - Скопје

32-05 Филип Втори Македонски
94(381"-0382/-0336"

МАРКУС, Ангелина
Филип Втори Македонецот / Ангелина Маркус, Ристо Поповски;
- 2., дополнето издание - Скопје:
Маркус А., 2008. - 116 стр. : илустр. во боја ; 23 см.

Белешка за авторите: стр. 113 - Библиографија: 114

ISBN 978-9989-2461-7-3
1. Поповски, Ристо [автор] [фотографии]
а) Филип Втори крал на античка Македонија (382-336 г.п.н.е)
б) Македонија, античка - Историја - 382-336 г.п.н.е

COBISS.MK-ID 73755914